

Není čas na sobectví

„Není čas na lhostejnost, sobectví, rozdělení ani zapomnění,“ uvedl papež před požehnáním Urbi et orbi v neděli 12. dubna.

Svatý otec ujistil, že je v modlitbě nablízku nemocným koronavirem, zemřelým a jejich příbuzným, ale také starým a osamělým lidem, ošetřovatelům v domovech důchodců, lékařům, policistům a vojákům, uprchlíkům i bezdomovcům. Upozornil také na ekonomické důsledky pandemie: „Vybízím všechny, kdo mají politickou odpovědnost, aby se aktivně zasadili o obecné dobro občanů, poskytl prostředky a nástroje nezbytné k důstojnému životu pro všechny a usnadnili, až okolnosti dovolí, návrat k obvyklé činnosti.“ Podle papežových slov není čas na lhostejnost, sobectví, rozdělení ani zapomnění, protože svět potřebuje pan-

demii čelit jednotně. Dále vybídl ke snížení či odpuštění dluhů chudým státům. Evropu vybídl k solidaritě. „Po druhé světové válce mohla Evropa povstat díky duchu solidarity, který umožnil překonat někdejší rivalitu,“ zdůraznil s tím, že „všichni tvoříme jednu rodinu“.

František zopakoval svou výzvu k zastavení ozbrojených konfliktů a obchodu se zbraněmi: „Nastal čas, aby ustala dlouhá válka, kterou krvácí milovaná Sýrie, konflikt v Jemenu a napětí v Iráku, jakož i v Libanonu. Je čas, aby Izraelci a Palestinci znovu navázali dialog a našli trvalé řešení. Ať skončí utrpení obyvatel východní Ukrajiny, ať ustanou teroristické útoky v zemích Afriky.“ Papež připomněl i humanitární krizi v Mosambiku. Pozornost věnoval lidem na útěku před válkou, suchem a bídou. „Je mezi nimi mnoho dětí. Žijí v nesnesitelných podmínkách, zvláště v Libyi a na hranicích Řecka a Turecka,“ uvedl s tím, že myslí i na ostrov Lesbos.

TEREZA ZAVADILOVÁ



VIGILIE VE Vatikánu v ÚZKÉM KRUHU PŘÍTOMNÝCH. „Ježíš Kristus vstal z mrtvých! Tato dobrá zvěst se jako nový plamen rozhořela v noci světa, na který dolehla pandemie,“ kázal papež František o Vzkříšení v poselství Městu a světu. Evangelium označil za „nákazu naděje“. „Nejde o zaklínadlo, po němž se rozplynou problémy. Je to vítězství lásky nad kořenem zla; neodstraňuje utrpení a smrt, nýbrž jimi prochází, razí cestu hlubinami a proměňuje zlo v dobro,“ dodal. Snímek ČTK

Obnova zasvěcení země

Těsně před velikonočním triduem, ve středu 8. dubna, připojil kardinál Dominik Duka Českou republiku k obnově zasvěcení se Bohu skrze Neposkvrněné srdce Panny Marie, které za Portugalsko a Španělsko přednesl kardinál António Augusto dos Santos Marto ve fatimské bazilice 25. března. Zasvěcení provedl kardinál Duka v arcibiskupské kapli bez přímé účasti věřících, ale přenášel ho živě na svém facebookovém profilu a vysílalo ho Radio Proglas.

K portugalskému a španělskému zasvěcení se bezprostředně připojilo 22 zemí – např. Slovensko, Polsko, Maďarsko, Rumunsko, Kolumbie, Indie, Mexiko nebo Keňa. Postupně se pak připojily další země, jako třeba Anglie či Slovinsko. Vstupem do slavení Velikonoce skončila kardinálu Dukovi 14denní karanténa. Triduum prožil v katedrále bez účasti veřejnosti, ale s přímým přenosem na facebookovém profilu. (tok)

Papežovy knihy na webu

K bezprecedentnímu kroku se odhodlala dvě křesťanská nakladatelství – Paulinky a KNA. Uvolnila ke stažení zdarma elektronické verze encyklik a exhortací papeže Františka.

Karmelitánské nakladatelství dalo k dispozici ke stažení e-knihu *Christus vivit* (Kristus žije). Je to nejnovější apoštolská exhortace papeže, určená především mladým lidem. Stáhnout ji lze na adrese knihazdarma.ikarmel.cz.

Na webu paulinky.cz pak lze pořídit rovnou čtyři papežovy dokumenty. Encykliku *Laudato si'* (Buď pochválen), která se věnuje péči o společný domov, exhortaci *Amoris laetitia* (Radost z lásky), která je plodem dvou synod o rodině, a exhortaci *Gaudete et exsultate* (Radujte se a jásejte), v níž František uvažuje nad svatostí v dnešním světě. Stáhnout lze i exhortaci *Evangelii gaudium* (Radost evangelia), kde papež vycházel ze synody o nové evangelizaci. (tok)

Kardinál Pell osvobozen

Definitivně osvobozen a propuštěn z australského vězení byl osmasedmdesátiletý kardinál George Pell. Někdejšího prefekta vatikánského Ekonomického sekretariátu poslaly nižší soudy na šest let za mříže pro údajné zneužití dvou nezletilých.

Sedmčlenná komise australského nejvyššího soudu 7. dubna toto dřívější rozhodnutí jednohlasně zvrátila s tím, že v kardinálově případě nelze vinu bez pochybnosti prokázat. „Důsledně jsem trval na své nevině a snažil vážnou nepravdu,“ zareagoval kardinál Pell v tiskovém prohlášení poté, co po více než 400 dnech věznění vyšel na svobodu. „Nepřechovávám zášť vůči tomu, kdo mě obvinil. Nechci nic přidávat ke zranění a trpkosti, které mnozí cítí. Každopádně ale můj proces nebyl referendem o katolické církvi ani o tom, jak

australské církevní autority postupovaly vůči zločinu pedofilie. Podstatné je, zda jsem se dopustil těchto odporných zločinů – a já se jich nedopustil,“ dodal kardinál.

Právě jako určité „referendum o církvi“ australská společnost kardinálovu kauzu ovšem chápe. Poté, co zde od roku 2013 vyšly najevo tisíce případy zneužití nezletilých duchovními, čelí církev v Austrálii ostré kritice. Proces proti Pellovi jako čelnému církevnímu představiteli tudíž provázejí silné emoce, očekávání i předsudky, které podle

komentátorů ovlivnily i rozhodnutí nižších soudů v letech 2018 a 2019. Vzápětí po nynějším kardinálově propuštění kdosi zandalizoval katedrálu sv. Patrika v Melbourne, kde se měl Pell v letech 1996 a 1997 jako tehdejší melbournský arcibiskup dopustit zneužití dvou chlapců, pro které byl žalován. Neznámý pachatel poškodil také plot kláštera, kde kardinál po propuštění přespál. Sám žalobce však sdělil médiím, že rozsudek přijímá. Druhý z údajných obětí již nežije.

Australská biskupská konference i Svátý stolec ve svých reakcích potvrdily závazek zasazovat se o bezpečnost nezletilých v církvi. Očekává se, že Vatikán nyní zahájí s kardinálem Pellem kanonický proces. Byly na něj též podány nejméně tři občanskoprávní žaloby ze strany dalších údajných obětí sexuálního zneužití v uplynulých desetiletích a jejich rodin. ALENA SCHEINOSTOVÁ



VIGILIE Z MRTVÝCH VSTÁNÍ PÁNĚ z premonstrátského kláštera na pražském Strahově, kterou vedl opat Daniel Janáček, mohli zhlédnout v přímém přenosu diváci České televize. Snímek Martin Kabát

Odešel P. Noël, přítel Čechů

Na Velký pátek ráno zemřel v pařížském hospici kněz a mediální odborník P. Noël Choux, spjatý s českou podzemní církví a s porevolučním rozvojem českých katolických médií. Čtyřasedmdesátiletý duchovní trpěl neurodegenerativní chorobou. „Poslední dobou Noël už nemluvil, špatně se mu dýchalo, a tak mu dali na brýle laserové ukazovátka, jímž na stěně označoval písmena. Poslední slovo, co dokázal napsat, bylo ‚merci‘ – děkuji,“ uvedl pro KT jeho přítel, senátor Pavel Fischer. P. Choux přišel do Československa v roce 1991 na pozvání arcibiskupa Miloslava Vlká. Se společností Imago vytvořil dlouhou řadu dokumentárních a animovaných křesťanských filmů (např. večerníček *Broučci*), podílel se na vzdělávání mladých filmařů a pracovníků v médiích. Obdržel několik církevních vyznamenání. (sch)

Poslední rozhovor s P. Chouxem na str. 13

Duchovní péče po internetu

Přehledný souhrn rady aktivit duchovního zaměření nabízí internetová stránka „V duchu“. Na jednom místě jsou zde shromážděny informace o přenosech bohoslužeb a obřadů různých církví, nechybí ani kontakty na duchovní, kaplany či terapeuty pro rychlou duchovní pomoc po telefonu.

Přehled dále zmiňuje možnosti, jak v této situaci pomáhat ostatním, ať už vlastními silami, nebo příspěvkem do některé z finančních sbírek. „Prožíváme časy, v nichž je zkoušeno nejen naše tělo, ale hlavně duše. Nikdo ale nemusí zůstat se svými obavami, pochybami a úzkostmi sám,“ představují hned v úvodu hlavní účel stránky její tvůrci. Kromě praktických informací jsou na webu www.vduchu.cz odkazy na nejdůležitější zprávy ze života církve, stejně jako texty k duchovnímu povzbuzení a zamyšlení, včetně pastýřských listů. (puč)

Karel Otčenášek



Více na str. 6 a v diecézní příloze na str. 3

Vedení v církvi

Jak v minulosti probíhal výběr kandidátů na biskupskou službu? Co také rozhodovalo, popíše historik, a jak je tomu dnes, přiblíží apoštolský nuncius Charles D. Balvo.

Téma na str. 4 a 5

www.katyd.cz



Kříž letošních Velikonoc

První Velikonoce strávily ve svém novém klášteře v Drastech sestry karmelitky. Oslavy tridua prožívali též nemocní či staří lidé v domovech důchodců i se zaměstnanci v dobrovolné karanténě. Neméně specifické byly pro staré kněze ve Staré Boleslavi.



Karmelitky se v Drastech na Velký pátek poprvé vydaly na venkovní pobožnost křížové cesty.

„Jsme Bohu vděčné, že jsme se stihly přestěhovat, protože jinak bychom asi zůstaly ‚uvězněny‘ mezi banánovými krabicemi v Praze na Hradčanech. I když si únava ze stěhování vybírá svou daň a náš nový dočasný dům (budoucí dům pro hosty) má stále nedodělky, takže žijeme v určitém provizoriu, snažily jsme se s menšími obměnami prožít v komunitě již roky zaužívaný program velikonočního třídení,“ popisuje sestra Milada. Na mysl má kromě velikonočních obřadů pesachovou večeři na Zelený čtvrtek a modlitbu temných hodin, kterou převzaly od dominikánů. „Svíčky na třináctiramenném svícnu, které symbolizují dvanáct apoštolů a Ježíše, se postupně zhasínají

během modliteb dvanácti žalmů, až zůstane sám Ježíš. Tato symbolika světla a tmy vytváří působivou atmosféru. Zpívané Jeremiášovy nářky při nich letos zněly velmi aktuálně: ‚Ach, sedí tak osaměle to lidnaté město! Jako by ovdovělo... Cesty na Sión truchlí, nikdo už nechodí na jeho slavnosti. Všechny jeho brány jsou opuštěné,‘“ přibližuje sestra Milada. A další novinkou po únorovém přestěhování za Prahu bylo, že se křížovou cestu mohly karmelitky na Velký pátek modlit poprvé venku – na místech, kde ji v budoucnosti chtějí vybudovat spolu s Kalvárií.

Komunita na Velikonoce zakouší tajemství oněch dní v mlčení. „Díky našim bratřím karmelitánům jsme mohly prožít i obřady, které byly letos většinou křesťanů odepřeny. Zvláště v této době si uvědomujeme, že milosti, které můžeme přijímat, jsou dary, jež nám byly dány k službě – stát před Bohem za druhé a přinášet mu všechny jejich potřeby a trápení,“ připojuje sestra Milada.

Také staří kněží a další obyvatelé Domova sv. Václava ve Staré Boleslavi se museli vypořádat s mnoha omezeními. „Svátky jsme nemohli slavit společně a se zpěvem písní, ale jinak. Věřím, že nás to vede

k hlubšímu vztahu s Pánem. Více si vážíme toho, že můžeme bydlet a pracovat v domě, kde přebývá Pán ve svatostánku,“ přibližuje ředitelka Domova Romana Dvořáková, sestra ze Společnosti dcer křesťanské lásky sv. Vincence de Paul. K televiznímu a rozhlasovému přenosu bohoslužeb mohli obyvatelé domova využít i přenos obřadů přímo ze své kaple. Po mši sv. nebo velkopátečních obřadech jim P. Mariusz Przygoda, duchovní Domova, přinesl eucharistii přímo do pokoje.

„Když se na Bílou sobotu obyvatelé střídali v kapli, aby se pomodlili u Božího hrobu, bylo možné zachytit vděčnost, hloubku modlitby a zároveň velkou naději,“ zmiňuje ředitelka. Překvapení přišlo od lidí ze Staré Boleslavi. Děti několika tamních rodin každému obyvateli Domova napsaly dopis. „Bezprostřední reakce byla neočekávaná. Dotyční se totiž rozhodli, že dětem odepišou. Jiná skupinka mladých rodin přišla zase s nápadem, že se budou s dětmi za jednotlivé obyvatele Domova modlit. A tak se každý z nich stal duchovně adoptovaným dědečkem nebo babičkou dětí,“ uzavírá sestra Romana Dvořáková.

V karanténě

V dobrovolné karanténě prožili Velikonoce zaměstnanci charitativního domova pro seniory v Mukařově. Jsou v ní již od 16. března. „Svátky v karanténě se mě v práci dotýkaly mnohem víc než jiné roky. S klienty je to opravdové, někdy až dojemné – doma bych asi koulal na televizi,“ popisuje sociální pracovník Milan

Dvořák. I ředitelka Alena Hanková intenzivně prožívala pocity těch, o něž se starají. „Vnímám jejich obavy, cítím, jak moc jim chybí svaté přijímání, i když mše svaté sledují online každý den. Zároveň vidím jejich semknutost a vděčnost. Pak je také krásné vidět spolupráci a ochotu všech kolegů! Samozřejmě mi chybí rodina, děti a všechny velikonoční tradice,“ světuje se ředitelka s tím, že rodina i bez ní vše zvládla. Zatímco nejstarší dcera – zdravotní sestra – přes Velikonoce rovněž pracovala, dvě mladší (12 a 17 let) spolu s otcem vše obstaraly. „Jsem na ně pyšná,“ chválí ředitelka.

Roušky s úsměvem

Provoz v brněnské nemocnici Milosrdných bratří byl o Velikonočních klidnější, neboť kvůli pandemii přijímají k hospitalizaci jen akutní případy a plánované operace odkládají. Našel se i velký důvod k radosti. „Na naši výzvu o potřebě roušek, kterou zveřejnil i Katolický týdeník, zareagovala spousta ochotných lidí, krejčovských dílen i skautů. Pro personál i pacienty jich užili přes tři tisíce. V balíčcích s rouškami přišla často slova díky, podpory a uznání za naši práci v nemocnici a léčebně dlouhodobě nemocných. To nám velice pomohlo i psychicky,“ říká vděčně staniční sestra Erika Popeláková a uzavírá s úsměvem: „Pozitivně na nás zdravotníci i pacienti působí barevnost roušek. Cestou do práce si často říkáme, jaká kráska (rouška) na nás dnes čeká. Některé by zasloužily módní přehlídce.“

TOMÁŠ KUTIL

Manželské večery pokračují online

„Manželské večery“ probíhají již několik let na mnoha místech republiky. Nyní musejí organizátoři upustit od oblíbených setkání a kurz přesunout na internet.

„Společně strávený čas v jednom domě může partnerský vztah úžasně posílit, nebo naopak poškodit, jak nám ukazují rozvodové statistiky z Číny. Rádi bychom s Manželskými večery přispěli k tomu, abyste vy jako pár mohli prožít to první,“ uvádějí v pozvánce organizátoři, mezi něž patří zkušené křesťanské manželské páry s poznatky ze vztahového poradenství nebo terapie. Součástí každého setkání bý-

vá večeře, kterou si tentokrát musí účastníci uchránit sami doma. Každý týden ve čtvrtek bude připravena online vysílaná promluva některého z manželských párů a jejich hostů. Jako obvykle bude následovat čas na manželské rozhovory, které absolventi považují za nejpřínosnější část kurzu. Série osmi večerů začíná ve čtvrtek 23. dubna. Více informací a přihláška je na webu www.manzelskevecery.cz. (puč)



PAMĚTNÍ DESKU AKCE K, při níž komunisté 13. dubna 1950 zlikvidovali mužské řeholní řády, zavěsili přesně sedmdesát let poté zástupci farnosti a obce na Velehradě na zeď bývalého jezuitského kláštera. „Tímto násilným aktem došlo k devastaci mnoha kulturních hodnot, z historických objektů se staly zemědělské provozovny nebo skladiště, knihovny byly rozebrány, obrazy i starožitný nábytek rozvezeny nebo rozkradeny,“ připomněl velehradský farář P. Josef Čunek SJ a dodal: „Zde na Velehradě Akce K vedla k uzavření jezuitského gymnázia – někteří žijící pamětníci této události patří mezi iniciátory vzniku desky. Slavnostní žehnání díla, jehož autorem je sochař Otmar Oliva (na snímku), se kvůli aktuálním opatřením odkládá na podzimní měsíce. Snímek Aleš Mergental

Katechumeni si letos na křest počkají

Prázdné kostely. Svěcení olejů v tichosti, soukromé nebo odložené obnovy kněžských závazků.

Kněží slavili obřady Velkého pátku i Zmrtvýchvstání Páně osamocené a věřící ve svých domovech. Tradiční křty dospělých katechumenů museli kněží i biskupové odložit.

Nebýt nouzového stavu, zaplnili by kněží na Zelený čtvrtek katedrály v celé naší zemi. Každoročně se totiž shromažďují kolem svého biskupa, obnovují kněžské závazky a spolu s ním při mši svaté, latinsky nazývané missa chrismatis, žehnají oleje ke křtu, pro nemocné a katechumeny. Letos je museli biskupové žehnat sami, případně mohli missu chris-

matis jako jedinou světeční bohoslužbu odložit. „Dohodli jsme se na přesunu na termín kněžského dne, který bude předcházet svatodušním svátkům. A oleje pak hned využijeme, protože na slavnost Soslání Ducha Svatého plánujeme křest dospělých v katedrále,“ vysvětlil pražský arcibiskup Dominik Duka. V ostatních diecézích oleje světili na Zelený čtvrtek biskupové bez přítomnosti kněží, kteří si je do farností odvezou později. Ziskají je od svého okrskového děkana či vikáře při kněžském dnu (setkání kněží s biskupem) nebo při jiné vhodné příležitosti.

Křty nejen ve statistice

Zatímco děti se křtí průběžně celý rok, dospělí konvertitě se na křest připravují až dva roky během kate-

chumenátu. Křest a zároveň bířmování potom přijímají obvykle při vigiliích Zmrtvýchvstání Páně. Tradiční velikonoční křty katechumenů musely letos počkat. Bude-li zrušen nouzový stav, počítá se s nimi ve většině diecézí až na svatodušní vigiliích.

Možné však bylo křtít v minimálním společenství za přítomnosti rodičů a kmotrů. „Takovou možnost nám náš kněz také nabídl, ale chci počkat na pozdější společnou oslavu. Rád bych to sdílel s dalšími lidmi, s blízkými a přáteli,“ uvedl Mikuláš Hobzík, jeden z katechumenů z farnosti sv. Prokopa v pražských Butovicích, a doplnil: „Jak začala pandemie, bylo mi úplně jasné, že to nevyjde. Momentálně nemáme stanoveno žádné datum, ale předběžně počítáme s Letnicemi. To by se mohlo uskutečnit i s bířmováním,

kteř měl u nás ve farnosti udělovat biskup Karel Herbst, o kterého máme obavy a za něhož se teď modlíme (kvůli jeho nemoci – pozn. red.).“ Jak říká, odložení křtu ho netěší, ale nese to jako nečekanou zkoušku. „Já jsem si na křest počkal tolik let, že už to ten měsíc vydržím. Kdo si počká, ten se dočká,“ uzavřel s úsměvem Mikuláš Hobzík.

Jak uvádí odbor analýz církevních dat ČBK, počet nových pokřtěných katolíků se každoročně příliš nemění. V roce 2019 to bylo 15 151 dětí do jednoho roku, 3 643 starších dětí a 1 138 dospělých, tedy takřka 20 tisíc nově pokřtěných v katolické církvi (což je zhruba o 900 osob méně než za rok 2018). Od roku 2010 jsou každoroční počty nově pokřtěných katolíků v ČR obdobné. Zda se do statistických údajů o po-

čtu nových katolíků v ČR promítne stavající pandemie, je těžké odhadovat. „Na jedné straně jsme měli letos ztížené podmínky s přípravami na křest a o Velikonočních nebylo možné křtít společně, a tak se to může ve statistikách krátkodobě odrazit,“ řekl generální sekretář ČBK P. Stanislav Příbyl a dodal: „Na druhé straně je pro řadu lidí současná krize příležitostí k přehodnocení vlastního života. V situaci, kdy si uvědomujeme jeho křehkost a pomíjivost stvořeného světa, se může objevit i nárůst zájmu o přijetí svátosti křtu a účast na životě církve napříč populací.“

V České republice je kolem 43 % pokřtěných obyvatel. K církvi se hlásí zhruba třetina a pravidelně jednou týdně do kostela chodí pět procent lidí. JIŘÍ MACHÁNĚ

S Kristem i za zavřenými hranicemi

Průlet různými zeměmi světa, kde se velikonoční svátky také slaví ve stínu pandemie koronaviru, jsme učinili spolu s těmi, kteří v zahraničí působí. Položili jsme jim shodnou otázku: Jak mé letošní slavení Velikonoc ovlivnila pandemie?

P. DAVID VOPŘADA,
teolog, vyučující na KTF UK, nyní na studijní stáži v Cambridge (Velká Británie)



Velikonoce trávím na teologické fakultě cambridgeské univerzity. Ta je ale již měsíc zavřena, teď by bylo zkuškové období mezi trimestry. Knihovny jsou bohužel zavřené také, ale mají bohaté přístupy online! A tak si užívám tvůrčí samoty. I kostely jsou zavřené a většina těch katolických má na svých stránkách kromě přenosů bohoslužeb pouze video kardinála Nicholse o tom, jak vzbudit dokonale lítost.

V domě, kde bydlím, jsem se snažil o modlitbu breviáře a vůbec domácí liturgii v solidaritě se všemi, kdo se žádné účastnit nemohli. Na Velký pátek jsem zvláště docenil desátou přímlovu: „Kéž ty, kdo jsou v cizině, přiveďte domů.“ A pak tu byl samozřejmě svatý Ambrož – připravuji totiž vydání jeho křesťanských katechezí. To byla příležitost inspirovat po tyto dny! A protože máme dovolen jeden sport denně, vyrazil jsem na dlouhou procházku za město.

EVELINA MILFORTOVÁ,
dobrovolnice Salesiánské asociace Dona Boska (SADBA), Port Moresby (Papua-Nová Guinea)



Spolu se salesiány tu působím na internátní škole v Araimiri uprostřed džungle. Na konci března jsem ale přicestovala do hlavního města Port Moresby a kvůli náhlým restrikcím z důvodu koronaviru zde na pár týdnů neplánovaně uvízla. V komunitě je zde kněz z Filipín, Španělska, Srílančan a Ind. Svátky s těmito kněžími, sestrami a zaměstnanci probíhají komorně v areálu provinciálního domu, odkud se téměř nevychází. Všechny obřady v našem velkém kostele jsme tak prožili ve společenství asi padesáti lidí a s dostatečným ro-

zestupem. I tak to byl nezapomenutelný, mystický zážitek sdílení s lidmi různých kultur a národností.



Kristovu trnovou korunu uctili v pařížské katedrále Notre Dame. „I když je v tomto Svatém týdnu celý svět zasažen pandemií, která šíří smrt a ochromuje nás, věříme v nový život,“ řekl pařížský arcibiskup Michel Aupetit při pobožnosti za nemocné koronavirem, oběti i lékaře. V zabezpečené části chrámu jej doprovázeli tři duchovní, dva herci a houslista. Katedrálu právě před rokem vážně poškodil požár, vzácná relikvie však byla zachráněna. Snímek ČTK

P. ANTONÍN KOCUREK,
kněz ve farnosti Panny Marie Karmelské v New Yorku, Astorii (USA)



Letošní postní doba tu začala tragicky, virus zabil mnoho lidí, zbylo jen prázdné místo u stolu, v kostele, v práci. I nemožnost být pohromadě je velmi bolestná. V New Yorku nemoc rádí velmi silně. Může to být kvůli množství lidí (město má 8 milionů obyvatel), kvůli rozdílným zvyklostem různých komunit a také proto, že New York je dopravním uzlem, kudy se přijíždí do USA.

Česká komunita, která se schází v Astorii k bohoslužbám, je bohudík v pořádku. Jsem s lidmi v kontaktu přes telefon a téměř denně máme na naší webové stránce duchovní slovo. V neděli mám mši, kterou lze sledovat na našem webu či Facebooku. Někteří z nás se snaží po českém vzoru šít a posílat roušky. Snažíme se vyjít lidem vstříc, co se týká svátosti smíření. Před vstupem do kanceláře na faře jsou dveře se skleněnou výplní, kam mohou lidé přicházet a my je můžeme vyslechnout. Pomáhá i veřejnoprávní televize s pořady a rozhovory s duchovními

různých církví, i s rabíny a imámy. Lidé se sdružují k modlitbám na internetu.

Věřím, že to, co se teď děje, nám dá možnost zamyslet se, co je v životě důležité, a uvědomit si, že na co jsme zvyklí mnoho let, nemusí být. Bůh sám ví, k čemu je to dobré.

EVA ENGELHARDT,
dřívější jednatelka ve Sdružení Ackermann-Gemeinde, Vídeň (Rakousko)



Žijeme s rodinou v Rakousku teprve tři měsíce, necítíme se tu být krajan, v české farnosti jsme dosud byli jednou. A tak se naše rodinné slavení tridua odvíjelo od toho známého a blízkého – a to byly online přenosy z pražských katolických farností (Břevnovský klášter a promluvy z kostela Nejsvětějšího Salvátora) a z Evangelického sboru ve Střešovicích. Rodiny tu kreativně vyhledávají cesty, jak si Velikonoce uvědomit a prožít. My máme malé děti, takže to byly například domácí dětská křížová cesta na Velký pátek a každodenní myšlenka, že Boha hledáme kolem sebe.

P. ANTONÍN ŠPAČEK SDB,
kněz ve farnosti Nejsvětějšího Srdce Páně v Curychu (Švýcarsko)



I u nás v Curychu platí zákaz veřejných bohoslužeb. Ovšem všechny kostely i kaple jsou přístupné od rána až do večera a lidé se skutečně častěji zastavují k osobní modlitbě. Pokud je tam zrovna přítomen někdo z kněží nebo jáhnů, mohou požádat o eucharistii či o duchovní rozhovor. Také je možno sledovat internetové a televizní přenosy bohoslužeb, ale někteří krajané dávají přednost vycházce do přírody – a tam se společně pomodlí růžencem, litanie, přečtou si něco z Bible.

Osobně jsem s lidmi v kontaktu přes e-mail (třeba i s 50 denně), telefon, Skype. Kdo má zájem, s tím se setkám i osobně. Také bohoslužby slavíme denně v malých skupinkách (naše kantónální

vláda v Curychu dovoluje shromáždění do patnácti lidí – samozřejmě pro zdravé). Jsou to tzv. „Hausmesse“ – domácí mše.

Velký pátek jsme tak slavili pro skupinu dělníků, kteří se zatím nemohou vrátit do Česka ke svým rodinám. Bylo to velmi krásné: nejprve osobní rozhovory (zatímco se ostatní modlili křížovou cestu, četli pašije), pak společná pobožnost a svatě přijímání. Vigílii Bílé soboty jsme prožili v rodině, kde mají krásný krb, takže to bylo i s živým ohněm! A neděli Vzkříšení jsme měli zase na dvou jiných místech.

Pokaždé jsem krajanům zdůrazňoval, že je to letos jiné, bez vnějších ozdob a ceremonií, ale o to víc to můžeme prožívat osobně s Kristem. A myslím, že pandemie nám v tom skutečně pomohla.

P. ROMAN CZUDEK,
rektor Papežské koleje Nepomucenum, Řím (Itálie)



Oproti původním plánům jsme všichni zůstali na Velikonoce v koleji – celá, skoro padesátičlenná posádka. Více než polovinu z toho tvoří

kněží a kromě těch z Česka jsou zde duchovní z Indie a Afriky. Dále jsou tu bohoslovci českých a moravských diecézí – v biblickém počtu dvanáct – sestry bohomejky a spolupracovníci. Jsme tu zavřeni, avšak nejsme ochuzeni o každodenní slavení eucharistie v naší domácí církvi. Během velikonočního tridua byla asi největším zážitkem velikonoční vigílie, konkrétně bohoslužba slova, při níž se postupně každý mohl zapojit ve svém jazyce do čtení či zpěvu žalmů. Mohli jsme nádherným způsobem zakoušet katolicitu církve.

sr. ANDREA HÝBLOVÁ FSP,
řeholnice, Boston (USA)



Se sestrami žijeme liturgií, ale i tím, co trápí celý svět. Naše povídání u stolu tak často obsáhne i téma koronaviru. Při modlitbách denně pamatujeme na

nemocné, na ty, kdo někoho ztratili, a na všechny v první linii. U nás můžeme slavit mši svatou ještě každý den, i když veřejné bohoslužby jsou více než měsíc zakázány. Kněží, kteří k nám přicházejí, dodržují bezpečnou vzdálenost a hygienu rukou – a pokaždé děkují, že u nás směji sloužit. Já se musela odhodlat ke své první zpovědi v angličtině, protože můj italsky mluvící zpovědník je od nás sice 10 minut autem, ale jet tam není teď možné.

Komunita tedy žije dále běžným životem, jen udržujeme větší rozestupy, starší sestry mají speciální režim, několikrát denně projede domem dezinfekční hlička. Soustředíme se na online aktivity a velikonoční rekollece pro dívky připravily sestry online. Doprovázely přes čtyřicet mladých žen a program sledovalo přes tisíc dalších! Já jsem se zase propojila s několika českými přáteli a scházíme se online nad biblickými texty.

Původně jsem litovala, že letos nebudu Velikonoce slavit v ČR, zvláště proto, že si připomínám 20 let od svého křtu. Ale nakonec je to požehnání. A dokonce jsem během velikonoční vigílie mohla číst úryvek z listu Římanům v češtině. Jen to pozdravení pokoje a objetí při agapé chybělo. V neděli byl pak veliký oběd, skoro padesátičlenná posádka. Více než polovinu z toho tvoří

P. TOMASZ DOSTATNI OP,
polský kněz, který v 90. letech působil v Česku, Lublin (Polsko)



Už měsíc žiju v klášteře zamčeném doslova na čtyři západ. Mohu samozřejmě vycházet, ale neslavíme veřejně mše svaté ani nezpovídáme.

Sváteční liturgii jsme přenášeli přes internet z prázdného kostela. Bydlí nás tu 14. Společný život není vůbec snadný. Tato doba nás vyučuje, jak žít v rozdílnosti věku, citlivosti, postojů, názorů – a ne vždy to dopadá dobře. Je to čas intenzivní práce, kdy lze psát, číst, překládat a nahrávat pro ostatní, co byste chtěli říct na živo. Já sám mám kanál na Youtube, a tak se snažím naplňovat kazatelské charisma dominikánského řádu. (sch, kk)



„HUDBOU PRO NADĚJI“ rozezněl slavný nevidomý tenorista Andrea Bocelli prázdný milánský dóm o neděli Vzkříšení za doprovodu varhan. Půlhodinový koncert duchovní hudby vysílal přes Youtube do celého světa, aby tak ve velikonočním čase potěšil miliony posluchačů a povzbudil je uprostřed pandemie v přesvědčení, že „život vítězí“. Snímek ČTK

Výběr ve znamení doby

Před třiceti lety jmenoval papež Jan Pavel II. šest nových českých a moravských biskupů a začátkem dubna přijali poslední z nich biskupské svěcení. Stalo se tak jen pár dní před první historickou návštěvou papeže v Československu.

Volba biskupů a dějinné události – dvě zdánlivě odtažitě věci spolu při bližším pohledu nemálo souvisejí. Je jisté, že v roce 1990 při jmenování nových biskupů přihlížel Vatikán k jiným okolnostem než třeba po válce nebo po vzniku Československé republiky. Tehdy po pádu monarchie už se nehledělo tolik na aristokratický původ, ale najednou „byly výhodou

prostší sociální poměry a vlastenecké postoje“, upozorňuje v rozhovoru historik Jaroslav Šebek na jedno z dobových kritérií.

Po pádu komunismu byly u kandidátů preferovány zase morální bezúhonnost a pastorační schopnosti, tedy vlastnosti, které předtím komunistům vadily. A dnešek, první polovina 21. století, má také své aktuální potřeby

– nad tím se zamýšlí pastorální teolog Michal Kaplánek.

Na několik dotazů, jak nyní probíhá volba nového biskupa, pak odpovídá pro KT apoštolský nuncius v ČR Mons. Charles D. Balvo a na závěr upozorňuje: „Papež František je zcela svobodný v tom, kterého kandidáta vybere, ale zpravidla dává přednost těm, kteří mají zvlášť dobré pastorační schopnosti.“

Sám papež František nedávno řekl, že je „zapotřebí biskupů schopných vnímat tep jejich společenství a kněží i na dálku. Pastýřů, kteří se nespokojí s formální prezencí, setkáními podle pořádku nebo příležitostnými dialogy“. A nové biskupy loni na podzim přímo vybral: „Buďte apoštoly naslouchání,

kterí umějí popřát sluchu i těm, kterým není příjemné naslouchat. Neobklopujte se prosím podržtaškami a příkyvovači, kněžími-kariéristy... Nechtějte se utvrzovat od těch, které máte utvrzovat vy.“

Úkol vést druhé k Bohu mají ovšem nejen biskupové, ale také představení řeholních komunit a vůbec všichni, kterým je svěřena služba vedení v církvi. I když v této službě mohou doufat v pomoc Ducha Svatého, jsou to pouze lidé poznamenaní svými osobnostními limity, ale i omyly a hříchy. Jaké vlastnosti a schopnosti by měli mít a na co by si naopak měli dávat pozor? Na to jsme se zeptali těch, kdo mají tuto zkušenost vedení v církvi za sebou a mohou posloužit dobrou radou. JAN PAULAS

Papež je svobodný v tom, koho zvolí

Jak probíhá výběr kandidátů na biskupskou službu, jsme se zeptali Mons. CHARLESE D. BALVA, apoštolského nuncia v ČR.

Jaký je dnes postup při výběru nového biskupa a jakou roli v tom sehrává apoštolský nuncius?
Apoštolský nuncius má za úkol proces spojený se jmenováním nového biskupa zahajovat. Tento proces se skládá ze dvou kroků: předběžného šetření a informačního procesu.

Podle platných předpisů jsou mezi těmi, kdo mají být dotazováni a konzultováni, biskupové, generální vikáři, kněží (členové kapitul, děkani a další) a určitý počet trvalých jáhnů, řeholních představených (jak mužských, tak ženských řeholí) a zástupci laiků.

Během předběžného šetření se od těch, kdo jsou dotazováni, požaduje, aby pro diecézi, o kterou jde, navrhli možné kandidáty, zpravidla tři. V závěru této fáze se sestaví ternó (výběr tří osob) a další informace o každém z těchto kandidátů se zjišťují během následujícího informačního procesu.

Jaká je nyní situace u nás?

Není tajemstvím, že se koná proces spojený s výběrem nového biskupa, ale informace získané během výše uvedených



„Apoštolský nuncius má za úkol proces spojený se jmenováním nového biskupa zahajovat,“ říká nuncius Mons. Charles D. Balvo. Snímek ČTK

dvou kroků jsou chráněny papežským tajemstvím.

Na jaké vlastnosti se klade důraz? Co by měl nový biskup splňovat?

Během samotného procesu se shromažďují informace o kvalitách kandidáta: intelektuálních, lidských, kněžských, pastoračních, schopnostech k vedení a administrativních. Od dotazovaných se žádá, aby vyjádřili svůj názor – v případě, že je dotčený knězem, zda je vhodný pro biskupskou službu a zda by mohl být vzat do úvahy o jmenování; je-li už biskupem, zda je, nebo není vhodný pro jmenování.

Předpokládá se, že nový biskup by se měl snažit naplňovat své poslání podle svých nejlepších schopností.

Nakolik tento výběr ovlivňuje atmosféra či situace v místní církvi?

Do úvahy se samozřejmě berou jak situace, tak potřeby místní církve – zejména se hodnotí, zda kandidáti jsou, nebo nejsou vhodní pro biskupské jmenování v té konkrétní místní církvi.

A podle čeho se papež František nakonec rozhoduje?

Je zřejmé, že papež František, jako nejvyšší pastýř všeobecné církve, je zcela svobodný v tom, kterého kandidáta vybere, ale zpravidla dává přednost těm, kdo mají zvlášť dobré pastorační schopnosti.

(pau)

Povolání k biskupské službě dnes

Nad tím, jaké otázky stran výběru kandidátů biskupské služby klade dnešní doba, se zamýšlí pastorální teolog.

Pojem „povolání“ v sobě zahrnuje předpoklad, že jde o vzájemné působení volajícího a volaného. Mluvíme-li o povolání v církvi, předpokládáme, že tím, kdo volá, je Bůh sám a povoláním je člověk, který vnímá Boží nabídku a odpovídá na ni. Tento proces má jak subjektivní, tak objektivní stránku.

Třeba u povolání ke kněžství je současná praxe taková, že o povolání začne nejdříve uvažovat jednotlivec, který dojde k názoru, že jej „Bůh volá“ ke kněžské službě. Takový člověk se přihlásí u biskupa a prochází relativně dlouhou přípravou, která zahrnuje mimo jiné zkoumání ze strany představených, zda má kandidát objektivní předpoklady, aby byl knězem.

Při povolání k biskupské službě je postup opačný – kandidát je nejdříve vybrán, pak prověřován a teprve nakonec se sám vyjádří, zda tento úkol přijímá. Takový postup vzbuzuje řadu otázek. Mnozí se ptají, proč není výběr biskupa více transparentní. Odpověď musíme hledat v historii: funkce biskupa byla totiž vždy spojena s výkonem moci (a to nejen moci duchovní!), a proto v církvi existovaly různé

formy výběru, které se lišily hlavně v tom, kdo mohl výběr ovlivnit.

Na Druhém vatikánském koncilu se závažně změnilo pojetí biskupského úřadu: moc biskupů se začala více odvozovat z biskupského svěcení než z pověření papežem. Jmenování papežem zůstává podmínkou svěcení, ale vlastní moc biskupa – posvěcovat, vést a učit – vychází ze svěcení.

Další změnou je společenské postavení biskupů a jejich vztah k politické moci. Zejména v sekularizované Evropě spolupráce mezi státem a církví už neprobíhá na základě vzájemných politických ohledů dvou nositelů moci (církvevní představitel a představitel státu), ale spíše na základě dohody o zabezpečení těch činností církve, které jsou společensky uznávané – ať už proto, že na tyto služby mají věřící právo, anebo pro svou obecnou prospěšnost.

Zatímco před 30 lety byli u nás k biskupské službě vybíráni převážně „dobří faráři“, v posledních deseti letech se začalo při výběru biskupů mnohem více hledět na to, zda mají kandidáti na biskupa akademické tituly a manažerské či administrativní zkušenosti.

I biskup je jen člověk

Biskup by jistě měl být moudrým člověkem, který svá rozhodnutí opírá také o solidní teologii. Současně by měl mít základní předpoklady pro vedení lidí. Na druhé straně nemůže být „superman“ a nemůže své povinnosti vy-

konávat sám, aniž by větší část z nich delegoval. Služba biskupa proto dnes závisí na jeho schopnosti naslouchat a týmově pracovat.

Zdá se, že i způsob výběru biskupů se „normalizoval“ a v mnoha ohledech se začal podobat výběru na významná místa ve státním aparátu. Pouze s tím rozdílem, že zde neexistuje ani „demokratická pojistka“, ani přímé politické ovlivňování. Naopak jmenování musí potvrdit papež, takže získává punc posvátnosti. Pomoc Ducha Svatého jistě lze při tomto rozhodovacím procesu předpokládat, ale ne více než u jiných rozhodovacích procesů v církvi. Proto je třeba počítat i s lidskou stránkou poznamenanou jak omyly, tak hříchem. Současný postup při výběru nových biskupů s sebou ovšem nese vážné riziko: kdo je dostatečně cílevědomý, schopný a aktivní, ale současně si dává pozor, aby moc nevyčínal svými názory a postoji a byl dostatečně loajální k představeným, může si biskupskou hodnost „vysloužit“. Pokušení „vysloužit si“ biskupský úřad existovalo v církvi vždy. Často to může být podobné jako u funkcí v jiných oblastech: některý schopný a horlivý kněz si může tvářit v tvář obtížné situaci upřímně myslet, že by rozhodně byl lepším biskupem než některý z jeho známých.

Lidská zralost

Pro posuzování vhodnosti kandidátů bych doporučil otázky typu: Není kandidát příliš loajální k představeným? – Dokáže mít

vlastní názor a vést o něm otevřený dialog? – Není příliš dlouho ve vysokých administrativních funkcích? – Umí být k podřízeným lidský, i když má moc? – Nebojí se příliš ekonomických problémů, které bude muset řešit? – Netouží po moci, úspěchu nebo přepychu? – Je upřímný, nebo spíše vypočítavý?

Při kněžské formaci se často mluví o tzv. „kontraindikacích povolání“ – pokud někdo nedosáhl dostatečné emocionální zralosti či podléhá závislosti, bývá z přípravy na kněžství vyloučen. Výše uvedené otázky jsou tak pokusem upozornit na „kontraindikace biskupského povolání“.

Na závěr bych rád zmínil ještě jednu skutečnost: ačkoli většina z nás nikdy nebude přímo zasahovat do výběru biskupů, výkon biskupského úřadu se týká všech lidí v diecézi. Proto máme právo a povinnost vyjadřovat se k tomu, jak se biskupský úřad v konkrétní diecézi vykonává, případně jak by se měl vykonávat. Věřící mají právo vyjádřit také svou nespokojenost. Projevy nespokojenosti, byť někdy proběhnou sporným způsobem, jsou důvodem k zamyšlení. Na kritiku je třeba reagovat věcně a sdělit, v čem mohou mít kritici pravdu a v čem se mylí. Nelze kritiku „odepsat“ tím, že se zpochybní jejich kompetence nebo se o nich prohlásí, že jsou jen „hrstkou nespokojenců“.

P. MICHAL KAPLÁNEK OSB,
pastorální teolog

Jací byli biskupové pro 20. století?



S historikem JAROSLAVEM ŠEBKEM hovoříme o tom, jak probíhal výběr biskupů v minulosti, zejména v uplynulém století. K čemu se přihlíželo?

Měla konkrétní doba vliv na to, která osobnost usedne na biskupský stolec? Začneme třeba u vzniku samostatné republiky?

Ano. Dá se dokonce říci, že vznik československého státu v roce 1918 způsob jmenování katolických biskupů změnil zásadně. Do konce první světové války měl totiž v Habsburské monarchii hlavní slovo při výběru biskupa panovník a Svätý stolec se ocital v druhořadé roli. Jednalo se však o privilegium, jež skončilo právě s rozpadem soustátí. Československá vláda usilovala o to, aby na ni privilegium přešlo, protože rovněž chtěla kontrolovat výběr episkopátu. Papež Benedikt XV. však tyto pokusy odmítl s tím, že žádná privilegia nebudou přecházet na nástupnické státy monarchie. To ostatně vycházelo z idejí nového kodexu kanonického práva. Otázky nominačního práva definitivně vyřešilo až uzavření modu vivendi, tedy dohody mezi naší vládou a Vatikánem v roce 1928. Jmenování biskupů se od té doby odehrává tak, že apoštolský nuncius vytváří terno kandidátů (tedy tři návrhy), které odesílá do Vatikánu. Vláda pak bývá (i dnes) dotazována, zda vůči příslušnému jmenování nemá námitky.

Na jaká kritéria výběru se v které době kladl důraz? Třeba za první republiky.

Po vzniku Československa byla církevně-politická situace velmi dynamická a poměrně dost se měnily i preference při výběru nových biskupů. Na rozdíl od aristokratického původu byly teď výhodou prostší sociální poměry a vlastenecké postoje. Příkladem jsou oba metropolitě – pražský arcibiskup František Kordač a olomoucký Antonín Cyril Stojan. Jejich nominace měla přispět k uklidnění rozbouraných poměrů a obě osoby představovaly skutečně stabilizační moment, i když Kordačovo jmenování akcelerovalo vnitrocírkevní konflikt, který za pár měsíců vyústil ve vznik Církve československé. Podobně se vybírali biskupové do dalších diecézí.

Je také potřeba zmínit, že složitá situace nastala na Slovensku, kde v čele diecézí stáli maďarští biskupové. Politická reprezentace proto řešila prioritně tyto problémy. A řada konfliktů s Vatikánem kvůli jmenování biskupů za první republiky se týkala právě Slovenska.

A pak tu byly ještě česko-německé vztahy. I ty se do výběru nových biskupů určitě promítaly.



Papeže Jana Pavla II. při návštěvě ČR v roce 1997 vítali na letišti vedle prezidenta a jeho ženy biskupové, které jmenoval hned po pádu komunismu (na snímku vedle první dámy kardinál Miloslav Vlk, biskup Václav Malý a arcibiskup Jan Graubner). Snímek ČTK

Zajímavou kapitolu tvoří například obsazení osiřelých litoměřické diecéze v roce 1931 po smrti německého biskupa Grosse. Do debaty bylo vtaženo i berlínské ministerstvo zahraničí a německý vyslanec ve Vatikánu přesvědčoval vysoké úředníky kurie, aby požadovali do diecéze biskupa německého původu, protože jinak by byla porušena národnostní rovnováha. Do Litoměřic byl nakonec jmenován biskup německé národnosti Anton Weber, který ovšem hovořil česky a nebyl žádným nacionalistou.

Během druhé světové války se v důsledku úmrtí uprázdnilo hned několik biskupských stolic. V květnu 1940 zemřel českobudějovický biskup Šimon Bárta. Vatikán se rozhodl obsadit místo pražským světícím biskupem Antonínem Eltschkerem. Nacistické úřady ovšem souhlasily jen za předpokladu, že další jmenování budou podle jejich přání. Na to papež nepřistoupil. Velký spor se rozhořel po smrti pražského arcibiskupa Karla Kašpara na jaře 1941, kdy z německé strany usilovali o tento úřad nacionálně exponovaní kněží, jako třeba Franz Bobe z řádu Maltézských rytířů. Ten sloužil jako konfident gestapa a po válce skončil na popravišti. Vatikán však řešení personálního obsazení odkládal až do skončení války a diecéze provizorně vedl kapitulní vikář.

Měl jste možnost nahlédnout do nově zpřístupněných vatikánských archivů z poválečné doby? Přinášíte zde nový pohled?

Zatím jsem se bohužel do archivu nemohl dostat kvůli současné pandemii. Po válce se uvažovalo například o tom, že by pražským arcibiskupem mohl být Mořic Pícha. Vatikán se ale raději přiklonil k osobnostem, které byly symbolem protinacistické rezistence. Lze se tedy domnívat, že Vatikán vyhověl panující náladě v Československu, a biskupy se mimo jiné stali dva vězni koncentračních táborů: Josef Beran a Štěpán Trochta.

Jak do zavedené praxe zasáhl komunistický převrat v roce 1948?

Biskupové dlouhou dobu nemohli být jmenováni, výjimku tvořila Tomášková nominace do Prahy v roce 1965. Dohoda o nových biskupech byla uzavřena až na jaře 1973, ale byla značně problematická vzhledem k působení některých kandidátů v prorežimních kněžských strukturách. Lze říci, že po většinu komunistického režimu se vatikánské a československé delegace nemohly shodnout na osobách. Věrnost církvi byla v očích komunistických politiků „fanatickou oddaností Vatikánu“. Situace v obsazení diecézí tak u nás byla ve srovnání s jinými komunistickými zeměmi v regionu (Polsko, Maďarsko

i NDR) nejhorší. Byla odblokována až v letech 1988 a 1989.

Noví biskupové, jmenování už ve svobodných poměrech v roce 1990, měli blízko k Hnutí fokoláre. To určitě nebyla náhoda.

Kněží z okruhu fokoláre se velmi výrazně angažovali v duchovním životě, měli kolem sebe živá společenství, byli považováni za plně loajální Římu a působili jako prostředníci mezi domácí církví a papežem, což byl příklad Miloslava Vlka. Ostatně aspektu aktivního duchovního života ve fokolárenské komunitě si všimla i Státní bezpečnost.

Chtěl bych ještě podotknout, že některé z biskupů jmenovaných v roce 1990 navrhoval Vatikán již v době komunistického režimu. Kritérii, která prosazoval, byly zejména morální bezúhonnost a pas-torální schopnosti. Důležité slovo při vyjednávání o biskupech měla ovšem Státní bezpečnost, která zase hodnotila kandidáty z hlediska loajality k režimu. A proto mnoho jmen kvůli těmto negativním posudkům padlo pod stůl, což jsem nyní objevil v Archivu bezpečnostních složek. Proto se tyto lidé mohli stát biskupy až v roce 1990. Ke zmiňovaným kandidátům patřili třeba Bohumil Kolář nebo Jiří Mikulášek, kteří rovněž náleželi do okruhu Hnutí fokoláre, ale třeba i Aleš Opatrný. JAN PAULAS

Modlit se, milovat a naslouchat

Jaké vlastnosti jsou podstatné pro biskupa či představeného řeholní komunity? Kterou schopnost by měl mít a na co by si měl dávat pozor?

Jan Graubner,
arcibiskup olomoucký



Když se na totéž ptali papeže Františka, řekl, že jde spíše o postoje: modlit se, milovat bratry a naslouchat jim. Člověk, jenž v komunitě představuje autoritu, má vést zároveň zbožný život modlitby, který v něm bude neustále posilovat souměřitost s církví.

Zapomene-li, že je synem, nedokáže být otcem, přítelem ani bratrem. Neměl by se považovat za součást elity, ale lidu. Já s papežem plně souhlasím. Protože představený má vést, potřebuje zdravý lidský rozum, umět rozlišovat, být trochu hospodář a taky trpělivý jako otec v rodině. Musí milovat Krista a jeho církev, s Kristem objímat kříž a umírat, ale

žít jako vykoupený, mít hluboké kořeny. A taky milovat svou dobu s jejími možnostmi i nebezpečími, vědět, že jeho hlavním úkolem je hlásání Ježíšovy radostné zvěsti do nových časů. Znáť svou ubohost a v plné důvěře spoléhat na Boží milost.

Lucie Cincialová,
generální představená Milosrdných sester III. řádu sv. Františka v Opavě a proděkanka CMTFUP



Nebat se moc vážně, Spasitel je jen jeden! My mu v té péči o jeho děti jen pomáháme... Je třeba udržovat co nejvíce spojení s ním, být „na příjmu“. A taky se umět co nejrychleji „nalaďit“ na toho, s kým právě teď mluvím, plně mu naslouchat, pozorně, vnímavě, soustředěně. Snažit se ho pochopit. Brát vše, co říká vážně, s úctou.

A vlastnosti nebo schopnosti představeného? To je pro mě laskavost a pevnost. Dotyčná sestra musí vědět, že je pro mě důležitá, musí zakusit moji lásku. Velká ambice, vím. Ale jen tak ona může to, co dělám nebo rozhoduji, přijmout. Boží vůli hledáme stále, ale když je potřeba rozhodnout, musí být naše slovo jasné, jednoznačné; musíme být čitelní. A mu-

si být na nás spoleh. Nenechat nikoho v nejistotě. A pak – Pán se zjevuje malíčkým. Je třeba si jich v našich komunitách zvláště všimát. A na co si dávat pozor? Abychom si na tu roli moc nezvykli...

Prokop Siostrzonek,
arciopat Břevnovského kláštera



Když se řekne představený, okamžitě se většině lidí zřejmě vybaví termín „autorita“. Toto slovo pochází z latinského „augere“ – to znamená množit. Můžeme dodat: množit dobro druhého. Ten, vůči němuž projevíme svou autoritu, má našim působením dojít

k plnosti všeho, co je pro život nezbytné. Autorita tedy nespočívá v tom, jak se mnozí mylně domnívají, žádat po druhém, aby se mi podrobil, ale spočívá ve vedení druhého, aby spěl ke stále většímu dobru. Správná autorita je tedy autorita služby.

Pro mě osobně jsou podstatná ta doporučení, která pro představeného, tedy opata, dává ve své Řeholi sv. Benedikt. Třeba ve 2. kapitole: „Musí si být vědom, jak nesnadný a obtížný úkol na sebe vzal: vést duše a sloužit různým povahám, s jedním jednat laskavě, jiného kárat, jiného přesvědčovat. A podle povahy a chápavosti jednoho kaž-

dého se musí umět všem přizpůsobit a přiblížit...“ A v 64. kapitole dodává to, co jsem si vzal i jako osobní heslo své opatské služby: „Ať si je vědom, že má spíše pomáhat než předsedat.“ A pak se naplní, co k tomu náš svatý Zákonodárce velmi trefně dodává: „...a řídí vše tak, aby silní měli, po čem touží, a slabí aby neutekli.“

Vojtěcha Zikešová,
generální představená Kongregace sester Neposkvrněného početí Panny Marie III. řádu sv. Františka



Představený by měl být laskavý a odvážný. Měl by autenticky žít své evangelní zasněžení a jako prorok přinášet Boží slovo do konkrétních situací své komunity a okolního světa – svědectvím svého života více než slovy. Měl by si dát pozor, ať víc naslouchá,

než mluví. Kromě zásoby čokolády ve skříni by měl mít nablízku někoho, komu může říct všechno, kdo mu dokáže říct do očí pravdu a pomůže s moudrým rozlišováním jemného působení Ducha. Službu mu ulehčí smysl pro humor a pokorná snaha ustát, že k dokonalému představenému se jen zdaleka blíží.

(pau)

Biskup s „apoštolským neklidem“

Na velikonoční pondělí uplynulo přesně sto let od narození někdejšího pastýře královéhradecké diecéze, arcibiskupa Karla Otčenáška. Požádali jsme proto několik jeho spolupracovníků a pamětníků o ohlédnutí za jeho životem.

Jan Vokál,
královéhradecký biskup



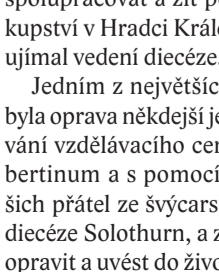
Arcibiskup Karel Otčenášek zemřel několik dní po mém příjezdu do Hradce Králové. A byl prvním, koho jsem jako biskup pohřbíval. Moje vzpomínky na něho jsou však o desítky let starší a předcházejí

mé emigraci i kněžskému svěcení. Jako student ČVUT jsem v létě vždy na několik týdnů jezdil spolu s dalšími mladými do severočeské farnosti Trmice, kam byl pan biskup odsunut, aby nebyl v kontaktu s mnoha věřícími ani s královéhradeckou diecézí. Navíc se hodilo, že tam opravoval kostely a další chátrající památné stavby. Mladí lidé si ho tam přesto našli, tajně se scházeli na faře a pomáhali při těchto pracích. Já jsem například z lešení otloukal starou omítku kostela nebo pomáhal vozit stavební materiál ve starém nákladáku V3S.

Pobyt v Trmicích byl pro mě vzácný hlavně díky možnosti prožít opravdové křesťanské společenství vrstevníků, a navíc jsme si připadali užiteční. A konečně - i v duchovní rovině jsme vnímali, že můžeme být blízko nástupce apoštolů, o němž se nikde nesmělo říkat, že je biskupem. Denně jsme se společně modlili a naslouchali katechismu, byl to velmi nezvyklý okamžik, vzít do ruky zpěvník pro mládež a zpívat při mši svaté. Pan biskup sloužil i v malých filiálních kostelích a kaplích, kam přišli i jen dva nebo tři věřící, přesto nikdy nevynechal homilii. Říkal, že kněz musí slavit každou jednotlivou bohoslužbu, jako by byla jeho první i poslední. My, kteří jsme mu ministrovali, jsme cítili, že to není jen rčení, ale že eucharistií skutečně žije. I toto hluboce duchovní prostředí velmi ovlivnilo mou cestu ke kněžství. Byl to pan biskup Otčenášek, kdo mi jednou velmi zpřímá řekl, že pro mě vidí spíše cestu kněžství než manželství. Tehdy mě to velmi zaskočilo, ale příklad pana biskupa i tato jeho přímá slova na mě nepochybně působila.

Když jsem později emigroval, abych se stal knězem, nemohl jsem ho dál vidět. Při mém prvním návratu do Československa po kněžském svěcení už byl mým diecézním biskupem, jezdil jsem k němu jako k představenému. Tehdy, snad ještě z počátku 90. let, když jsem ho jednou prosil o pozhánání, mi s úsměvem pošeptal, že si myslí, že ho v Hradci Králové ve funkci biskupa jednou nahradím. Tehdy jsem to bral jako žert. Dnes, zvláště když si vzpomenu na jeho dávná slova o mém kněžství, přemýšlím, zda za tím nebyla zvláštní citlivost pana biskupa pro duchovní povolání.

Dominik Duka, pražský arcibiskup



První setkání s Karlem Otčenáškem jsem absolvoval v uniformě vojáka základní služby. Byl jsem si od něj vyžádat souhlas, zda bych mohl nastoupit do litoměřického kněžského semináře. Ani ve snu

mě nenapadlo, že jednoho dne budeme úzce spolupracovat a žít pod jednou střešou biskupství v Hradci Králové, kde jsem se po něm ujmál vedení diecéze.

Jedním z největších projektů, který začal, byla oprava někdejší jezuitské koleje a vybudování vzdělávacího centra diecéze Nové Adalbertinum a s pomocí věřících z diecéze, našich přátel ze švýcarského kantonu Thurgau, diecéze Solothurn, a z nadace Kirche in Not ji opravit a uvést do života. Byl to doyen biskupské konference, znal život církve ve svobodné společnosti, za druhé světové války i v totalitě, kdy jej zažil do hořkých konců zašlapání



Arcibiskupa Karla Otčenáška a papeže Jana Pavla II. spojoval nejen stejný rok narození (1920), ale také přátelství.

Snímek archiv KT

Arcibiskup Karel Otčenášek

Narodil se 13. dubna 1920 v Českém Meziříčí. Studium teologie začal v roce 1939 v královéhradeckém diecézním semináři, ale po měsíci odešel do římského Nepomucena, kde absolvoval Lateránskou univerzitu a dosáhl licenciátu teologie. Studoval během šesti válečných let a stal se i příslušníkem zahraniční československé armády, ale do služby už s blížícím se koncem války nenastoupil. V Římě byl 17. března 1945 vysvěcen na kněze a v září se vrátil do vlasti, v královéhradecké diecézi zastával funkci vicerektora diecézního semináře. V neděli 30. dubna 1950 byl bez tehdy nutného státního souhlasu, ale se souhlasem pa-

peže Pia XII. vysvěcen v kapli královéhradeckého biskupství Mořicem Píchou na biskupa. V době svěcení ještě neměl ani dodnes běžně požadovaný věk 30 let, ani potřebných pět let pastorační praxe. Státní aparát toto nepovolené svěcení později zhodnotil jako protistátní činnost a vlezradu.

Od jara 1951 byl dva a půl roku násilně držen v internačním táboře pro kněze a řeholníky v Želivě. Až do roku 1962 byl pak komunistickým režimem vězněn. Po propuštění pracoval v různých manuálních zaměstnáních a tajně působil jako kněz, posléze začal působit jako kněz oficiálně (v Trmicích a Plti-

Josef Kajnek,

královéhradecký pomocný biskup



diecéze, vždycky jim poděkoval a pozhánal - a ty lidi to zjevně proměňovalo. A každému, kdo přišel na biskupství, bez ohledu na jeho společenskou úroveň, dal buchtu a obrázek.

Vojtěch Mátl, ceremoniář kardinála Duky a dřívě arcibiskupa Otčenáška

První cestu jsem s panem biskupem absolvoval na jaře 1992. To mi bylo 14 a jemu 72 let. Tehdy ještě byla federace a pan biskup měl zvláštní průkaz od ministerstva vnitra „na rychlost“. Při výjezdu z Hradce ručička tachometru opouštěla pozici 180 km v hodině a pan biskup, jak bylo jeho zvykem, trval na tom, že se pomodlíme růžencem. A že se budeme střídat a že každý z posádky musí říci zamyšlení. Tento „starý pán“ dokázal maximálně využívat schopnosti svých spolupracovníků i tehdy dostupných nejmodernějších technických prostředků ke své pastýřské službě. To vše umocňovalo jeho autentické kněžské vydání se pro zivot a pro spásu světa. Byl plný energie, nápadů a inspirace, pracovní jsme tomu říkali „apoštolský neklid“.

Služba po jeho boku byla školou, z níž čerpám dodnes. Úkoly, které nám s důvěrou svěřoval, byly výzvou a bez pomoci Ducha Svatého a malých zázraků nešly splnit. Příliš se nestaral, zda je daný úkol splnitelný či za jakých podmínek. Počítal s tím, že jste stejně jako on ochoten vydat se službě a zásadně spolupracovat s Pánem. Věděl, že Bůh je velký a dělá velké věci. Tím vlastně neustále posiloval naši víru a nestalo se, že by to dopadlo špatně.

Prožili jsme spolu i několik vyjatých chvil. Například nouzové přístání vládního tryskáče cestou na pohřeb sv. Jana Pavla II. Cestovali jsme tehdy s prezidentem Klausem a několika dalšími vysokými ústavními činiteli. Postupně praskla první i druhá vrstva předního skla a zůstala ta nejtenčí. Vrátit se už nešlo, a tak jsme nad Alpami klesli a minimální možnou rychlostí jsme se kodrcali k Mnichovu. Pan arcibiskup celou tu dobu držel v ruce růženc a v naprostém klidu se modlil. Jeho klid a odevzdání se Boží prozřetelnosti byly obrovským svědectvím pro všechny členy delegace. Po nouzovém přistání v Mnichově jsme v salonku

čekali na záložní stroj. Pan arcibiskup odmítl štamprle i nabízené pohostění, vytáhl chleba s uzeným, který měl v taštičce připraven od sester, a s chutí se do něj pustil. Do nikoho jiného by člověk sousto nedostal. V pozdní noci, celé tři hodiny do přiletu záložního stroje, neúnavně pracoval na spáse duší celé státní delegace a vrle vyprávěl o Zdroji svého klidu. Dodnes tu a tam někteří členové delegace zmiňují, že jim pan arcibiskup svou modlitbou tenkrát zachránil život.

sestra M. Radmila Marta Žďárková, schönstádtská řeholnice

Otce arcibiskupa jsem doprovázela od roku 1966 až do jeho odchodu na věčnost. Nesmírně jsem si vážila jeho opravdovosti, jeho kněžství. Ať se setkal s kýmkoli, věřícím nebo nevěřícím, mluvil o Bohu. Často začal: „Já jsem Otčenášek, tak se spolu pomodlíme Otčenáš.“ Neměl rád prázdné řeči a loudání. Říkal: „Odklad je zloděj, co se může udělat dnes, nepočká na zítřka.“

Nebyl velký kazatel, ale co řekl, šlo od srdce. Žil myšlenkou „svatodušního spřátelování“ - nikoho neodmítl, všiml si prostých lidí a nebál se ani „mocných“. V jedné škole, kde ředitel prohlásil, že tam kněz nepřekročí práh, dokázal, že učil náboženství osm dětí. Měl rád společenství, stále sháněl spolupracovníky. Žil skromně. Vstával velmi časně, někdy už ve čtyři hodiny ráno, a modlil se. Po obědě držel tak hodinku siestu - jak byl zvyklý ze studií z Říma. V jídlu si nevybíral. Měl rád brambory „na loupáčku“ s meltou, rybičky, ale dal si rád třeba i řízek nebo - jak říkával - jitrničku. Vzpomínám, že snad jedině, co nechtěl jíst, bylo kiwi, kterému říkal „chlupatá vajíčko“. Když u nás byla návštěva, snídal a obědval s nimi, ale večer většinou sám.

Když už byl v závěru svého života nemocný, byl obklopen péčí lékařů a Charity. Přes noc, aby nebyl sám, se u něho stříдали kněží. Všichni mu ochotně pomáhali a pro mnohé z nich, jak doznávali, bylo obohacením setkat se s ním i v jeho bezmocnosti. Myslím, že své biskupské heslo „Láska Boží, trpělivost Kristova, čest našeho lidu“ naplnil.

(mach)

Kristovo a naše tělo není překážkou víry

P. Jaroslav Brož

„Nebud' nevěřící, ale věřící,“ řekl Ježíš Tomášovi poté, co jej vyzval, aby vložil ruku do jeho boku. Vychází tak vstřícně Tomášovým pochybnostem, které, jsme-li k sobě upřímní, se občas stávají údělem každého z nás. Kéž i my můžeme jako Tomáš zvolat: „Pán můj a Bůh můj!“

V dubnu před třiceti roky zazněla na pražské Letné povzbudivá slova papeže Jana Pavla II.: „Ježíš přišel, když byly dveře zavřeny. Po mnoho let se zdálo, že také dveře vaší země byly zavřeny, pevně zavřeny. (...) Zavřeny zámekem zákazů a předpisů systému, který po mnoho let kladl překážky Kristově přítomnosti.“

Nezavírat si dveře zevnitř

Letošní postní týdny a velikonoční svátky jsme prožili v okolnostech, které jako by nám jako kdysi bránily svobodně slavit a společně při bohoslužbě vyznat, co je základem a srdcem křesťanské víry: Ježíš vstal z mrtvých a žije! Daroval nám svobodu! Důvod omezení shromažďovat se a slavit spolu radost z víry je tentokrát jiný.

Je jím pandemická choroba, která si nevybírá pole působení podle politické orientace jednotlivých zemí a nerespektuje zavřené či otevřené hranice, ale šíří se všude, kde jsou lidé. A působí strach, nejistotu, otázky o mocném nebo bezmocném Bohu, o slabé víře církve nebo jejich představených, o tom, jak bude vypadat svět za několik týdnů či měsíců. Bez ohledu na to, zda je strach vyvolán působením totalitního režimu nebo těžko zvladatelnou epidemií, je to vždycky sám člověk, který si jím zavírá dveře zevnitř.

Dokud se nedotknu, nevěřím

Radostná zvěst ohlašuje vpravdě velkou věc: Pro Krista nejsou námi zavřené dveře překážkou! Nebyly v minulých dobách, nejsou ani dnes. Vyprávění Janova evangelia o prvním setkání Vzkříšeného s učedníky neuvádí žádné místní souřadnice. Odehrálo se v Jeruzalémě, ve večeradle? Možná ano, možná ne. Historici se mohou nad skrovností konkrétních údajů rmutit. Ale pro duchovní porozumění textu je to přednost. Evangelista nám sděluje, že Ježíš nemá žádné privilegované místo, kde rád setrvává. Jeho nepřitahuje ani Jeruzalém, ani



Ježíš vstal z mrtvých a žije! Na snímku reprodukce známého obrazu „Kristovo vzkříšení“ od nizozemského malíře Dierica Boutse (1420–1475), řazeného mezi tzv. vlámské primitivy. Snímek archiv KT

Vydává se do našich rukou

Při svém zjevení pochybujícímu Tomášovi se Pán zachová zcela podle učedníkovy přání: podřizuje se mu, stává se objektem a materiálem zkoumání. Tomáš se ho směl dotknout, sáhnout si na něho svými prsty a ověřit si, kdože to před ním skutečně sto-

ji. Ježíš se vydává do jeho rukou, tak jako se v eucharistii vydává do našich. Smíme ho přijímat tak často, jak se nám zlíbí, a on – naprosto bezbranný – se nám vydává. Což vůbec smíme zapochybovat o jeho lásce? Wilfrid Stinissen

Řím. Nepřichází raději ani do skvostné gotické katedrály, ani do soudobé nápadité architektonické krece. Přitahují ho lidé: „Přišel tam, kde byli učedníci“ (Jan 20,19).

Jeho přátelé – tak je nazval při poslední večeři – jsou magnetem, který vábí zmrtných-vstalého Pána, aby k nim přicházel a stále o ně pečoval. Hlavní Kristovy dary bezesporu přijímáme při slavení liturgie. Je to slovo evangelia, dále shromáždění, které je jeho mystickým tělem, osoba biskupa či kněze, viditelně představující Krista-hlavu církve, a Kristovo tělo a krev – závdavek věčného života.

Ledaskoho může napadnout otázka, proč Pán přístupnost svých darů tak znesnadnil, když je spojil s naším hmotným světem a společenskými okolnostmi. Nebylo by praktičtější, kdyby nám byl přístupný „čistě“ duchovně? Nemocní by si nemuseli stýskat, že nemohou dojet do kostela. Uvěznění kněží by nemuseli podnikat riskantní kroky, aby si ke slavení mše svaté opatřili hrozinkový kvas, který labužníkovi jen vzdáleně bude připomínat víno. A v současné době bychom si ušetřili starost, jak se v nouzi dostat ke svátostem nebo co nám může církev nabídnout místo nich.

Navzdory všem těmto obtížím apoštol Tomáš prohlašuje: „Dokud nevidím, dokud se nedotknu, dokud nevložím svou ruku a prst do jeho ran... nevěřím.“ „Nevěřící“ Tomáš miluje na Ježíši všechno. Neoddává se snobsky jakési od těla oddělené křesťanské spiritualitě. Zdráhá se přijmout Krista jako předmět nikdy nekončících rádoby akademických řečí. Pochopil, že podstatnou součástí evangelia je Ježíšovo tělo. Tajemství vtělení, které má bohaté důsledky.

Víra zraje touhou

Ježíš mi svou tělesnou přítomností – před oslavením i po něm – sděluje, že je tu zcela a úplně pro mě. V jeho obrysech, v jeho tváři a v jeho konkrétní podobě mě zcela objímá Otcova nekonečná láska. V těle vydaném na kříž nás miloval a miluje do krajnosti (srv. Jan 13,1). Bez jeho těla bychom nepoznali Boží lásku nám srozumitelným způsobem. Proto se Tomáš vydává na cestu, která se zdá zdlouhavá a spojená s obtížemi. Jeho víra oddalováním zraje. Zraje touhou.

Možná má současná obtížná dostupnost svátostí a dalších řádných projevů života církve právě tento cíl. Aby v nás zrála Tomášova touha, jeho víra, jeho žízeň po setkání se skutečným Pánem. Kéž i letošní nestandardní Velikonoce přinesou v každém srdci ovoce v novém vyznání: „Můj Pán a můj Bůh.“

Autor je teolog, přednáší bibliktiku na KTF UK v Praze

Služba andělů pokřtěným

Carlo Rocchetta

Místo andělů v rámci křesťanské nauky a víry je náplní nového čísla Mezinárodní katolické revue „Communio“ (svazek 93). Kromě textů biblisty Henriho Cazellese, kardinála Angela Amata, teologa Serge-Thomase Bonina a stěžejních výroků církevního magisteria zkoumá věrohodnost nauky o andělech systematik Carlo Rocchetta.

Andělé poskytují pomoc a ochranu nejen celé církvi, ale též jednotlivým pokřtěným. Tato role dokonale odpovídá jejich podílu na Boží svatosti i tomu, co konali a konají v dějinách spásy. Jak poznamenává jeden současný autor, „anděl, který by nebyl ochráncem lidí, by ani nebyl andělem, chybělo by mu cosi podstatného z Boha, nenacházel by se skutečně v Boží přítomnosti, jeho společenství s ním by nebylo opravdové“.

Můžeme dodat, že by Bůh nezůstal věrný pedagogickému principu, který zvolil a dodržoval v celé ekonomii spásy, kdyby nás o přítomnost svých andělů připravil. S tímto vědomím navázali otcové církve na židovskou tradici i Apokalypsu a dospěli k přesvědčení, že také každá místní církev vedená biskupem má svého anděla strážného. Přítomnost andělů v církvi a jejich ochranná role vůči nim



Zejména interiéry barokních kostelů vydávají jasné svědectví o tom, jak intenzivně lidé ochrannou roli andělů vnímali. Snímek Pixabay

se projevuje zvláště výrazně v liturgii, kde se nejen v plné síle rozvíjí modlitba o přímluvu k andělům jako k těm, kdo jsou u Boha, ale současně probíhá liturgie chvály, při níž se

„nebe a země“ spojují v nepřetržitém vzývání. Později převládlo přesvědčení, založené na Ježíšově výroku o andělech „maličkých“, hledících v nebi na Otcovu tvář (srv. Mt 18,10), že

každého jednotlivého pokřtěného chrání jeho vlastní anděl strážný.

Tento názor se sice nemůže odvolávat na žádné oficiální prohlášení učitelského úřadu, ale u otců církve a v řádném církevním magisteriu je velmi běžný. „Pokud si tuto přítomnost nepředstavujeme příliš antropomorfně nebo dětinsky, není proti takovému přesvědčení co namítat.“ Nemělo by se rozhodně směřovat s jistými lidovými přístupy, které dělají z anděla strážného jakési „děvče pro všechno“ – patrona nepředstavitelných věcí – a zlehčují jej výrazy a představami spjatými více se světem fantazie než s realitou. Skrze postavu anděla strážného poznáváme, jak Bůh miluje jednotlivě každého z nás, bere nás takové, jací jsme, a přeje si naše posvěcení jako odpověď na křest a přijetí evangelia. (...)

Přítomnost anděla strážného se navíc netýká jen pokřtěných a spravedlivých, podle patristické tradice se vztahuje i na pohany a hříšníky. Podle ní má každý člověk svého anděla. Ten je konkrétnímu člověku blízký ne především jako pokřtěnému, nýbrž jako Božímu stvoření, jež patří do světa povolání k bytí Božím činem, stejně jako andělé samotní.

PERSPEKTIVY

Odpovědný redaktor: Jaroslav Šubrt

Redakční rada: Prokop Brož, Miloš Doležal, Zdeněk Jančařík, Jakub Jínek, Lukáš Nosek, Jan Oulík, Jan Paulas, Dagmar Pohunková, Karel Pučelík, Mircea Rysková, Marián Sekerák, Alena Scheinostová, Jaroslav Šebek, Jiří Zajíc a Martin T. Zikmund

Jako z dobrodružného románu



Když slavil francouzský misionář a manažer P. NOËL CHOUX sedmdesátiny,

přijelo za ním do Burgundsku přes 200 lidí. Ve velkém cirkusovém stanu kočovní umělci a další jeho přátelé do večera zpívali šansony. Za normalizace tajně podporoval kolegy z Československa a na české přátele P. Choux nezapomněl ani po listopadu 1989, ani když ho postihla vážná nemoc. Následující rozhovor poskytl na podzim v Paříži a dosud nebyl publikován. P. Noël Choux zemřel na Velký pátek 10. dubna 2020.

Máte rád Dvořákovu Novosvětskou. Listu La Croix jste řekl, že z ní cítíte jemnost i sílu, něhu i plnost. Odkud plyne váš zájem o tuto hudbu?

Novosvětskou mám rád snad odjakživa. Měl jsem také vždycky rád Slovanské tance, ty mají v sobě něco exotického, a Dvořákovy melodie vůbec. Když jsem pak jeho zemi navštívil, získal můj vztah k této hudbě další rozměr.

Váš vztah k naší zemi začal v 80. letech, kdy jste se v Maďarsku u Balatonu setkal s kněžími z Československa. O čem jste si tenkrát vyprávěli?

Přijeli tam kněží, kteří byli vysvěcení tajně, někteří z nich byli otcové rodin a všichni měli, stejně jako já, civilní povolání. Říkali mi: „My v Československu musíme pracovat tak, abychom byli nenápadní, aby na nás nepřišla Státní bezpečnost. A vy ve Francii jste si zvolili civilní profesí dobrovolně. Proč?“ Vyměňovali jsme si názory na to, co znamená být kněz a mít přitom ještě jinou profesi. Francie a Československo měly tenkrát také společné, že v obou zemích bylo velmi málo věřících.

Řekl jste, že vámi otrásl, když jste slyšel od českých kolegů o jejich zatýkání nebo bití. Jak to změnilo vaši představu o životě za železnou oponou?

To bylo pro mě něco překvapivého. Ve Francii jsme o tom měli mylné informace. Někteří politici nebo umělci se vrátili z Československa a říkali: „Všechno je tam v pořádku, je tam svoboda.“ A já najednou slyšel o zavražděném knězi (o P. Josefu Toufarovi – pozn. red.) a o dalších, kteří byli mučeni. Někteří z těch, které jsem znal, se mi s touto zkušeností dokonce svěřili. Jeden kněz mi vyprávěl, že když vyšel z Bartolomějské, měl obličej plný krve a zlomený nos – a nebyl jediný, komu se to stalo. Pro mě to bylo něco nepředstavitelného a mé sympatie k Čechům ještě vzrostly.

Byla součástí vašich tajných setkání v 80. letech nebo vašich cest do Československa i materiální pomoc?

Platili jsme českým kolegům cestu k Balatonu, benzin a na místě náklady na pobyt.

Možnost pokračovat v přátelství za železnou oponou jste měl právě díky tomu, že jste vykonával civilní zaměstnání (po vzoru misijního působení tzv. dělnických kněží ve Francii z 50. let), což vám při odbavení na hranicích zřejmě pomohlo.

Bylo to celé jako z dobrodružného románu. Vždycky jsme měli dost velkých strachů, ale s Boží pomocí se to povedlo.

Úřady v normalizačním Československu nevěděly, že jste kněz?



Noël Choux s přáteli v Praze. Zprava: Petr Kolář, Václav Malý, Noël Choux.

Snímek archiv N. Choux

Ne, uvedl jsem vždy své druhé povolání. Byl jsem televizní producent, navíc jsem vzdělával novináře, a tak jsem do kolonky „povolání“ napsal, že jsem poradce v oblasti vzdělávání. Taková profese zřejmě režimu nenaháněla strach.

Takže jste na hranicích nikdy nepotřeboval dovednosti, které jste využíval jako marketingový expert, šéf cestovky či supermarketu?

Ani ne (smích). Musel jsem být diskretní, když jsem chtěl pokračovat v setkáních s kněžími a jejich rodinami, podporovat je. Tito čeští přátelé byli moudří lidé a měli velkou vnitřní hloubku. Naše setkání na mě hodně zapůsobila. Vzpomínám si, jak jsme se jednou u Balatonu vraceli z pláže s knězem Václavem Dvořákem, který mi líčil svůj mimořádný život. Zeptal jsem se ho: „Jak jste s tím mohli žít? Vydržet mučení, zvládnout tu strašnou dobu?“ Zastavil se, podíval se mi do očí a řekl: „Mám jistotu, že existuje Bůh.“ Něco takového mi někdo řekl poprvé v životě. Zůstal jsem paf.

Jak si vaši čeští přátelé zvykli na novou situaci po listopadu 1989, kdy církve mohly začít působit svobodně?

Kardinál Miloslav Vlk mě požádal, abych přijel do Prahy kvůli pomoci při zakládání médií, a také si přál, abych pokračoval v kontaktech se zmíněnými kněžími. Byl jsem tenkrát svědkem dějinného zvratu, proměny země. Svoboda, která do ní vstoupila, ale s sebou nesla i určité potíže. Zažil jsem také příchod nadnárodních společností, éry, kdy začaly mít velkou moc peníze.

V 90. letech jste v Praze založil produkční společnost Imago. Z filmů, které vyrobila, uspěl zvláště seriál založený na loutkovém ztvárnění Karafiátových Broučků, ale také třeba vzdělávací filmy o světových náboženstvích. Jak jste na ně sháněl finance?

Stále jsem jezdil žádat o dotace do Anglie, Belgie, Francie, Německa či Nizozemska. Potřeboval jsem ale také prostředky na vzdělávání. Za komunismu křesťané v médiích pracovat nesměli, museli jsme proto najít mladé lidi, kteří by souhlasili s tím, že odjedou do zahraničí, aby si vzdělání doplnili. Vyškolili jsme takto 20 až 30 křesťanů.

A kolik filmů jste společně vyrobili?

Animovaných filmů jsme vyrobili tuším šest, dokumentů a magazinů pro televizní vysílání kolem padesáti.

Podařilo se vám dostat vaše filmy do zahraničí?

Ano a zaznamenaly tam úspěch, který se promítl do prodeje DVD. Hodně se jich prodalo nejen ve Francii, ale i v Británii, Ni-

zozemsku, Rakousku či v Latinské Americe. Kromě češtiny a francouzštiny jsme vyráběli anglickou, německou a španělskou verzi.

Vaše kontakty umožnily nabídnout praxi mladým animátorům ve studiu Jiřího Trnky v Praze. Na to jste také sehnal peníze?

V tomto případě pomohl francouzský stát. Financoval mzdy těchto mladých lidí, aby mohli pracovat se zkušenými profesionály, kteří jim předávali know-how. Cílem také bylo, aby se zkušenosti s odchodem starší generace neztratily. Šlo tenkrát o dvouletý projekt.

Po 11. září 2001 jste natočili a distribuovali v českých a francouzských školách film o vzniku velkých světových náboženství. Jakou odezvu tenkrát měl?

Byla to výzva. Chtěli jsme ukázat začátky všech tří velkých světových náboženství (židovství, křesťanství a islám) a podpořit vzájemný dialog. Zaznamenali jsme mírně protimuslimské reakce, jinak byla odezva většinou pozitivní.

Po odchodu do důchodu jste se stal hlavním kaplanem francouzských policistů. Měl jste k nim blízko?

Než mě o to požádali, nevěděl jsem o policistech skoro nic. Poznal jsem ale jejich nesnadnou profesi a snažil se jim být blízkou. To mi dávalo možnost je povzbuzovat. Říkal jsem jim, že jejich profese je důležitá: ve francouzštině se policistům běžně říká strážci pokoje (gardiens de la paix) a to je v Bibli sedmé blahoslavenství. Snažil jsem se doprovázet policisty ve všech jejich životních dramatech a ujišťovat je, že je Bůh má rád.

V této roli jste zažil i teroristické útoky v Paříži v roce 2015. Dramatické okamžiky prožili zvláště ti policisté, kteří zasahovali proti teroristům v pařížském hudebním klubu Bataclan.

Mluvil jsem přímo s policisty, kteří se zásluhou zúčastnili, ale také s jejich ženami a dětmi, které měly strach, že jim zastřelí tátu. Byly to těžké i silné momenty zároveň. Zažil jsem také sebevraždy policistů, kdy bylo třeba o tom mluvit s jejich rodinami a kolegy. To byly náročné noci...

Po odjezdu z Prahy jste řídil síť křesťanských televizí v zámořských oblastech Francie, ale kontakt s českým prostředím jste nepřerušil.

Ježděl jsem třikrát za rok do Česka, abych mohl sledovat práci společnosti Imago a pokračovat v setkáních s přáteli. A dodnes se každé ráno modlím v češtině. Čeština je jazyk mé modlitby a také pouto s tím, co jsem

dřív prožil. Dává mému životu rytmus a smysl. Modlím se ráno, v poledne a večer. Žiju tak trochu jako mnich.

Jak pokračují vaše česká přátelství poté, co jste odjel z Prahy?

S moderními prostředky, jako je internet nebo mobilní telefon, máme našťastí šanci spolu mluvit i na dálku.

Kdysi jste se zmínil, že se přestěhujete do Tater. Myslel jste to tenkrát vážně, nebo spíš v žertu?

S Václavem Malým jsme si říkali, že odejdeme z města a budeme žít na horách, ale byl to spíš takový náš sen nebo vtipkování. Neměli jsme to štěstí, že bychom se mohli stáhnout ze světa a žít jako poustevníci.

Václav Malý se stal biskupem...

...a já jsem trávil život v letadle na cestách kolem světa.

Dnes žijete v Paříži. Jak se díváte na svůj život z perspektivy vážné nemoci? Které životní momenty považujete za důležité?

Na zdokonalení v češtině to už nevyhází, kvůli nemoci bych pohořel s výslovností (smích). Jsem ale šťastný, že jsem měl tak aktivní život. Teď, když už skutečně nemůžu nic dělat, mi zůstaly vzpomínky, žil jsem naplno. Je těžké stát se závislým, teď pořád někoho potřebuji. Díky svým přátelům a díky Bohu jsem ale nemoc přijal. Zatím neztrácím odvalu a dál se modlím.

V adresáři vedle byznymenů a kardinála máte kočovné umělce – i ty jste v posledních letech doprovázel. Co vám dalo setkání s nimi? Mimořádné přátelství. Jde o mé romské přátele španělského původu, kteří chovají koně. Jejich šéf mě považuje za svého bratra. To přátelství mě hodně obohatilo.

MARTINA MAŠKOVÁ,
redaktorka Českého rozhlasu

P. NOËL CHOUX (1945–2020)

byl kněz francouzské Mission de France a televizní odborník. Úspěšně spolupracoval i s českými loutkáři a animátory. V 90. letech založil v Praze společnost Imago, která se podílela na výrobě animovaných filmů jako Broučci, Cesta tří králů či Pasáček Asaf, ale i dokumentů jako Prostor ticha o trapistickém klášteře v Novém Dvoře a dalších snímků o životě církve u nás i v zahraničí. Roku 2007 jeho práci ocenila Česká biskupská konference na Dnech lidí dobré vůle na Velehradě. V roce 2016 převzal od kardinála Dominika Duky medaili Antonína Podlahy.

Zakusit radost i mezi čtyřmi zdmi

Ještě před pár měsíci by nám situace, jakou zažíváme, připomínala sci-fi, možná i apokalypsu. Lidé jsou nemocní, přicházejí o práci, umírají. Nemohou navštěvovat své blízké. Mnozí neopouštějí domov, mají strach. Jak zažít pokoj a velikonoční radost „mezi čtyřmi stěnami“?

„Nemocných přibývá. Velikonoce jsme museli prožít bez obřadů a do kostela se nejspíš ještě nějakou dobu nedostaneme. Jak se v tom všem radovat? To je těžká otázka. A co to vlastně radost je?“ ptá se P. Michal Němeček, ředitel Pastoračního střediska Arcibiskupství pražského. „Radost a legrace (někdo používá slovo ‚sranda‘) není totéž. Určitě nežijeme v legrační době. To, co se děje, není ‚sranda‘. Mnoho lidí se bojí, aby se nenakazili, nebo se bojí, aby nenakazili jiné,“ pokračuje P. Němeček s tím, že právě strach z neznáma a nejistota, že nevíme, co bude, nám berou radost a pokoj.

Co s tím? Je možné odevzdat strach Pánu, aby ho přeměnil? A jak? P. Michal Němeček se usmívá, že bychom si často přáli „vyndat ze sebe šuplíček“, který se nám nelíbí, dát ho Bohu a zbavit se potíží. Jenže strach, nejistota, obava a úzkost v nás pořád zůstávají. P. Němeček se snaží situaci přiblížit: „Připomíná mi to obraz člověka, který jde po slabé lávce a musí se spoléhat, že ho lávka udrží. Musí zarisikovat a jít dopředu. To riskování znamená odevzdat se Bohu, spolehnout se, že mě povede. Věřit, že Bůh má dostatek cest a způsobů, jak mě touto situací provést. Možná to bude jinak, než jak jsem si představoval nebo naplánoval, ale to neznamená, že to bude zničující. Může se stát, že někdo zemře. Třeba to bude zrovna ten, který se plně Pánu odevzdal. Odevzdání se plně do jeho rukou může znamenat i to, že Pán řekne: ‚Už je čas, pojď!‘ Boží doprovázení ovšem i v tomto případě znamená, že nás Bůh pevně drží v bezpečné náručí.“

Vlastními silami to nezvládneme

V knize Všemocné emoce (Paulínky, 2014) píše psychoterapeutka Anna Bissiová o cestě k radosti: „V naší konzumní společnosti často podléháme iluzi, že radosti lze dosáhnout stejným způsobem, jako lze dosáhnout blahobytu.“ Jenže se zklamáním zjišťujeme, jak jsou naše pokusy marné. Zaměnili jsme radost za cíl života. „Radost ale nikdy není cílem a je iluzí či naivitou domnívat se, že člověk může tuto emoci vyvolat úsilím vůle, zvláštními technikami nebo vnějšími prostředky,“ popisuje Bissiová, podle níž radost nikdy není cílem, ale vždy pouze účinkem. Darem, který pramení z lásky.

Rovněž P. Elias Vella, exercitátor a exorcista z Malty, ve svých duchovních cvičeních říká, že žijeme ve světě, který nabízí pohodlí a téměř



Někdy je potřeba důvěřovat, že mě lávka udrží.

Snímek autorka

Minikápézetka pro radost

- Udělej ve svém srdci místo pro radost – ovoce Ducha, a to tak, že odstraníš roztěkané „chtění“ mnoha věcí. Pros Ducha Svatého, aby vstupoval.
- Strach, úzkost a obavy nahraď důvěrou. Zkus se opravdu opřít o Boží moc.
- Setrvávání před Pánem, modlitba, ticho, četba Božího slova dává radost a pokoj.
- Utikej se k Panně Marii. Stačí jeden růženec v důvěře, a uvidíš, jaké zázraky se budou dít. Růženec, nejen ten radostný, vede k radosti.

- Usmívej se na lidi, žehnej jim.
- Pěstuj vděčnost, hledej, za co můžeš děkovat, i když jsou to maličkosti.
- Sleduj, jak se radují děti.
- Snaž se být slovy Matky Terezy „tužkou v ruce Boží“. Vezmi svůj kříž a následuj Pána.
- Nesnaž se vymocit si radost svou vůlí a usilovností. Nech to na Pánu a on se postará.

(kš)

neomezené možnosti, přesto je mnoho lidí nešťastných a pomýšlí na sebevraždu, neboť jejich život přestal mít smysl. „Žijeme ve světě, kde je nedostatek radosti a lásky,“ říká P. Elias Vella. Jak ale skutečnou radost hledat a nacházet?

P. Michal Němeček mluví o několika rovinách radosti. Jednak to jsou drobné maličkosti, které člověk často v každodenním shonu nevidí. Jsou to ony „ohromné maličkosti“, o nichž píše ve známé knížce G. K. Chesterton (Ohromné maličkosti) a které vidíme s příchodem jara, zpěvem ptáků, úsměvem malého dítěte nebo třeba tehdy, když si uvědomíme, že máme co jíst, že si můžeme vypít své oblíbené kafe...

A pak je tu druhá, mnohem hlubší rovina. „Jsem v kontaktu s lidmi, kteří jsou na tom zdravotně hodně špatně, ale raduji se, že jejich blízcí jsou v pořádku. To už není jen potěšení z květin na poli, nýbrž hluboká vnitřní radost, která člověka provází po celý den,“ podotýká P. Němeček. A dodává, že díky pandemii koronaviru se najednou dějí věci, které by se jinak neděly: probudila se vlna zájmu o sebe navzájem. Dospělé děti, které nebývaly v kontaktu se svými rodiči, jim najednou mnohem častěji volají, rodiče zůstávají doma se svými malými dětmi... „Je to náročné, ale je to obrovská příležitost a vzácný čas – a i to je důvod k radosti,“ povzbuzuje P. Němeček. Tato hluboká radost v nás trvá, i když jsme ustaraní. Radost ze smyslu, z lásky, radost z toho, že přes všechnu bolest je Pán Ježíš vítězem nad bolestí, nemocí. Vždyť on zvítězil nad smrtí a zlem! Tato radost se projevuje vnitřním pokojem.

Emoce skrze liturgii?

Velikonoční obřady prožívala většina z nás doma. U televizního či internetového přenosu. Sice v teple, ale jaksi „sterilně“. Bez zšeřelého kostela plného zapálených svíček, bez vůně velikonočního ohně, bez eucharistie i společného agapé. Mnozí cítíme jakousi vyprahlost. Stesk. Jak i v tom prožívat radost? P. Michal Němeček potvrzuje, že liturgie se dotýká i smyslu a emoce tu mají své místo. Je v pořádku, když cítíme, že obřady byly krásné. Emoce patří k prožívání naší víry. A je pochopitelné, že nám kostel, mše svatá, eucharistie chybí. „Ale položíme si otázku, jestli platí, že zbožnost bez svátostí je mrtvá. Není právě teď příležitost si uvědomit, že na prvním místě je mé osobní setkání s Pánem, má pravidelná osobní modlitba?“ ptá se kněz. K čemu by nám byl příjemný pocit chvíli po svatém přijímání, když za pět minut už běžíme po ulici a o ničem nevíme, nebo dokonce se z nás vyvalí zloba a hořkost?

„Že mi mše svatá a eucharistie chybí, že cítím vyprahlost, je důležitý signál, který říká: Mé srdce touží, prahne po Bohu. Ale to, co v takový okamžik potřebuji, není stavět Boží přítomnost v mém životě jen na eucharistii, ale zakleknout a modlit se: ‚Pane, teď přijď! Otevírám ti dveře do svého srdce.‘ Potřebuji pochopit, že primární radost plyne z vědomí, že jsem s Pánem. A to mohu prožívat i ve chvíli, kdy jsem úplně sám, třeba v nemocnici, ale stále zvu Pána do svého srdce,“ uzavírá P. Michal Němeček. KATEŘINA ŠTĀSTNÁ

Dny tvého smutku skončily

Člověk se může radovat „nuceně“. Zvedat číše, tvářit se vesele. Ale není radost jako radost. „Skutečná radost musí z něčeho vyjít. Nemohu se radovat, když k tomu nemám opravdu důvod,“ říká P. Pavel Kuneš.

Iv Bibli, jak konstatuje P. Pavel Kuneš, je radost vždy spojená s důvodem. Například prorok Izaiáš píše, že nastane „věčné veselí“, protože Pán vše změní. „Hospodin ti bude světlem věčným. Dny tvého smutku skončí (Iz 60,20). Svätý Pavel (Flp 4,4-5) vybízí: Radujte se! Pán je blízko. „Blízko v řečtině znamená nejen časově, že se potkáme s Pánem Bohem, až umřeme, ale že Bůh je blízko i místně, je tady. Ale na to musím

přijít, musím si toho být vědom, musím si ujasnit, že jsem součástí Božího stvoření. Když pochopím, že patřím do tohoto světa, mám tady své místo, svůj úkol a Pán Bůh má o mě zájem, mohu se radovat. Podobně jako Zacheus v Lukášově evangeliu,“ říká P. Kuneš.

Zacheus byl velmi bohatý člověk, vykořisťoval druhé lidi (Lk 19,1-10). Hmotně mu nic nechybělo, ale žil v izolaci, nebyl šťastný. A pak mu Ježíš věnoval důvěru a on „rychle slezl ze stromu a s radostí Ježíše přijal“. Poctivě se podíval na svůj život a do jeho domu přišla spása.

P. Kuneš doplňuje, že každý z nás potřebuje zažít podobně jako Zacheus spásu. To se stane nejspíš jednou za život, ale pak se k onomu momentu můžeme kdykoli vrátit. „Já jsem ve svém životě zažil největší radost ve chvíli, kdy jsem pochopil, že jsem obyčejný, normální hříšník. Že moje hříchy nejsou lehčí než ostatních, že chodím po této zemi jako jeden z mnohých. Když jsem tuto pravdu náležitě obřečel, mohl jsem začít žít v radosti,“ říká

P. Kuneš a dodává, jak ho úžasně osvobodilo zjištění, že se nemusí tvářit nábožně, nemusí dělat, že je lepší, šikovnější, chytřejší než druzí, že může být sám sebou. „Přináší úlevu pochopit, že Bůh je otcem nás všech a že má úplně stejný zájem na všech lidech (ať už je to sousedka, tchyně, nebo třeba Bašár Asad), že nejsem nadčlověk, ale ani podčlověk. Že mnoho věcí dělám dobře, ale také hodně věcí špatně, že zažívám zklamání, ale také zklamávám...“ zmiňuje P. Pavel Kuneš.

Svätý Pavel v listu Římanům (Řím 7,24) píše, jak je sám ubohý člověk... „Já jsem stejně ubohý, ale nezoufám si. Nejsm dobrý, protože jen jediný je dobrý (Mk 10,18). A on mě přesto má rád,“ podotýká P. Kuneš. Právě toto vědomí přináší obrovskou úlevu – a radost. „Od okamžiku, kdy jsem to pochopil, se raduji. Žiji s vědomím, že Pán Ježíš je živý, je vzkríslený. A díky tomu, že jsem zažil, co je spása, už nemohu klesnout k naprosté nule,“ uzavírá P. Pavel Kuneš. (kš)

Bůh JE radost!

Poslední týden ignaciánských exercicií se zaměřuje na radost. Tedy nekončí se láskou, nýbrž radostí. To je vrchol u člověka, protože je to ovšem vrchol i u Boha. Třetí božská Osoba, lépe Tvář, se nazývá Duch Svatý. Jenže tohle slovo Ježíš nikdy neužil, říkal aramejsky „ru-ah“, to jest vánek, vítr, vichřice. Viz Letnice! Radost Otce ze Syna, radost Syna z Otce, to je vnitřní život Trojice. Bůh nemá radost, on JE radost! Člověk radosti nejen unese tíhu života, ale on se raduje, že když přijde i velice těžká zkouška, může nést něco z toho, co nesl Ježíš. Je ovšem nutno najít někoho, kdo umí zapálit. Například papež František vybízí: „Radujte se a jásejte!“ On, který trpí současnou situací, umí zapálit radostí! Lidé radosti se modlí: „Děkuji ti za to, že bez nás nemůžeš být!“ Komu se to nedarí, ať se obrátí na „příčinu naší radosti“, na tu, která se nám denně připomíná v Kompletáři: „Můj duch jása.“ Mám s tím osobní zkušenost.

P. JAN RYBÁŘ SJ

Odpovědná

Zvečera pláč, zítřka jásoť



Není snadné prožívat tyto dny. Kde v Bibli hledat pro tento čas povzbuzení?

Často považujeme starozákonní žalmy jen za mezizpěvy, za jakousi výplň mezi prvním a druhým čtením nedělní liturgie. Někdy je ovšem dobré uvědomit si, že žalmy jsou plnohodnotnou součástí Písma svatého a že některé z nich mohou být velmi aktuální. Žalmy vycházejí z různých situací lidského života. Jeden z nich (podle počítání v hebrejském textu 29., v řeckém a latinském překladu 30.) je žalmistovým poděkováním za vysvobození z nebezpečí smrti. Hned na začátku odhaluje autor žalmu svůj záměr: Chce Boha oslavovat, protože cítí, že ho Bůh vysvobodil. Pak ho přímo oslovuje, vyznává, že byl vyslyšen, a proto se uzdravil: „Hospodine, můj Bože, volal jsem k tobě a uzdravil mě.“

Nato žalmista vyzývá další lidi, aby se k jeho vyznání připojili. Napadá ho, že Bůh se snad na něho hněvá. Je však přesvědčen, že případný Boží hněv trvá jen velmi krátkou dobu, kdežto Boží laskavost lze vnímat po celý život: „Vždyť jeho hněv trvá chvíli, ale jeho laskavost po celý život, zvečera se uhostí pláč, zítřka však jásoť.“ Svým dalším voláním zapřísahá Boha, aby zasáhl – vždyť jediný živý člověk může Boha chválit. A svou záchranu dokáže vyjádřit nádhernými metaforami: „Můj nářek jsi obrátil v tanec (...) přepásals mě radostí.“ V závěru se pak vrací ke svému počátečnímu záměru: „Hospodine, můj Bože, chci tě chválit navěky!“

Ten, kdo pro Denní modlitbu církve vybíral novozákonní citace, které jsou významově blízké starozákonnímu žalmu, našel dokonale příbuzný text v prvním listu apoštola Pavla korintským křesťanům: „Jako se na nás ze všech stran valí Kristovo utrpení, tak se nám také skrze Krista dostává všestranné útěchy“ (2 Kor 1,5). P. PETR CHALUPA, ředitel Českého katolického biblického díla

Svátek sv. Damiána de Veuster (15. dubna)

Ten, který miloval malomocné



Když se řekne Havajské ostrovy, obvykle si představíme křišťálově nebeskou vodu oceánu, písčnou pláž a horké slunce. Ideální místo na dovolenou. Na takové místo se vydal i svatý Damián. Nejel ovšem za odpočinkem a koupání v moři – na ostrov Molokai se vydal za malomocnými lidmi. Ti tam byli svázeni ze svých domovů, byli vysoce nakažliví a ostatní na ně pohlíželi s odporem. Pohled sv. Damiána byl však jiný.

Narodil se v Belgii roku 1840. Na statku, kde vyrůstal mezi dalšími sedmi sourozenci odmala, tvrdě pracoval. A rodiče si přáli, aby právě on převzal rodinné hospodářství. Ale Josef – takové bylo jeho křestní jméno – se už

v 19 letech rozhodl vstoupit do Kongregace Nejsvětějšího srdce Panny Marie a Ježíše a přijal jméno Damián. (Snad mu byli vzorem bratři sv. Damián a sv. Kosmas, kteří ve 3. st. působili v Sýrii. Pro nezištnou a láskyplnou péči o druhé a hlásání Kristova evangelia byli nakonec mučení a popraveni.)

Sv. Damián de Veuster velmi toužil po misiích. Příležitost se naskytla, když jeho bratr – též člen stejné řehole a už misionář na Havajských ostrovech – onemocněl. Damián jej zastoupil, nejprve na ostrově Big Island.

Po devíti letech přišlo pozvání na neďaleký ostrov Molokai. První slova otce Damiána při pohledu na nemocné byla: „Jsem tu, uprostřed svých drahých malomocných. Jejich vzhled je sice odporný, ale mají duši, kterou svou božskou krví vykoupil Spasitel.“

Pomáhal malomocným žít důstojný život. Postavil domy, kam je přestěhoval ze skal a jeskyní. Vybuřoval vodovod

a zavedl hygienická pravidla. Podařilo se mu vytvořit jednu velkou rodinu, která se navíc mohla shromáždit u nově vystavěného kostela. Právě tam mohl sv. Damián svým lidem přinášet Krista a nadějí, že právě on pro ně zemřel.

Miloval své nemocné do té míry, že se doslova stal jedním z nich – také on se nakazil malomocenstvím. Zemřel ve svých 49 letech, těžce poznamenaný touto nemocí. V roce 2009 byl prohlášen za svatého.

Lepra přetrvává v našem moderním světě i dnes. Damián de Veuster má ale své následovníky. V České republice je to Likvidace lepry.

Zajímáme se proto o své blízké, pomáháme těm okolo nás, protože i ten nejmenší, nejnepatrnější skutek pro druhého člověka může mít velký význam. Tomu nás učí Damián de Veuster, světec, který miloval malomocné.

KLARISSA JANA BANÍKOVÁ CJ, dobrovolnice neziskové organizace Likvidace lepry



© Jan Hrubý

Kněz Damián de Veuster sloužil svým nemocným také jako stavitel, truhlář a hrobař. A aby bylo veseleji, založil kapelu, pro kterou vyžebřal hudební nástroje.

Bůh v mém životě Nenechám si vzít důvěru v Boha

Důvěra v Boha a láska k bližním jsou naše neodlučitelné vlastnosti. Jsou to znaky lidství, které do nás byly přirozeně vloženy při našem stvoření. Ale dnes jako bychom na to pozapomněli. Schovali jsme naše tváře za roušky.

Vykoupené obchody, přerušená práce mnohých živnostníků, uzavřená divadla, kina, nucené prázdniny a zrušená společenská setkání nutí k zamyšlení a využití právě těchto schopností, které nám Bůh jako jedinému tvoru dal, a k tomu přidal – rozum. A také ten nám může v těchto dnech pomoci. Kolik nemocných se u nás už uzdravilo z této obtížné „vyléčitelné“ nemoci? Odkud bychom měli jako křesťané čerpat sílu? I v těch momentech, když už bychom skoro umdlávali, kdy i lidé kolem nás jsou nemohoucí. Ale nemusíme „rozumově“ pohlížet jen na dnešek, zkusím zavzpomínat. Když mi bylo třicet let, oznámil mi můj doktor, že se „padesátky“ nedožiju. Ale nestalo se tak. Nebo když jsme v 90. letech o všechno přišli a neměli kde bydlet, jako zázkolem jsme dostali byt za pár korun v nádherném prostředí. A ještě možnost si vydělat. Když se mnou dcera léta nemluvila, potkala zase úplně cizího člověka, který jí ukázal cestu ke smíření...

Podobné zážitky máme všichni, bez ohledu na naše náboženské přesvědčení, protože Bůh miluje všechny své syny a dcery. Jen škoda, že pod tíhou všemožných informací a mnohdy i propagandy lidé zapomínají. A pak se zdá, že zbývá jen televize a strach. Mocní světa odedávna vědí, že nejlépe se ovládná vystrašený dav. Nenechám si proto vzít důvěru v Boha a lásku k lidem. Nebojím se, protože se mi nic zlého nemůže stát. Všichni, kdo hýčkají Boha v srdci, to moc dobře víme z vlastní zkušenosti. Čtenář J. H.

Máte pocit, že Bůh zasáhl i do vašeho života? Napište nám o tom na adresu redakce nebo na e-mail sekretariat@katyd.cz.

NÁPOVĚDA: ACTA, ATIL, IRASER, KODE, ORAS, SAC, TORO	MOST PŘES ÚDOLÍ	1. ČÁST TAJENKY	ČÁSTI CHODIDEL	SYMETRÁLA	SOLMIZAČNÍ SLABIKA	MÍSTO PŘÍSTÁNÍ NOEMOVY ARCHY	MEZI-NÁRODNÍ SMLOUVA	DOMÁCKÝ OLGA	CHEMICKÁ ZNAČKA SELENU	AMERICKÝ PTÁK PODOBNÝ KOROPTVI	DEZINFEKČNÍ TINKTURA	VOLTAMPÉR	NÁZEV PÍSMENE	MODEL AUTOMOBILU FIAT	HLAVNÍ MÍSTO KAZACHSTÁNU	INICIÁLY REŽISÉRA KLEINA	KLEPETÁČ	PLANETKA	3. ČÁST TAJENKY	SOUSTAVA PÍSEMNÝCH ZNAKŮ
ŠIKMÁ PODPORA						ZBUDOVAŤ								ÚDAJ NA OBÁLCE DOPISU						
KVANTOVÝ ZESILOVAČ						2. ČÁST TAJENKY ŠUMAVSKÉ JEZERO								VRUBOUN POSVÁTNY ZBĚLELEC (HOVOROVÉ)						
SPISY (Z LATINY)					SEVERSKÝ MOŘSKÝ PTÁK DARY BOHU			PŘEDLOŽKA ZVNITŘKU PRYČ		ZVÍŘECI CHLUPY BIBL. JUDSKÝ KRÁL						INDONÉSKÝ OSTROV PŘÍKŘE (ŘÍDCE)				
ANGLICKÝ "DEN"				PRACOVAT S PLUHEM PŘEDSTAVĚNÁ KLÁŠTERA			LÉKAŘSKÉ OBVAZIVO RUSKÝ SOUHLAS			FILIPÍNSKÉ SIDLO NÁZEV SYKAVKY						ANGLICKÝ "SÁČEK" ČES. HEREČKA (JAROSLAVA)				
UMĚLÉ DÝCHÁNÍ (ZKRATKA)			STARÉ POČÍTADLO			ODSTOUPENÍ Z ÚRADU				PRODLOUŽENÁ BOČNÍ ZĚD								SPZ PELHŘIMOVA		
SPZ KLADNA			DOMÁCKÝ ALŽBĚTA BOHOSLUŽEBNÁ NÁDOBA			TROPICKÉ OVOCE								CELTSKÝ LIDOVÝ PĚVEČ					PŘEDLOŽKA S 2. PÁDEM ZANOTOVAŤ	
VYDÁVAT HLAS TETŘEVA														JAPONSKÁ ZNAČKA AUT						
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ			ČADSKÉ SIDLO BOSENSKÁ ŘEKA											LEČIVÁ ROSTLINA						TAVENINA
GÁZY						ŘÍMSKÝ "49"								ZASE KILOTUNA						
ŘEHOLNÍCI														ZENSKÉ JMÉNO (20. 6.)						
BIBLICKÁ ŽENA JAKOBOVA														OTCŮV						



O oblíbenou pomůcku ke komunikaci v rodině *Manželské karty* mohou soutěžit ti čtenáři, kteří správně vylouští tajenku naší křížovky a do týdne ji zašlou na e-mailovou (krizovky@katyd.cz) nebo poštovní adresu redakce. Karty do soutěže věnovalo nakladatelství Doron.

Ukázka: Tyto karty jsou vynikající pomůckou k prohlubování manželského vztahu. Nejsou sice určené ke karetní hře, ale obsahují také sadu užitečných impulzů. Slouží tedy nejen jako nastavené... (viz tajenka).

Tajenka z KT č. 14 zněla: „knih nabízí zamyšlení a modlitby“. Knižku *Křížová cesta za smíření v rodinách*, kterou do soutěže věnovalo nakladatelství Doron, získávají Ludmila Matušková z Blanska, Šárka Cahová z Brna a Václav Hůlka z Rousínova. Blahopřejeme!

Ježíš proměnil smysl utrpení

Jen několik desítek lidí doprovázelo letos Svatého otce při velikonočním třídění, jehož obřady byly přenášeny médii.

Velikonoční triduum zahájil papež František na Zelený čtvrtek vůbec poprvé za svůj sedmiletý pontifikát z baziliky sv. Petra. Jindy totiž, i jako arcibiskup v Buenos Aires, pokaždé docházel do nápravných zařízení, kde v rámci obřadu umýval vězňům nohy. V kázání se pak zaměřil na kněze, neboť při pandemii jich už 60 zemřelo při službě v italských nemocnicích. „Všechny vás nesu ve svém srdci a kladu na oltář,“ řekl papež. Sám se už jako vícekrát označil za „hříšníka, který prosí o odpuštění a učí se odpouštět“. A závěrem kněze vybídl: „Nebuďte tvrdohlaví jako Petr. Nechte si umýt nohy. Pán je váš služebník, je vám nablízku, aby vás obdařil silou tím, že vám umyje nohy. S tímto vědomím, že potřebujeme umýt, velkoryse odpouštějte! Ježíš vás má rád! Chce jenom, abyste si nechali od něj umýt nohy.“

Při velikopátečních obřadech se papež modlil před gotickým křížem z římského chrámu sv. Marcela, který unikl roku 1519 požáru a tři roky nato podle legendy ochránil Řím před morovou epidemií. Ke zhruba 40 přítomným promluvil papežský kazatel P. Raniero Cantalamessa. „Kristův kříž proměnil smysl každého utrpení. Již není trestem či prokletím. Když jej Boží Syn vzal na sebe, od kořene jej vykoupil. Na kříži před zraky světa vypil kalich bolesti až do dna. Ukázal tak, že není jedovatý, ale že na jeho dně leží perla,“ uvedl kazatel. A vybídl k pozitivnímu pohledu na důsledky pandemie, jako je „probuzení z iluze všemohoucnosti a nesmrtelnosti“ nebo rozvoj



Čtrnácti svědectvím při zastaveních křížové cesty na náměstí sv. Petra o Velkém pátku naslouchal papež František. Příběhy utrpení, bolesti a hanby, ale i důvěry a naděje v Boha přinesl život lidem z padovské vězeňské farnosti – odsouzeným, jejich blízkým i těm, kdo se o ně starají. „Skutečná spravedlnost je možná pouze díky milosrdenství,“ zaznělo při jednom ze zastavení v zamyšlení soudce. A dozorce z věznic připojil: „Ve vězení se člověk může polepšit. Výsledek záleží ale také na mně. Nemůžu jen otevřít a zavřít celu.“

solidarity. „Bůh trpí jako každý otec a matka. Až to jednoho dne objevíme, zastydíme se za všechna obvinění, která jsme mu kdy adresovali,“ uzavřel P. Cantalamessa s tím, že Bůh pohromy nevyvolává, pouze nechává přírodu svobodu, čímž mnohdy otřásá našimi plány i klidem.

Velkopáteční křížová cesta se vždy koná v Koloseu, ale letos se přesunula na zšeřelé náměstí sv. Petra. Vyznačovaly ji plameny svící a siluety tvůrců některých zamyšlení z farnosti kolem nápravného zařízení v italské Padově. „Cítím se jako Barabáš, Petr a Jidáš v jedné osobě,“ ci-



Svatý otec se na Velký pátek modlil u kříže, který Řím podle legendy roku 1522 ochránil před morem. Snímek papežův Instagram

tovalo se u prvního zastavení z textu muže odsouzeného na doživotí (ve vězení je už 29 let). Zamyšlení napsali kromě vězňů rodiče zavražděné dívky, odsouzený a po deseti letech osvobozený kněz, vychovatelé a dozorcí, kteří zažili, že „žádný hřích nemá poslední slovo“, ale také soudce, dobrovolníci i místní kaplan. Připojili se k nim zdravotníci z vatikánské polikliniky na připomínku těch, kdo nyní slouží v nemocnicích.

Velikonoční vigílii Svätý otec slavil bez křtů dospělých, které se všude odsouvají. V promluvě (viz níže) papež vyzdvihl roli žen, které po so-

botě přišly k Ježíšovu hrobu s vonnými mastmi, a jejich službu přirovnal ke službě dnešních zdravotníků: „Ženy se nedaly paralyzovat. Aniž to věděly, připravovaly v temnotě oné soboty úsvit prvního dne v týdnu, který měl změnit dějiny. Ježíš – jako zrno v zemi – dával ve světě vzklíčit novému životu a ženy modlitbou a láskou pomáhaly vykvést naději.“ Druhý den při liturgii Zmrtvýchvstání Páně namísto kázání následovala chvíle ztišení a na závěr papež pronesl velikonoční poselství Urbi et orbi (více na str. 1).

TEREZA ZAVADILOVÁ

KRÁTCE

JSME NABLÍZKU TĚM, KDO NÁM DALI ŽIVOT, ujišťuje Úřad pro laiky, rodinu a život o svých modlitbách seniory. V listu zdůrazňuje, že v ohrožení jsou dnes zejména osamělí lidé, a připomíná nedávné výroky papeže Františka – že „stáří není nemoc, nýbrž privilegium“, a že „senioři jsou dneškem i zítřkem církve“.

KRIZOVÝ FOND PRO NEJCHUDŠÍ OBLASTI postižené koronavirem vznikl v rámci Papež-

ských misijních děl se základním rozpočtem v přepočtu 18,5 milionu korun. Bude se snažit zmírnit hospodářský dopad pandemie. Například jen v Africe působí na 74 tisíc řeholnic a 46 tisíc kněží, kteří provozují 7 274 nemocnic, 2 346 domovů pro seniory a 45 tisíc škol pro 19 milionů dětí.

NOVOU STUDIJNÍ KOMISI PRO JÁHENSTVÍ ŽEN zřídil papež. Je to už podruhé za poslední čtyři roky, předchází tým totiž nedospěl při studiu dějin ženského diaconátu a jeho dnešních možností

uplatnění k jasnému výsledku. Novou komisi tvoří deset teologů a církevních historiků ze sedmi zemí, polovina jsou ženy.

DARUJTE SVOU MĚSÍČNÍ MZDU CHUDÝM na znamení solidarity v čase pandemie – vyzval vatikánské preláty papežův almužník, kardinál Konrad Krajewski. Těmto cca 250 osobám, které jsou nejbližšími spolupracovníky papeže, zaslal osobní dopis.

TELEFONÁTEM DO NÁBOŽENSKÉHO POŘADU a sua imagine

(Podle jeho obrazu) italské TV RAI překvapil na Velký pátek Svätý otec. Moderátorce vyrazil dech, když ho poznala po hlase, hned se optala, jak tráví tyto dny. „Přemýšlím o ukřižovaném Pánu a mnoha ukřižovaných v dějinách – i o tom dnešním, při pandemii,“ odpověděl a ujistil o své blízkosti. Zdravotníky z „první linie“ pak přirovnal k Panně Marie stojící u paty kříže. „Velikonoce vždy končí ve Vzkříšení a pokoji. To ale není happy end, nýbrž závazek lásky, který umožňuje jít po složitě cestě. On ji prošlapal jako první,“ uzavřel papež svůj telefonát.

NA PASTORACI VNITŘNĚ VYSIDLENÝCH, kterých je okolo 41 milionů, se zaměří Světový den migrantů 27. září. Papežovo poselství bude mít název „Tak jako Ježíš Kristus přinuceni k útěku“ a vybízí ke vstřícnosti k cizincům.

ŽIVOTOPIS BENEDIKTA XVI. vyjde koncem dubna pod názvem Život (Ein Leben) publicistovi Peteru Seewaldovi. Český už vyšly jeho knihy Poslední rozhovory či Světlo světa.

(vaticannews, catholic herald, kai, tez)

Odvahu, s Bohem není nic ztraceno

Velikonoční vigílie
11. dubna 2020

Hrob je místo, odkud ten, kdo tam vstoupí, nevychází. Ježíš však pro nás vstal, aby přinesl život tam, kde byla smrt, a aby zahájil nové dějiny tam, kde se uzavřely. On, který odvalil kámen od vchodu do hrobu, může odstranit balvan, kterými je zapečetěno srdce. Nepodléhejme proto rezignaci, neskoncujme s nadějí. Můžeme a máme doufat, protože Bůh je věrný. Nenechal nás samotné, navštívil nás, vstoupil do každé naší situace, bolesti, úzkosti a smrti. Jeho světlo, které osvitilo temnoty hrobu, dnes dosahuje do těch nejtemnějších zákoutí života. Sestro a bratře, i kdybys v srdci pohřbil naději, nevzdávej se, Bůh je větší.

Temnota a smrt nemají poslední slovo. Odvahu, s Bohem není nic ztraceno!

Odvaha je slovo, které v evangeliu Ježíš pronáší neustále. Jsi-li na cestě slabý, křehký a padáš, neboj se, Bůh tě drží za ruku a říká: „Buď dobré mysli!“ Odvahu si nemůžeš sám dát, ale můžeš ji přijmout jako dar. Stačí otevřít srdce v modlitbě, stačí trochu pozvednout kámen přivalený k srdci a nechat vstoupit Ježíšovo světlo. S Tebou, Pane, budeme zkoušeni, ale nikoli zmateni.

To je zvěst Velikonoc, zvěst naděje, která pokračuje posláním: „Jděte a oznamte mým bratřím, ať odejdou do Galileje.“ Pán nás předchází cestou do míst, která jemu i učedníkům připomínala všední život, rodinu, práci. Ježíš si přeje, abychom nesli naději právě tam,

do každodenního života. Galilea však byla pro učedníky také místem vzpomínek, především na první povolání. Každý má svou Galileu. Toto je bod, od kterého je třeba začínat vždy znovu, zejména v krizi, v čase zkoušky.

Ale to není vše. Galilea byl nejvzdálenější region od Jeruzaléma, kde se Ježíš a učedníci nacházeli. A nejen zeměpisně. Galilea se nejvíce vzdalovala od posvátnosti svatého města. Byla to oblast obydlená různými národy, které praktikovaly různé náboženské kultury, Galilea pohanů. Tam je Ježíš posílá a žádá, aby odtamtud začali.

Zvěstování naděje nemáme omezo- vat na svá posvátná území, nýbrž nést ji všem. Všichni totiž potřebují dodat odvahu, a neučiníme-li to my, kteří jsme se rukama dotýkali Slova

života, kdo to učiní? Jak krásné je být křesťany, kteří potěšují, nesou břemena druhých a zvěstují život v době smrti! V každé Galileji nesme zpěv života! Umlčme křik smrti, dost válek! Ať se zastaví výroba a prodej zbraní, protože potřebujeme chléb, nikoli pušky! Ať ustanou interrupce, které zabíjejí nevinné životy. Ať se otevrou srdce těch, kdo vlastní, aby naplnili prázdné ruce těch, kterým chybí to nezbytné.

Ženy nakonec Ježíši objaly nohy, ty nohy, které musely ujít dlouhou cestu, vejít a vyjít z hrobu, aby nám vyšly vstříc. Objaly nohy, které přemohly smrt a otevřely cestu naděje. My, putovníci hledající naděje, objímáme tebe, vzkříšený Ježíši. Obrácíme se zády ke smrti a otevíráme srdce tobě, který jsi Život.

(vaticannews; kráceno)

Připravujeme



Strach

Bojme se. Je to přirozená reakce, která nás chrání, ale zároveň nemá svazovat. O strachu v Bibli i mezi námi v čase koronavirové pandemie chystáme tematickou dvoustranu.

Italská nemocnice milosrdných

Bratr Giampietro Luzzato z nemocnice řádu Milosrdných bratří v seve- roitalské Erbě v rozhovoru pro KT přibližuje tamní situaci, velké těžkosti i projevy solidarity. A také děkuje za pomoc, která přišla z Česka.

www.katydz.cz

Sestry vaří pro lidi bez domova

Dva postní týdny se před restaurací L'Eau Vive sester misionářek pod Petrovem vždy v poledne opakovala stejná scéna: dobrovolníci odváželi 140 zabalených obědů bezdomovcům.



Sestra kuchařka z misionářské rodiny Donum Dei pod Petrovem předává obědy pro brněnské chudé. Snímek Anna Valová

Když sestry musely kvůli vládnímu nařízení přestat vařit pro obvyklé hosty, daly svou kuchyni zadarmo do služeb péče o nejhroženější české obyvatele. V této činnosti spolupracovaly s členy Komunity Sant'Egidio a s pracovníky Diecézní charity Brno. „Do vypuknu-

tí epidemie jsme dvakrát týdně roznášeli svým přátelům na ulicích studené večeře, pro potřeby byl otevřený náš šatník. Nyní jsme službu rozšířili o každodenní obědy. Je to náročné,

protože musíme dodržet přísná pravidla, zabránit shlukování lidí. Kontaktních míst proto přibývá, najezdíme víc kilometrů. Naštěstí jsou někteří z nás studenti, kteří mají víc času než

obvykle,“ přibližuje Vladimír Vala z Komunity Sant'Egidio.

Pro komunitu sester, s nimiž pravidelně spolupracují, získalo Sant'Egidio k tomuto účelu část surovin z potravinové banky. „Přestože řeholnice pracovaly s očividnou radostí, jejich kapacita hladovým ulicím Brna nestačila. Proto po Velikonocích převezme jejich úkol brněnská magistrátní jídelna a počet obědů podstatně zvýší. „Sant'Egidio i Charita ale budou jídlo dále distribuovat. Dokud potrvá krize, musíme pokračovat,“ zdůrazňuje Vala. „Někdo mluví o náročném, nebo dokonce o kruté době. Ale mně to naopak přijde jako úžasný čas, kdy mnoho lidí dostalo šanci projevit svou dobrotu, přispět, ukázat vlídnou tvář. Rozdávat je přece krásné,“ připojuje Vladimírova sestra Anna.

VÁCLAV ŠTAUD

Vzkazy z farních ohlášek v době koronavirové

Farní ohlášky se nyní neomezují jen na oznámení praktických záležitostí, ale mnohé z nich obsahují i duchovní a osobní postřehy. Několik z nich přinášíme:

■ **Děkuji všem**, kdo se v těchto dnech nasazujete, často velmi obětavě, do služby potřebným! Nebudu zde vypočítávat, kdo všechno a co všechno, protože nebeský Otec to ví. A to stačí. Služba druhým je naší ctí.

P. Jiří Kaňa, Blansko

■ **Dnes v podvečer** jsem byl se psem v lese, potkali jsme se s jedním z vás a poznali se jen díky našim psům... Všem vám přeji, aby o nás platilo, že teď sice musíme nosit zakryté tváře, ale zase můžeme více odkrýt svá srdce.

P. Vladimír Záleský, Žďár nad Sázavou II

■ **Po šesti dnech pěší poutě** ke hrobu sv. Jakuba jsem byl ve Španělsku přinucen ukončit pěší pouť. Ještě se mi podařilo

popojet 70 km vlakem do Santiaga, dojít ke katedrále (už byla zavřená) a tam se v tichosti s mnoha zklamanými poutníky pomodlit. S Boží pomocí se mi podařilo vrátit na rosickou faru a nyní jsem v karanténě. Postní doba dostává v tomto roce zvláštní formu pokání...

P. Jan Klíma, Rosice

■ **I já musím zůstat doma** na faře a omezit kontakt s vámi, přáteli. Nemůžu kvůli uzavře-

ným hranicím ani do Polska. Jenže právě tam po dlouhé nemoci zemřel můj tatínek, se kterým jsem byl poslední dny pouze v telefonickém kontaktu. V těžké chvíli nesmím pohlédit maminku a je to zvlášť bolestný pocit. Pohřeb bude v pondělí a já tam nemohu být a pochovat svého otce! Prosim vás o vaše modlitby a současně za ně děkuji.

P. Andrzej Wąsowicz, Rousínov (vaš)

Biskup: přinášejme pokoj

Brněnský biskup Vojtěch Cikrle poslal věřícím v krátké době již druhý pastýřský list reagující na pandemii. Zdůrazňuje v něm, že doba před námi přinese příležitost vše otevřít Duchu Svatému. „S Ježíšem, kterého vede Duch Svatý, přichází pokoj. Také s těmi, kteří jsou vedeni Duchem Svatým, přichází pokoj, jistota, stabilita. V nejistém světě

a ve všem, co je v něm hříchem pokažené, bychom my, jako jeho učedníci, měli být těmi, kteří budou zaručovat stabilitu, kteří budou pramenem naděje pro náš reálný, nikoliv vysněný svět,“ píše biskup a nabízí texty k modlitbě, které před časem napsal pro Cestu světla ve Slavkovicích. Texty jsou dostupné na www.biskupstvi.cz. (vaš)

Kalendář

BRNO

■ Každý den v 19.30 se všechny děti můžou těšit na *vyprávění na dobrou noc z Husovic*. „Začali jsme s příběhy o sv. Františkovi a moc se na vás těšíme, vzkazují bratři františkáni. Online přenos je na adrese: [Twitter.com/FarnostH](https://twitter.com/FarnostH).

■ *Duchovní centrum na Lesné* je pro individuální modlitbu, přijetí svátostí a odběr Katolice-

kého týdeníku i dalších periodik otevřeno dopoledne denně kromě úterý 9.00–11.00, odpoledne v pondělí, středu a pátku 15.00–17.00.

KŘTINY

■ *Národní pouť hospiců*, která měla být 25. dubna, byla zrušena. V případě, že se uskuteční v náhradním termínu, budeme o tom informovat.

Kontakt: staud@katyd.cz





Slavilo se v soukromí, i přes internet

Kdo tradičně chodil na Zelený čtvrtek dopoledne do českobudějovické katedrály, aby se zúčastnil svěcení olejů, letos kvůli nouzovému stavu nemohl.

Za zamčenými vraty katedrály sv. Mikuláše světil biskup Vlastimil Kročil při soukromém obřadu oleje. Ty pak byly od 14 hodin připraveny pro okřskové vikáře, jimž je vydával po telefonické domluvě jáhen Miroslav Štrunc.

Velikonoční program se jako ve většině případů konal v kostelích jako obvykle, jenže bez účasti věřících. Na Zelený čtvrtek při večerní mši na památku Poslední večeře Páně proto odpadl obřad mytí nohou, na Vel-

ký pátek chybělo zase veřejné uctívání kříže. Na Bílou sobotu kněží požehnali individuálně paškál v kostele a při vigilii vypustili obřad křtu a biřmování katechumenů.

Někde se snažili obřady zprostředkovat přes internet. Velikonoce z kostela sv. Jana Nepomuckého v Hluboké nad Vltavou mohli lidé prožít na Youtube kanálu Kostel Hluboká živým přenosem. Přímý přenos nabídli z Říмова na stránkách www.fssp.cz/zive i členové



P. Jakub Václav Zentner při přípravě přímého přenosu z Říмова na Zelený čtvrtek.

Snímek autor

Kněžského bratrstva sv. Petra. „Po omezeních jsme s přenosy začínali dost složitě, ale v komu-

nitě máme bratry, kteří technice rozumí,“ řekl na Zelený čtvrtek P. Jakub Václav Zentner, kněz z poutního kostela Sv. Ducha v Římově. V dané časy je poutní areál otevřen k soukromé modlitbě, zpovědi a svatému přijímání. V jedné chodbě ambítů stojí před oltářem židličky ještě z doby, kdy se počítalo s třiceti účastníky mše. „Třeba si teď lidé budou více vážit možnosti přijít na mši svatou a obřady velikonočního tridua navštívit příště ve větším počtu, když letos nemůžou,“ myslí si kněz.

Mnozí turisté a poutníci také využili slunečné dny, aby si prošli známou křížovou cestu s 25 zastaveními kolem obce, tzv. Římovské pašje ze 17. století. RADEK GÁLIS

Nemocniční kaplani se snaží zůstat s pacienty v kontaktu

Nouzový stav a obavy lidí z nákazy zaměstnávají všechny lidi ve zdravotnictví, tedy i nemocniční kaplany, kterých je v diecézi osm. Ti své služby omezují, aby nenakazili pacienty nebo personál.



Václav Mikula s pacientem v tábořské nemocnici.

Snímek archiv kaplana

V českobudějovické nemocnici slouží jako kaplani trvalý jáhen Ondřej Doskočil a evangelická farářka Ludmila Míchalová Mikšíková. „Od začátku pandemie nás využívají i pacienti, které trápí samota,“ říká Ondřej Doskočil. „Ukazuje se důležitost kaplanů, kteří jsou součástí nemocničního personálu. Můžeme zajistit i návštěvu kněze, který by se do nemocnice kvůli zákazu návštěv obtížně dostával.“

Útěcha po telefonu

Kaplani musí být nyní velmi opatrní a pracují v omezeném „krizovém“ režimu. Navštěvují tak především vážně nemocné a umírající pacienty, kteří touží



P. Vojtěch Blažek při udělování svátosti nemocných v českobudějovické nemocnici.

Snímek Ondřej Doskočil

po duchovním rozhovoru, modlitbě nebo přijetí svátostí. Kaplan též zajistí návštěvu duchovního podle přání a zodpovídá za dodržení všech hygienických opatření. „Omezili jsme naše běžné opakované návštěvy. Všem, které jsme dříve navštěvovali, jsme poskytli naše kaplanské telefonní číslo. I ostatním se snažíme být nablízku prostřednictvím telefonu a e-mailu,“ poukazuje Ondřej Doskočil, který v uplynulých dnech uděloval svátost pomazání nemocných na oddělení následné péče s P. Vojtěchem Blažkem.

V tábořské nemocnici působí jako kaplan Václav Mikula, který se soustředil na oddělení následné péče. „Zákaz návštěv tr-

vá již několik týdnů, proto často slyším od pacientů, že se jim stýská a mají strach o své blízké. Přibývá i strachu z nemoci, o které pořád dokola slyší z televize. Proto je důležité naslouchat těmto lidem, mluvit a modlit se s nimi a opakovat Ježíšovo: Nebojte se! V poslední době i více telefonují, zvláště těm, kdo jsou sami doma,“ zmiňuje Václav Mikula.

Změnu činnosti sleduje i Rostislav Homola, vedoucí Oddělení spirituální péče Nemocnice Písek. „Třetinu času věnuji pacientům, druhou pak zdravotníkům a personálu, protože uprostřed dění prožívají své příběhy – a je dobré být s nimi. Posledním dílem mé práce je kontaktní telefonní most, což je novinka. Mnohem víc mi teď volají lidé z venku, abych navštívil jejich známé či rodinné příslušníky, za nimiž nemohou. Věci se mění za pochodu a je třeba se rychle adaptovat. Jsme v kontaktu s ostatními kaplany nemocnic, každý máme jiný prostor a jiné možnosti, ale každý z nás se snažíme být užitečný. Naším úkolem je zůstat v Boží přítomnosti, mít odstup od valících se informací a přinášet víru tam, kde dohasíná, nadějí tam, kde není vidět, a pokoj a klid do rozbuřených emocí,“ uzavírá Rostislav Homola. (rag)

Sto let od narození Karla Otčenáška

Dne 13. dubna uplynulo 100 let od narození 23. královéhradeckého biskupa Karla Otčenáška. Významného rodáka z Českého Meziříčí si připomeneme letos i příští rok – výročí s ním spojených je hned několik.

Celoživotním tématem biskupa Karla Otčenáška, který od papeže Jana Pavla II. obdržel osobní titul arcibiskup, bylo svatodušní spřátelování, jehož základními kameny jsou podle Otčenáška přátelství, vzájemnost, soucit, nezištnost a naděje – pět ingrediencí tvořících základ léku pro nemocný svět symbolicky odpovídá pěti ranám Krista ukřižovaného a vzkříšeného. Karel Otčenášek ve chvíli, kdy byl jmenován biskupem svatodušní katedrály, to přijal jako svůj životní program.

Svatodušní spřátelování

Se svou myšlenkou o svatodušním spřátelování byl prý královéhradecký biskup někdy až neodbytný. Sám k tomu říkával: „Jako chlapec jsem doma mnohokrát pozoroval maminku při praní prádla. Pro jeho bělení se tenkrát používala šmolka. Prášek modré barvy způsoboval bělost. Ta droboučká zrníčka pracovala ze všech sil, aby zlepšila kvalitu svého prostředí. A tak i jednotlivé členy církve by vědomí stále nabízené pomoci Ducha Svatého a také to, že máme úžasnou základnu v Nejsvětější Trojici, mělo vést k dynamizaci církve, k evangelizaci, k apoštolátu, ke změně prostředí. Jsem přesvědčen, že univerzální svatodušní spřátelování je opravdu lék na všechny bolesti světa. A pro křesťany je takovým léčivým penicilinem eucharistie.“

Pro současného diecézního biskupa Jana Vokála byla osobnost Karla Otčenáška také dů-



Karel Otčenášek v 60. letech při kněžském působení v Trmicích.

Snímky archiv biskupství

ležitým mezníkem v jeho životě a povolání. Arcibiskup Otčenášek zemřel několik dní poté, co Jan Vokál jako nový v Římě vysvěcený biskup přijel do Hradce Králové. A právě arcibiskup Otčenášek byl prvním, koho 25. diecézní biskup Jan Vokál

pořbíval. „Moje vzpomínky na něho jsou však o desítky let starší a předcházejí mé emigraci i kněžskému svěcení. V létě jsem jako student jezdil spolu s dalšími mladými lidmi do severočeské farnosti Trmice, kam byl pan biskup odsunut, aby ne-

byl v kontaktu s mnoha věřícími ani s královéhradeckou diecézí. Říkal tehdy, že kněz musí slavit každou jednotlivou bohoslužbu, jako by byla jeho první i poslední. My, kteří jsme mu ministrovali, jsme cítili, že to není jen rčení, ale že eucharistií skutečně žije. I toto hluboce duchovní prostředí velmi ovlivnilo mou cestu ke kněžství,“ vzpomíná biskup Vokál.

Jako Havel a Tomášek

Když se v roce 1990 ujal biskup Karel Otčenášek vedení královéhradecké diecéze, musel se zákonitě potkat i s prvním polistopadovým primátorem Hradce Králové, jímž byl tenkrát zvolen Martin Dvořák: „Přiznávám se, že mi tuze lichotilo, když mi kdysi na samém počátku naší hradecké spolupráce biskup Karel špitl, že my dva máme být pro Hradec tím, čím pro celou zemi v té době byli Václav Havel a kardinál Tomášek. Byl opravdovou trestí laskavosti a pochopení. Nevnucoval mi víru v Boha, ba naopak projevilo pochopení pro můj postoj, že přeci nemusím každou neděli klečet v kostele, abych pochopil, že existuje cosi, co absolutně přesahuje mě fyzické bytí na tomto světě,“ říká dnešní velvyslanec ČR v Kuvajtu. „Bral jsem to tenkrát tak, že ta velká míra tolerance a pochopení pro nás hříšné je především důsledkem jeho vlastního životního příběhu, který mu po velkou část života odepřel biskupskou službu, pro niž byl dávno vysvěcen, ale namísto kostelů a katedrál sloužil Bohu v celách komunistických kriminálů či v provozní hale mlékárny v Opočně. Dnes s odstupem času se mi zdá, že pan biskup byl hlavně a především výjimečně dobrým člověkem, jakých se rodí opravdu málo,“ dodává Martin Dvořák.

Vzhledem k současné koronavirové pandemii nebylo zatím možné s veřejností oslavit výročí arcibiskupa Otčenáška. Až pandemie skončí, bude dost příležitostí připomenout si jeho osobnost i s veřejností. Prozatím město Hradec Králové odsouhlasilo, aby jižní terasy Velkého náměstí nesly jméno Karla Otčenáška. PAVEL J. SRŠEŇ



V roce 1996 jako královéhradecký biskup.



Obrazový portrét Karla Otčenáška.

Nečekaná zkušenost pro budoucnost

Velikonoční bohoslužby se letos slavily za zavřenými dveřmi. V mnohých severočeských farnostech byly kostely otevřeny alespoň ke krátké osobní modlitbě, jinde se pastýři se svými farníky spojili pomocí internetu.

Liturgie velikonočního tridua proběhla jen v úzkém kruhu i v katedrále sv. Štěpána v Litoměřicích. Jako obvykle sice byly posvěceny oleje pro katechumeny a pro nemocné i křížmo pro biřmovance a případná kněžská svěcení, ovšem kněží, kteří na Zelený čtvrtek obnovují své sliby, v katedrále chyběli.

Nezvykle proběhly i další bohoslužby. „Všechno je jinak. Velikonoční triduum jsme v Litoměřicích byli zvyklí slavit všichni pospolu v kated-



V prázdném kostele sv. Vavřince v Jezvě slavil bohoslužbu P. Stanislav Příbyl. Snímek Jana Chadimová / Člověk a Víra

rále s naším otcem biskupem Janem – farnost v Všech svatých i farnost dómská. V této době sloužíme mše svaté každý sám,“ popsal farář litoměřické farnosti v Všech svatých P. Józef Szeliga.

Farníci ale měli možnost sledovat liturgii na obrazovkách svých počítačů. „Promlouvám ke kameře, za níž tuším své farníky i další věřící odkudkoli. Ale díky Pánu Bohu za to, že můžeme být spojeni alespoň tímto způsobem! Potěšující jsou

e-maily a sms od farníků a od nemocných, kteří přenos mše svaté z našeho kostela sledovali. Lidé pocítují stesk po společenství, po sdílení. Projevují velkou vděčnost za přenosy, za možnost být spolu aspoň virtuálně,“ připojil P. Szeliga.

Litoměřický biskup svá kázání pravidelně zveřejňoval na internetových stránkách biskupství. Na téže stránce byla k dispozici i brožura s pobožností křížové cesty, kterou každoročně vede biskup Baxant

v Ostrém u Ústěku. „Rozumím stesk všech našich drahých bratří a sester, kterým je v současné karanténě době odepřen osobní přístup k eucharistickému stolu. Víím, trpí hladem a žízní po Ježíši, nebeském Pokrmu. Ano, trápíme se všichni, avšak i získáváme poučení a nečekanou zkušenost pro postkaranténě dobu, kdy budou chrámy otevřené, bohoslužby zpřístupněné, svatostánky přichystané k naší adoraci,“ napsal věřícím k sobotní vigílii biskup Jan Baxant.

KAREL PUČELÍK



V Hejnicích na Velký pátek rozjímalý rodiny.

Snímek P. Pavel Andrš

Budme zbožní i rozumní



V době karantény mají věřící v každé diecézi možnost zavolat s prosbou o duchovní pomoc předem určeným lidem. Jedním z nich je cvikovský farář P. RUDOLF REPKA.

S jakými problémy se na vás lidé mohou obracet?

Možnost osobního kontaktu je omezená a lidé si potřebují promluvit. Někteří třeba nemají číslo na svého faráře, a proto jsme k dispozici pro všechny.

Ptát se mohou v podstatě na cokoli. Samozřejmě očekáváme hlavně témata duchovního charakteru. Volat je možné ale i v případě, že se dotyčný necítí dobře a chce si s někým o tom promluvit. Pokud by potřeboval poradit s odbornými věcmi, přeměrují ho, kam je potřeba.

Jaký je zájem? Vybavíte si i některé hovory?

Spíš v řádu jednotek lidí. Pamatují si třeba jeden ryze praktický rozhovor ohledně zpovědi. Důchodkyně se ptala, zda má jít ke svátosti smíření, když má ve farnosti možnost, ale rodina jí říká, ať nechodí. Poradil jsem, aby nechodila. Máme přece možnost zpytovat svědomí, vzbudit lítost, učinit předsevzetí a uložit si pokání, a až to bude možné, jít ke zpovědi. To je možné i mimo karanténu. Zvláště když paní

patří do ohrožené skupiny. Myslí, že máme být zbožní, ale také rozumní. Jeden telefonát mě ovšem šokoval.

Čeho se týkal?

Pět minut před vámi mi volal člověk, který onemocněl koronavirem. Delší dobu byl v izolaci a již očekával výsledky testů. Velmi ho ovšem trápilo chování jeho okolí. I od lidí, které zná, ale i od katolíků totiž dostával sprosté zprávy a telefonáty. Obviňovali ho, co to k nim zavlekl.

Je nepříjemné, aby se věřící takto choval vůči někomu nakaženému. Vždyť se nenakazil schválně. Naopak se za ně modleme a podporujme je. Zítra můžeme být na jejich místech my. (puč)

Linky krizové duchovní pomoci

P. Rudolf Repka: 603 327 159
P. Radim Vondráček: 605 032 253

K dispozici jsou i další kněží litoměřické diecéze.

Kalendář

HEJNICE A RASPEŇAVA

■ Online bohoslužby: pondělí až sobota od 18.00, neděle od 9.00 na stránce <https://youtu.be/gY8p0BVJKlk>

JABLONEC NAD NISOU

■ Online bohoslužby: pondělí až sobota vždy od 18.00 na stránkách www.farnostjablonec.cz, neděle vždy od 9.30 na stránkách www.jablonec.online.

ÚSTÍ NAD LABEM

■ Online bohoslužby dle kalendáře na webu farnosti www.farnost-usti.cz.

Kontakt:
pucelik@katyd.cz



Velikonoce v nouzi jako inspirace

„Do mobilu jsem si z farního webu stáhla text křížové cesty, zapálila si v kostele svíčku a modlila se. A v samotě a tichu kostela ten text působil jinak než při společné pobožnosti,“ líčí Anna Ševečková z Citova, jak prožívala Velký pátek.

Podobně jako další lidé z okolí se rozhodla využít nabídky, kterou pro věřící sestavila pastorační rada farnosti Rokytnice u Přerova: na každý

den tridua připravila námět na činnost, kterou člověk neporuší stávající bezpečnostní opatření, a přitom si lépe uvědomí význam daného dne. Jiná farnice Anežka Brhliková z Brodku tak zase prožila Velký pátek zdobením kříže nedaleko místa, kde bydlí. „Je to výborný nápad, který bychom chtěli v dalších letech opakovat,“ prohlašuje.

Že prožívání velikonočního třídenního v nouzovém režimu

nemusi být jen z nouze ctnost, ale mnohé nápady farníků lze využít i v běžném provozu, si pochvaluje také farář P. Tomáš Klíč. „Například sobotní ‚korespondenční obnova křestního slibu‘, kdy lidé přinášeli svá vyznání víry ke křtitelnici, se může konat každý rok,“ říká kněz.

Sám prý věnoval spoustu času i jiné aktivitě navržené pastorační radou: výrobě a roznášení osobních velikonočních přá-

ni na Zelený čtvrtek. „Roznesl jsem je po všech čtyřech obcích, které mám ve správě – do všech domů, kde jsem věděl, že bydlí někdo z farníků,“ zmiňuje. A silné zážitky má prý i z každé bohoslužby, kterou nyní o samotě celebuje. „Je to intenzivní pocit, že jako kněz stojím před tváří Hospodinovou, abych se přimlouval za lid, který zastupuji,“ uvědomuje si P. Klíč.

JIRÍ GRAČKA

Triduum nejen v olomoucké katedrále



Boží milost se nemusí vázat jen na svátosti a lidé nyní objevují poklad společné modlitby, zmínil arcibiskup Jan Graubner při misse chrismatis. Snímek Dominik Novák / Člověk a Víra



Žádný člověk není ve svém utrpení sám – Kristus nám rozumí, protože sám trpěl, zdůraznil arcibiskup na Velký pátek. Snímek Dominik Novák / Člověk a Víra



Budme každý den lepší než včera a konejme skutky lásky, takové je podle olomouckého arcibiskupa velikonoční vigilie. Snímek Pavel Langer / Člověk a Víra



Letos po skončení bohoslužby na velikonoční neděli následovalo také žehnání pokrmů, i když ne pro zástupy věřících. Snímek Dominik Novák / Člověk a Víra

Na vir s patronkou proti moru

Osvědčila se jako ochránkyně Olomouce před morem, nyní ji lidé mohou vzývat při pandemii koronaviru. V katedrále sv. Václava jsou od minulého týdne vystaveny ostatky sv. Pavliny a přijít k nim lze – při dodržení všech bezpečnostních opatření – každý den.

„Už v minulosti se ukázalo, že přimluva sv. Pavliny pomohla nejen Olomoučanům před zhoubnou nemocí. Chceme se k ní obracet i nyní a prosit, aby Bůh na její přimluvu dal zdraví nemocným, aby zastavil ší-

ření epidemie koronaviru, dal svou pomoc a útěchu všem, na které tato situace a související bezpečnostní opatření těžce doléhají, a také aby posiloval všechny, kdo v této krizi pečují o nemocné i potřebné,“ shrnul pomocný biskup Josef Nuzík.

Ostatky římské mučednice z dob Diokleciánova pronásledování přinesli do Olomouce jezuité roku 1623, v časech smrtícího moru. Na poděkování za zažehnání epidemie pak radní ještě toho roku vyhlásili sv. Pavlinu patronkou města. (gra)

Kalendář

HUTISKO-SOLANEC

■ *Přímé přenosy bohoslužeb* ve středu a v pátek od 17.00 a v neděli od 8.45 lze sledovat prostřednictvím farního webu www.farnosthutisko.cz.

LAŠKOV

■ *Přímé přenosy mší svatých* z farního kostela každou neděli od 9.00 na webu www.farnost-laskov.cz.

OLOMOUC

■ Kostel Panny Marie Sněž-

né: *mše svaté* se konají vždy ve středu a neděli od 19.00, sledovat je lze na facebookovém profilu „VKH Olomouc“, www.facebook.com/VKH-Olomouc-326371718219.

VALAŠSKÉ KLOBOUKY

■ *Nedělní bohoslužby* jsou přenášeny vždy od 8.30 prostřednictvím Facebooku i Youtube, více informací na www.faraklobouky.cz/ přenosy-bohoslužeb.

Kontakt: gracka@katyd.cz



Kněží obnovili své sliby v soukromí

Zelený čtvrtek dopoledne a zcela prázdná katedrála – to byl mimořádný jev, který si lidé neuměli představit. A přesto se, stejně jako celé slavení Velikonoc doma, stal realitou.

Při tzv. misse chrismatis jindy obklopí kněží z celé diecéze svého biskupa a společně prožijí bohoslužbu, kdy se posvěti oleje používané při udělování svátostí a kněží obnovují své závazky vůči Bohu a církvi. Tentokrát tento svátek prožili biskup i kněží každý zvlášť. Někteří mají to štěstí, že nejsou ve farnosti sami a přes sociální sítě spontánně sdílejí se svými farníky radost: „Tak jsme s radostí dnes s Vencou obnovili sliby,“ napsali pod fotografií kněží z Diecézního střediska mládeže ve Staré Vsi nad Ondřejnicí P. Jan Slavík a P. Václav Rylko a přidali jed-



Missu chrismatis v katedrále Božského Spasitele sloužil online pomocný biskup Martin David.

Snímek Jan Zuchnický

ny z myšlenek papeže Benedikta XVI. k evangeliu: „Ježíš před námi odkládá svůj božský lesk, takřkajíc před námi kleká, umývá a utírá nám špinavé nohy, aby nás připravil ke stolu, k Boží svatební hostině.“ Děcka, to je mega...“

„Letos poprvé obnovíme kněžské sliby soukromě,“ napsal na svůj status zase P. Marek Jargus z Ostravy. „Já osobně v radvanickém farním kostele před Kristem v eucharistii a mou milovanou sochou Pan-

ny Marie, Naší Paní (Our Lady), která má na hlavním oltáři otevřenou náruč a zároveň drtí nekompromisně svou nohou ďábla. Moc prosím o modlitbu za sebe a své bratry-kněze, abychom byli muži pro druhé, blázně pro Krista, kterým hoří srdce (ale přesto nevyhoří)!“

Růže přes okno, které dostali od vděčných farníků jako poděkování za kněžskou službu ve farnosti, potěšily P. Zdenka Vavra a jeho kaplana P. Sebastiana Jarczyka. „Dar kněžství jsme

oslavili společným obědem a večer při mši svaté jsme obnovili své kněžské závazky,“ přiznává P. Vavro.

Setkání se spolubratry chybělo i pomocnému biskupu Martinu Davidovi, který v katedrále celebrou bohoslužby Svátého týdne sám s několika příslušujícími. Lidé jej sice mohli sledovat online, ale pro novináře přiznal, že stát v prázdné katedrále bylo pro něj velmi zvláštní a naprosto novou zkušeností: „Uvědomil jsem si, že i tato situace a prázdný kostel má obrovskou sílu a člověku jde mráz po zádech.“ Přenést Velikonoce, které jsou největším křesťanským svátkem, do virtuálního světa, podle něj úplně nelze. Přirovnal je k oslavě narozenin: „Když chcete slavit narozeniny – a Velikonoce jsou vlastně oslava narozenin, vzkríšení Krista – potřebujete své známé pozvat. Potřebujete společně jíst, pít, bavit se, zaspívat si. To jsou Velikonoce. Věřím, že se k té plné oslavě narozenin vrátíme,“ uzavřel biskup David.

JANA PRAISOVÁ

Biskupem už třicet let



Mnozí věřící z diecéze slyšeli po zvednutí telefonu: „Tady biskup František. Slyšel jsem, že máte nějaké trápení. Co se děje?“

Když se dotyčný vzpamatoval z překvapení a vypověděl volajícímu svůj příběh, následovalo pozorné naslouchání a kromě nabídky praktické pomoci volaný obvykle uslyšel slova povzbuzení a ujištění, že na něj bude biskup jako pastýř pamaťovat v modlitbách.

I to je jeden z charakteristických rysů člověka, který byl v srpnu roku 1972 vysvěcen na kněze a před třiceti lety, přesně 7. dubna 1990, přijal biskupské svěcení. Z milovaného Ostravska, kde sloužil v několika farnostech, se přestěhoval do Prahy. Jeho prvním sekretářem se stal nynější senátor Pavel Fischer, který vzpomíná, že to by-

la radostná služba a s biskupem Františkem Lobkowiczem se mu dobře spolupracovalo: „Nechyběly okamžiky, kdy jsme se hodně nasmáli nebo kdy jsme na dlouhých cestách autem prozpívali stovky kilometrů. Oba jsme muzikanti.“

Po šesti letech v Praze se vrátil do „rázovitého“ kraje, aby vedl nově vzniklou ostravsko-opavskou diecézi. Zbudoval ji doslova na zelené louce – po stránce jak personální, tak materiální, kdy bylo potřeba postavit i budovu biskupství. Opřel se o přátele z řad kněží i laiků, které znal z předchozího působení v kraji, ale do týmu postupně přicházeli další lidé, s nimiž

pak mnoho let tvořil dobře spolupracující soukolí.

Jedním z prvních byl trvalý jáhen Aleš Ligocký, který dodnes stojí po biskupově boku v pozici sekretáře. Začátky v nové službě byly ve znamení učení se. Dnes jsou oba již téměř dokonale sešraní a sekretář svého biskupa líčí jako člověka, který si dovede získat sympatie lidí laskavostí a bezprostředností v jednání: „Dobré jméno biskupa v našem regionu je jeho velkou zásluhou,“ říká jáhen.

Biskup František Lobkowicz nyní své diecezány vyzývá, aby v těchto dnech žili svou víru naplno v možnostech, které jsou nám dány: „Ať v tom najdete své osobní prohloubení ve víře, ať se naše rodiny semknou ve vzájemné lásce a společně modlitbě, ať rozvinou nádheru života domácí církve. Všem vám žehnám a modlím se za všechny.“

(jap)

Kalendář

FULNEK

■ Na kanálu Youtube Farnost Fulnek se vysílají v 9.00 *přímé přenosy mši sv.* Každý den od vyhlášení nouzového stavu se kněží farnosti pallotini od 20.00 do 21.00 modlí před Nejsvětější svátostí a žehnají farníkům i celému městu z farní kaple.

■ *Jak pečovat o nemocného v domácím prostředí* se můžete poradit v rámci telefonických nebo videokonzultací. Zdravotní sestry poradí, jak zvládnout péči o méně pohyblivého, částečně nebo plně imobilního člověka. Konzultace jsou poskytovány telefonicky nebo videohovorem každou středu (nebo dle domluvy). Přihlášení: Charita Ostrava – Charitní hospicová poradna, Mgr. Alexandra Čubová, 731 534 002, e-mail: hospicova.poradna@ostrava.charita.cz.

Kontakt: jpraisova@doo.cz



Pán Bůh nás netrestá, ale vychovává



Před třiceti lety přijal z rukou kardinála Františka Tomáška emeritní biskup plzeňský **FRANTIŠEK RADKOVSKÝ** biskupské svěcení.

Na co jste hrdý a co byste naopak zpětně udělal jinak?

Myslím, že tady nejde o hrdost, ale o vděčnost Pánu Bohu. Když se něco podařilo, bylo to jeho dílo a my jsme byli jen nedokonalé nástroje. Jsem rád, že do diecéze přišli trapisté, že sem přišla Koinonia Jan Křtitel, že přišly Dcery Panny Marie Pomocnice – salesiánky, že zde působily sestry sv. Josefa z Chambéry a z Lyonu. Jsem vděčný Pánu Bohu, že se nám podařilo předat na sto kostelů za podmínek vhodných pro církve obcím a společenstvím, že se nám podařilo spojit málo živé farnosti, a zredukovat tak jejich počet na pětinu, že se nám podařilo najít jeden z dobrých finančních zdrojů současného a budoucího hospodaření církve v koupi a stavění činžovních domů a bytů. A našly by se další věci. Z dnešního pohledu bych nevysvětlil některé kněze a některé nepřijal do diecéze. Jde především o ty, kteří nakonec z kněžské služby odešli. Byl jsem příliš optimistický a málo

opatrný. I tady by se našlo víc negativních věcí a mých chyb.

S jakými pocity jste v roce 2016 opouštěl biskupský úřad a předával ho biskupu Tomáši Holubovi?

Padesát let se snažím žít spiritualitu Hnutí fokoláre, která je spiritualitou jednoty. Ta mi velmi pomohla, protože se mi podařilo na diecézi nelpět a s vnitřní svobodou ji předat mému nástupci s vědomím, že důležitá je diecéze a její prospěch a méně důležité, kdo ji vede. Právě tak jsem si uvědomil, že je důležité být s mým nástupcem v jednotě, aby se mohl vždy spolehnout, že stojím za ním a jsem mu k dispozici. A je dobře, že spolu máme velmi dobrý vztah.

Před nedávnem jste se přestěhoval do Karlových Varů. Jak to změnilo váš život?

Chtěl jsem uvolnit svůj větší byt novému generálnímu vikáři a také jsme chtěli po vzoru královéhradeckých biskupů (kde je



Zástupy lidí přišly pográtulovat emeritnímu biskupovi Františku Radkovskému k jeho 80. narozeninám v září 2019 do kláštera v Teplé u příležitosti diecézní pouti. Snímek Soňa Pikrtová

diecézní biskup v Hradci Králové a pomocný biskup v Pardubicích), aby i druhému kraji naší diecéze – tedy Karlovarskému – byla věnována větší pozornost. Tedy i tím, že tam bude sídlit biskup, byť emeritní. Jinak vy-pomáhám s bohoslužbami kněží, kteří mají mnoho kostelů, kde slouží, a mám po duchovní stránce na starosti Diecézní charitu jako její prezident.

Co byste vzkázal čtenářům v těchto těžkých dnech kvůli pandemii?

Pán Bůh nás netrestá, ale vychovává. A výchova je někdy pro vychovávané náročná. Společně méně na sebe, na průmysl, vědu, ekonomickou prosperitu a více společně na Boha. Názorně nám ukázal, že stačí nepatrný virus, a všechno je naruby: průmysl, věda, ekonomická prosperita. A velmi jde o život – zvláště starší generaci a jinak nemocným lidem. Kéž bychom se tímto náročným výchovným procesem změnili k lepšímu!

ALENA OUŘEDNÍKOVÁ

Zvony zvou ke každodenní modlitbě

Zvony některých kostelů v plzeňské diecézi vyzvánějí v současné době mimořádně každý den a vyzývají k modlitbě a ztišení. Během deseti-minutového zvonění se v kostele modlí místní duchovní správce za vyřešení celosvětové pandemie a zastavení šíření nákazy koronavirem. Iniciátorem celé akce je jáhen Elva Frouz z komunity Noe v Holostřevích, další kostely se stále připojují.

SEZNAM ZVONÍCÍCH KOSTELŮ:

DOMAŽLICE

■ 10.00 hodin arciděkanský kostel Narození Panny Marie

KARLOVY VARY

■ 12.00 hodin kostel sv. Máří Magdalény

KARLOVY VARY – RYBÁŘE

■ 12.00 hodin kostel Povýšení svatého Kříže

OSTROV

■ 12.00 hodin kostel sv. Michaela a Panny Marie Věrné

HOLOSTŘEVY

■ 12.00 hodin kostel sv. Mikuláše

ŠVIHOV

■ 15.00 hodin kostel sv. Václava

DOLANY

■ 15.00 hodin kostel sv. apoštolů Petra a Pavla

SVRČOVEC

■ 15.00 hodin kaple sv. Anny

PLZEŇ – LITICE

■ 15.00 hodin kostel sv. Petra a Pavla

PŘEŠTICE

■ 15.00 hodin kostel Nanebevzetí Panny Marie

PLZEŇ – BORY

■ 17.00 hodin kostel sv. Jana Nepomuckého

PLZEŇ – LOBZY

■ 17.00 hodin kostel sv. Martina a Prokopa

PLZEŇ – MĚSTO

■ 17.00 hodin kostel Nanebevzetí Panny Marie

PLZEŇ – SEVERNÍ PŘEDMĚSTÍ

■ 17.00 hodin – komunita františkánů se připojuje k modlitbě, zvon nemají

TACHOV

■ 17.00 hodin kostel Všech svatých

SKALNÁ

■ 17.57 hodin kostel sv. Jana Křtitele, od 18.00 hodin modlitba litaní

BLOVICE

■ 18.00 hodin kostel sv. Prokopa

Aktuální stav najdete na www.bip.cz.



Na Barrandově stavbu nevzdávají

Na kostele Krista Spasitele a komunitním centru Barrandov skončila hrubá stavba.

Přes krizový stav počítá farnost na podzim s jeho svěcením. „Topení, chlazení, kanalizace, datové sítě, zabezpečení, výtah, kostelní lavice,“ vypočítává organizátor stavby P. Josef Ptáček z farnosti Praha-Hlubočepy aktuální práce. Na sídlišti by měl

tento kostel (po více než deseti letech další pražský) vyrůst do letošní slavnosti Krista Krále 22. listopadu a pojmout 220 lidí. Součástí projektu architekta Žišky je multifunkční sál, tři klubovny a farní kavárna. „Nevzdáváme to, i když máme teď spoustu komplikací. Jedeme na hraně,“ dodává P. Ptáček. Kvůli pandemii se totiž muse-la vrátit domů spousta sloven-ských a ukrajinských zedníků a farnosti stále v rozpočtu chybí 50 milionů, tedy třetina nákladů. O zastavení stavby, která

trvá třetí rok, však kněz neuvažuje.

Od hrubé stavby se naopak postupuje k liturgickému prostoru. Středový presbytář mají v kruhové kapli obklopovat lavice ze tří stran. Výrazným prvkem bude skleněný kříž se sochou Krista Spasitele. Oltář, do něhož se vloží ostatek sv. Ludmily krátce před 1 100. výročím její mučednické smrti, amboni i křtitelnici vyrobí akademický sochař Petr Váňa. Varhan s více než 2 200 píšťalami z dílny Kánský-Brachtl by se nový kos-

tel měl dočkat až za rok – po vyschnutí stavby. A namísto zvonu je v plánu zvonkohra. „Na sídlišti se lépe hodí,“ podotýká kněz.

A jak farní komunita od sv. Filipa a Jakuba na Zlíchově zvládá karanténu? „Náboženství učíme pomocí videokonferencí. Kostel je otevřen pro modlitby, adorace a svátosti,“ vysvětluje P. Ptáček s tím, že ani život okolo svatostánku neutichá. A radost má kněz i z toho, že nabídka pomoci v jeho farnosti dalece převyšuje poptávku. TEREZA ZAVADILOVÁ



Při velkopátečních obřadech byl ve svatovítské katedrále mimořádně vystaven k uctívání korunovační kříž z doby Karla IV. s drahocennými relikviemi, zejména dvěma třískami ze dřeva Kristova kříže. Podle tradice ukrývá také malinké části dalších atributů Ježíšova umučení – hřebů, houby, trnové koruny, provazu nebo umyvadla na mytí nohou apoštolům. Vzácný relikviář obsahuje ostatky sv. Jana Křtitele, sv. Pankráce a sv. Anny a je zdoben safíry, akvamaríny, rubíny, gemami a perlami. Snímek Betty Horníková / Člověk a Víra

Zvelebují klášterní zahradu

Už několik let přeměňují manželé Horákové klášterní zahradu v Roudnici nad Labem v živé ekocentrum. „Začalo to udržováním sekáním trávy a prořezáváním křoví, pak nás ale napadlo, jak by zahrada mohla sloužit i jiným lidem, vyvezli jsme suť a začali připravovat záhony,“ ohlíží se Jan Horák, který v tamní farnosti působí i se svou manželkou Zuzanou jako pastorační asistent a stojí za projektem Ekocentrum Zvonce. Nyní na farní zahradě chovají ovce a včely, s klubem kutilů nedávno postavili pergolu a do budoucna chystají vzdělávací nástěnky (např. o pěstování bylin nebo chovu zvířat) a přemýšlejí o stavbě menšího zázemí s pitnou vodou či boudy na nářadí.

Vše zatím stojí na práci dobrovolníků. „Zahrada bude

sloužit také pedagogickým seminářům o možnostech výuky v přírodě, například v lesních školkách,“ plánuje Horák. Cílem je vytvořit ve městě zelený prostor pro odpočinek i vzdělávání s pravidelnou otevírací dobou. Ekocentrum chystá na léto také příměstské tábory. Aktuální informace na www.farnostroudnice.cz/ekocentrum-zvonce. (tez)



Zuzana Horáková s jarními přírůstky. Snímek Ekocentrum

Kalendář

PRAHA

■ Minipřednášky Katolické teologické fakulty *S knihovnou za zády* na Youtube kanále „UKKTF“.

■ *Skautský institut* – pořad „Nebát se“ na Youtube kanále „Skautský institut“, dále „Šípkovník“ (pondělí s ředitelem Milošem Říhou – Šípkem) a „Si v cizině“ (středeční svědectví Čechů v zahraničí).

■ *Mše sv. s kardinálem Dominikem Dukou* denně v 7.15 z kaple na pražském arcibiskupství

lze sledovat živě i ze záznamu na facebookovém profilu arcibiskupa.

■ *Denní videokázání „O čem bys kázal?“* z kláštera dominikánů na Youtube kanále „Řád bratří kazatelů“.

■ *Meditace v kostce online* každý den živě v 19.40 z kláštera Fortna a podcast „U ambonu“ na www.fortna.eu.

■ *Farnost v karanténě* – denní zamyšlení nad Písmem živě ve 12.00 (Youtube kanál „Farnost Stodůlky“).

■ *Mše sv.* na Youtube kanále „Kostel sv. Cyrila a Metoděje Praha 8 – Karlín“.

■ *Mše sv. z farnosti Stětí sv.*

Jana Křtitele v Hostivaři, po-pá v 18.00, so-ne v 8.00 na Youtube kanále „Karol Matlok“.

■ *Mše sv., křížové cesty, růženec, biblické hodiny atd.* na Youtube kanálu „Farnost Bubenec“.

■ *Mše sv.* na Youtube kanálu „Farnost sv. Františka z Assisi Praha-Chodov“. Tamtéž podcast na téma *Žalmy*.

■ *Mše sv. a adorace* z baziliky sv. Markéty v Břevnově na www.farnost-brevnov.cz.

■ *Mše sv. ze Strahovského kláštera* na Youtube kanálu „Klášter premonstrátů na Strahově“.

STARÁ BOLESLAV

■ *Mše sv. online* živě z baziliky Nanebevzetí Panny Marie denně v 9.00 a 18.00 na webu www.staraboleslav.com.

SVATÁ HORA

■ *Prosy k Panně Marii* z poutního místa po mši sv. každý den v 9.00. Prosbu lze zaslat na <https://svata-hora.cz/farnost-bohosluzby/>. Mše sv. online po-so v 7.00, 9.00 a 17.00, v neděli v 7.30, 9.00, 11.00 a 15.30. Korunka po-so v 15.00, křížová cesta v pátek 16.30 a neděli v 15.00.

Kontakt: zavadilova@katyd.cz



19.-25. dubna 2020

TIPY A PROGRAMY



www.proglas.cz

NEDELE BOŽÍHO MILOSRDENSTVÍ

19. 4. najdete v programu Proglasu přímý přenos mše svaté z kostela Božího milosrdenství ve Slavkovicích – a to od 15.00. Celebrouje P. Slavomír Peklan-ský.

A cappella na kanapi začne od 14.30. Ve 20.00 se mimořádně můžete připojit ke krátké modlitbě za ukončení pandemie.

DOTÝKÁNÍ SVĚTLA

Proglas představuje další modlitební a evangelizační komunitu – Chemin Neuf (Nová cesta). Ta vznikla v roce 1973 z modlitební skupiny kněží a laiků. Redaktorka Lenka Veselá se na začátku tohoto duchovního hnutí ptala francouzského kněze žijícího v Tuchoměřicích Alaina Cleysseca. První díl premiérového seriálu uslyšíte v sobotu 25. 4. od 20.15.

FOLKLORNÍ OKÉNKO

Krásné kulaté životní jubileum oslavily v březnu 2020 dvě výrazné slovenské folklorní osobnosti – zpěvačka Mária Mačošková a dlouholetý primáš OLUNU M. Dudík. Ve Folklorním okénku ve středu 22. 4. od 16.55 přinese Kateřina Kovaříková jejich hudební portréty prostřednictvím samostatných i společných nahrávek. Věřte, že je jich úctyhodný počet!

POŘADY Z REGIONŮ

Současná situace nedovoluje našim redaktorům putovat po regionech, proto se s námi můžete vypravit do našeho archivu a připomenout si zajímavé pořady, které jsme pro vás připravili.

„Necenzurované“, tedy nezkrácené rozhovory s matkami, které se potýkají s duševní nemocí, si můžete poslechnout v rámci pořadu Šílenství všedního dne. Podrobněji se můžete seznámit s matkami a rodinami, které s duševní nemocí žijí každý den. Reprízu naladíte ve středu 22. dubna od 19.30.

První zmínky o obornictví na Hukvaldech sahají do r. 1567, kdy olomoucký biskup Vilém Prusinovský dostal od císaře Maximiliána II. darem daňci a jelení zvěř a dal pro ni v okolí hradu Hukvaldy ohradit kus lesa. Až do roku 1948 bylo vlastníkem obory Arcibiskupství olomoucké, kterému byl tento majetek po únoru 1948 zestátněn. V říjnu 2014 obora přešla zpět do vlastnictví Biskupství ostravsko-opavského. Redaktor Antonín Zolnerčík oboru navštívil a k mikrofonu si pozval odborníka Milana Koutného. Reportáž si můžete připomenout ve čtvrtek 23. dubna od 19.30.

SABINA HAUSEROVÁ



Sv. Faustyna Kowalská, které ve zjevení Pán Ježíš vnukl Nověnu k Božímu milosrdenství. Mši svatou přenášíme o neděli Božího milosrdenství 19. 4., naladíte ji mimořádně od 15.00 z kostela ve Slavkovicích.



www.tvnoe.cz

ODCHOD BENEDIKTA XVI.

Rezignace papeže Benedikta, uskutečněná 28. února 2013, byla v dějinách katolické církve mimořádnou událostí. Od chvíle jeho rozhodnutí až do letu vrtulníkem, který jej převezl z Vatikánu, vyvstala otázka: Proč tak učinil? V neděli televize Noe odvysílá dokument Benedikt XVI., s úctou k pravdě. (ne 19. 4. 20.05)

BENEFIČNÍ KONCERT

Koncert na podporu léčby nemocných roztroušenou sklerózou bude živě přenášen ze Sukovy síně v Rudolfinu. Večerem vás provede Tereza Kostková. Účinkují: Jan Mráček, Markéta Vokáčová – housle, Kristina Fialová, Jakub Fišer – viola, Petr Nouzovský, Ivan Vokáč – violoncello. Program: A. Schoenberg: Sextet a P. I. Čajkovskij: Sextet. (út 21. 4. 20.05)

PONÍKY, PONÍKY

V dokumentu o rázovité slovenské obci Poniky se seznámíte s typickými zvyky a tradicemi, jako jsou masopust, Letnice, Velikonoce, křesťdíťe, svatba nebo Vánoce. Uvidíte v něm sezónní práce, řemesla, krásné ponické výšivky, kožíšky i svatbu. Dokument mohl vzniknout díky podpoře obce a jejího starosty Jána Beňi. (st 22. 4. 18.45)

KULTUROU PROTI ANTISEMITISMU

Česká pobočka Mezinárodního křesťanského velvyslanectví Jeruzalém (ICEJ) organizuje online kampaň pod názvem „Všichni jsme lidi“. Tento výrok nabývá na významu v okamžiku, kdy některé lidské komunity upíráno právo být člověkem, jak se to v dějinách mnohokrát dělo Židům. Cílem kampaně je mobilizovat občanskou společnost a vyzvat ji k aktivnímu postoji proti antisemitismu. Navazuje na tradici veřejných akcí, které pořádá v Praze od roku 2004. Zpravidla mají formu pochodu ulicemi Prahy a shromáždění v sídle Senátu ve Valdštejnské zahradě. Letos se akce z pochopitelných důvodů uskuteční v pozmeněné podobě. Z Pinkasovy synagogy se přihlásí redaktorka Českého rozhlasu Veronika Sedláčková a ředitel Židovského muzea v Praze dr. Leo Pavlát. V programu zazní příspěvky izraelského velvyslance Daniela Merona, předsedy Senátu Miloše Vystrčila, předsedy poslaneckého klubu KDU-ČSL Jana Bartoška, zastupitele hl. m. Prahy Jana Wolfa, emeritního předsedy Ekumenické rady církví Daniela Fajfry a ředitele Židovského muzea v Praze Leo Pavláta. Promluví také herec Jan Potměšil a další známé osobnosti. V pořadu se promítne krátký životopisný dokument Čiara života i osudech Eriky Bezdičkové, která přežila šoa. K živému vysílání se můžete připojit v neděli 19. 4. v 15.00.

TEREZIE VAŠKOVÁ



Akce „Všichni jsme lidi“, Kulturou proti antisemitismu letos proběhne online v neděli 19. 4. v 15.00.



NEDELE 19. 4.

13.15 Sváteční slovo geologa a spisovatele Václava Cílka. O duchovním rozměru vody

13.20 Příběhy obrácení (1/6)

13.45 Uchem jehly. Setkání Pavla Klineckého s travel blogerkou a youtuberkou Veronikou Bernard

14.15 Cesty víry. Klášterní speciality.

Návrat současných řeholních komunit k pradávám receptům, které ukrývaly klášterní knihovny a archivy

14.40 Na plovárně s Radkem Štěpánkem.

Rozhovor Marka Ebena s bývalým českým tenistou



NEDELE 19. 4.

8.30 Jak to vidí...

Sváteční setkání Zbigniewa Czendlika se zajímavými lidmi nad neotřelými tématy

17.04 Meteor

18.30 Dokuseriál.

Vyhořet může každý (3/3)



NEDELE 19. 4.

8.00 Spirituála.

Duchovní Evropa. Dionysios Areopagita s anděly, ale bez hlavy

8.30 Spirituála.

Ke kořenům.

Sociální síť

9.00 Bohoslužba

10.00 Duchovní hudba.

Johann Sebastian Bach: Velikonoční oratorium BWV 249

11.00 Radioseriál.

Radcliffe Hallová: Studna osamění (1/3)

12.00 Polední zvony.

Z věže farního kostela Povýšení sv. Kříže ve Zdíbech
13.30 Povídka. Josef Čapek: Drobné prózy. Dvě soudánské povídky i fantastní črta Zájovová tanečnice



NEDELE 19. 4.

8.07 Vertikála

13.04 Princezna a skřítek.

Podle knihy anglického spisovatele George MacDonalda

20.05 Příběhy 20. století

**16.00 Na dřeh****6.20 Potkal jsem Boha v temnotě****14.45 13. komnata M. Vostřákové****17.30 Odpoledka**

- 0.05** Dopoledne s Proglasem (R) **1.00** Komorní hudba **2.00** Dotýkáni světa (R) **3.00** Hrajte, kapely! (R) **3.55** Písničky před svítáním **5.57** Myšlenka na den (R 11.57, 16.55) **6.00** Evangelium: Jan 10, 11-16 **6.05** Ranní chvály **6.20** U ambonu **6.45** Radio Vatikán (R) **7.05** Ranní radio magazin
- 7.45** Tříkrát z Proglasu
8.05 Ranní magazin
9.00 Dopoledne s Proglasu
10.00 Katecheze pro školáky: 4. třída
10.30 Vonička pro milovníky dechovky
11.00 Zprávy Proglasu
11.05 F. Werfel: Píseň o Bernadettě 33/52
11.30 TWR: Nejen chlebem
12.00 Polední modlitba
12.05 Hudební siesta:
Z díla E. Barbelly, J. V. A. Stamice, J. C. Grauna a C. P. E. Bacha
13.00 Zprávy Proglasu
13.45 Dnešek v kalendáři
14.00 Tříkrát z Proglasu
14.30 Jan Bárta: Ostrov trosečníků 10/25
15.00 Zprávy Proglasu
16.00 **Na dřeh: S Petrou Burianovou**
16.55 Hrajte, kapely!
Krásný kout v srdci Čech
18.00 Mše svatá (z komunitní kaple salesiánů v Brně-Žabovřeskách)
18.30 Bible v liturgii: Lk 24, 13-35
19.00 Večerní zprávy Proglasu
19.15 O víle Andulce a vodníku Petrlíkovi: Jak měli řízení s pytlákem
19.30 **Studio Hedvika: 450 let obory v Hukvaldech**
20.00 Modlitba živého růžence světla
20.45 Radio Vatikán
21.05 Večerní chvály
21.30 F. Werfel: Píseň o Bernadettě 33/52
22.00 Jak se vám líbí: Martin Geißberg
22.45 Písničky k usínání
23.10 Duchovní hudba
23.45 U ambonu



- 13.00** Ordinace v růžové zahradě 2 (685). Změna je život **14.10** Můj přítel Monk II (4). Pan Monk jde do cirkusu **15.10** Můj přítel Monk II (5) **16.00** Dr. House IV (15) **16.57** Odpolední Počasí **17.00** Odpolední Televizní noviny, Sportovní noviny **17.25** Co na to Češi **18.20** Comeback. CzechSteh **18.55** Comeback **19.30** Televizní noviny, Sportovní noviny, Počasí **20.20** Kriminálka Anděl (4). Mrtvý v hotelu. Čes. krimi **21.25** Život ve hvězdách **22.00** Smrtonosná zbraň II (8) **22.50** Dr. House IV (15) **23.40** Můj přítel Monk II (4, 5) **1.10** Krok za krokem (6) **1.35** Smrtonosná zbraň II (8)



- 7.50** M*A*S*H (106-108) **9.30** Prostrěno! **10.25** Katie Fforde: Druhý dech. Něm. film **12.25** Polední zprávy **12.30** Walker, Texas Ranger VI (7). Poslední svého druhu (2/2) **13.30** Jake a tlustoch V (10). Pojď ke mně blíž. Am. krimi **14.30** Policie Hamburg I (5). Odcizená dcera. Něm. krimi **15.30** Policie v akci. Čtyři případy, čtyři lidské osudy **16.30** Odpolední zprávy **16.45** Policie v akci **17.40** Prostrěno! **18.55** VELKÉ ZPRÁVY **19.40** Divošky **19.55** TOP STAR **20.15** Vinaři (5). Zápisnik. Kom. **21.35** Tloušťáci **22.40** Tloušťáci EXTRA **23.20** Policie v akci **1.10** Walker, Texas Ranger VI (7) **2.00** Jake a tlustoch V (10)



- 5.10** Neuvěřitelná cesta. Am. film **6.25** Hlava rodiny. Am. kom. **8.15** Můj přítel Monk II (2, 3) **9.55** Rozbořená řeka. Am. film
11.40 Teleshopping
12.10 Poseidon. Am. film
13.50 Teleshopping
14.10 Král Ralph. Am. kom.
15.55 Tři muži a nemluvně. Am. kom.
17.50 Batman a Robin. Am. akč. sci-fi film
20.00 Blbý a blbější. Am. kom.
21.55 Sázka na smrt. Am. krimi
23.35 Šéfové na zabít 2. Am. kom.
1.25 Insider: Muž, který věděl příliš mnoho. Am. thriller



- 11.45** Zvířecí instinkt (3, 4) **12.40** Zvěrolékař v jednom kole III (21) **13.40** Obnažený vesmír I (2). Asteroidy. Br. dok. **14.35** Tajemství vesmíru I (8) **15.30** Anthony Bourdain: Neznámé končiny VI (3) **16.25** Velké vlakové putování VI (6) **17.45** Fascinující řeky (1) **18.50** Nejdívovější ostrovy I (3). Galapágy - Darwinův ráj **20.00** Nacistická letadla: Přisněně tajné (7). Am. dok. **21.00** Válčné projekty Třetí říše III (6). Br. dok. **22.00** Tajemství divokých květin (1) **23.05** Příběhy ze Zambie II (3) **0.10** Větrčelí dávnověku X (8) **0.55** Paranormální noční můry (9) **1.45** Austrálie v barvě (2) **2.40** Skryté poklady (10)

- 5.59** Studio 6. Ranní infoservis ČT
9.00 To je vražda, napsala III. Stará historie
9.45 To je vražda, napsala III. To je vražda, flekla
10.35 Bohouš. Kom.
11.00 Všechno, co mám ráda. Nápady, recepty a návody
11.30 AZ-kvíz
12.00 Zprávy ve 12
12.20 Předpověď počasí, sportovní zprávy, Události v regionech plus
12.30 Sama doma
14.00 Škola doma
14.45 **13. komnata Mileny Vostřákové. Známá a populární hlasatelka**
15.15 To je vražda, napsala IX. Vražda v Miláně
16.00 To je vražda, napsala IX. Rodinné tajemství
16.45 Všechno, co mám ráda. Nápady, recepty a návody
17.15 AZ-kvíz. Soutěž pro každého
17.40 Černé ovce. Reportáže, testy, rady
18.00 Události v regionech
18.25 Kde domov můj? Zábavná vědomostní soutěž
18.55 Události za okamžik a počasí
19.00 Události
19.56 Branky, body, vteřiny
20.10 **Vyprávěč. Chmelová brigáda**
21.00 Gejzír. Geniální nápady, odvážné experimenty a vyprávění
21.30 Máte slovo s M. Jilkovou
22.29 Výsledky losování Štátních 10
22.30 Kriminálka III. Velké oko Kreuzkolln
23.30 Případy detektiva Murdocha XII. Bazén jmění. Br./kan. krimi
0.15 Kabinet Dr. Honzáka
0.55 AZ-kvíz
1.25 Toulavá kamera
2.00 Olomouc, město květin
2.20 Pod pokličkou. Na chřipku i kurděje citron je tvá naděje
2.40 Dobré ráno



- 16.30** Táborový ostrov **16.45** Země patří Luňe **16.55** Titou Objevitel. Fr. **17.10** Cvičení se Lvíčaty **17.20** Kouzelná školka **17.50** Jak vyčivít draky **18.10** Šmoulové **18.40** Zprávičky **18.45** Večerníček **18.50** Elena z Avaloru (23/26) **19.15** Jake a piráti ze Země Nezemě III (18/36) **19.40** Mášiny strašidelné příběhy **19.45** Čtení do ouška. O dračí princezně a chudém studentu **20.00** Show začíná. Bri. film **21.45** Ozvěny Benátského bienále: Stanislav Kolibal **22.00** Velikáni umění: Impresionisté a muž, který je stvořil **23.10** Kino Art... 75 let od konce 2. světové války
1.05 Leonard Bernstein: Delší než život



- 10.10** Z prameňa (P) **10.35** Viera do vrecka **11.00** Doma je doma **12.00** Svätá omša (P) **12.35** Ruženic 13.05 **Taizé 13.55** Medzi nehom a zemou **14.40** Litánie k Najsvätejšiemu menu Ježiš **15.00** Hodina milosrdenstva **15.30** Ruženec z Lürd **16.00** Kľbko - o liturgii (5) (P) **16.15** Vzby (P) **16.35** Kulmenie (P) **16.50** Majster skratiek (P) **17.00** Večera u Slováka (P) **17.30** Sme tu pre vás (P) **18.30** Svätá omša (P) **19.35** Krátke správy (P) **20.00** Modlitba za odvrátenie epidémie (P) **21.10** Hudobné pódium (P) **21.50** Novicka (P) **22.10** Jeden na jedného **22.25** Slovo v obraze **22.55** Nová kvalita života (P)



- 9.00** Život na třetí. Informace, praktické rady, inspirativní témata a hosté **9.15** Píseň pro Rudolfa III. Úvod k nenatočenému 6. dílu **9.25** Píseň pro Rudolfa III. Hrabě Monte Christo **10.55** Jsou hvězdy, které nehasnou. Vladimír Hron uvádí své hosty a největší hity 70. let **12.00** Zprávy ve 12. Nejdůležitější události dne v ČR i ve světě **12.20** Předpověď počasí, sportovní zprávy **12.30** Druhý dech (10/13). Digitální dojnice **13.35** Televarieté. S Jiřínou Bohdalovou a Vladimírem Dvořákem **15.00** Život na třetí **15.25** My všichni školou povinní (6/13). Rozchod **16.25** O poklad Anežky České **17.10** Život na třetí



- 13.05** BBV po 25 letech **13.20** Archiv D: Za všechno může on aneb Posedlost **13.40** Skeleton: SP USA **14.35** Motorismus: Dakar 2015 **15.35** Atleti v srdci Evropy **16.35** Golf Time **16.55** Fotbal: TCL Gól týdne **17.00** Archiv Z 1990: ČSFR - Itálie **18.35** Fotbal: TCL Gól týdne **18.45** Karel Brückner 80 let. Dok. **19.00** Slavné dvojice: Rosičti **19.10** Fotbal: Nizozemsko - Česko **21.00** Studio ČT sport **21.30** Sport 2015: Fotbal **22.50** AC Sparta Praha - SK Slavia Praha **0.40** Branky, body, vteřiny **0.45** Archiv D: Za všechno může on aneb Posedlost **1.05** Sezóna v sedle **2.00** Ve zpětném zrcátku

Služba nevidomým a zrakově handicapovaným

Katolická knihovna pro nevidomé a zrakově handicapované nadačního fondu Lumen Christi je jedinou institucí svého druhu v ČR.

Načítáme knihy z produkce křesťanských vydavatelství, vydáváme vlastní zvukové časopisy a distribuujeme zvukové nahrávky téměř tisíci handicapovaných z celé republiky. Našimi klienty nejsou jen zcela nevidomí, ale i senioři, kterým zrak zeslábl v důsledku šedého či zeleného zákalu, cukrovky nebo jiných chorob.

Naším cílem je přinášet nevidomým a zrakově handicapovaným, kteří většinou mají velmi omezený kontakt se světem, křesťanskou naději a skrze duchovní i naučnou četbu jim zprostředkovávat světlo Kristovo – odtud název našeho nadačního fondu. Nedostáváme ani jsme nikdy nedostávali žádné dotace nebo příspěvky od velkých institucionálních sponzorů, celá naše činnost je již 27 let závislá výhradně na štědrosti mnoha a mnoha tisíců drobných dárců.

Máte-li ve svém okolí někoho, kdo by mohl mít o naše služby zájem, neváhejte a pomozte mu prosím zprostředkovat kontakt s námi. Kontaktní informace jsou na zadní straně této přílohy a v příloženém letáku. Děkuje.

DAVID NEBESKÝ,
předseda správní rady
nadačního fondu Lumen Christi



Zvuková knihovna slouží lidem různého věku.

Snímky archiv Lumen Christi

Pane, kdy jsme tě viděli nevidomého a nepomohli ti?

Zapojte se s námi a s našimi dobrovolníky do pomoci těm, kteří – zejména nyní v nelehké době epidemie koronaviru, karantény a zpřetrhání běžných kontaktů a služeb – ji opravdu potřebují a oceňují, a kteří navíc patří mezi nejvíce ohrožené.



Jako kluk jsem neměl moc rád, když se četlo v kostele z Matoušova evangelia podobenství o pastýři, který odděluje ovce od kozlů (Mt 25,31nn).

Přišlo mi to moc zdouhavé, jak se pořád opakuje: měl jsem hlad, žízeň, byl jsem na cestách, nahý, nemocný a ve vězení a dali jste mi najíst, napít, přišli jste za mnou – výčet konkrétních skutků lásky, které Pán Ježíš vztahu-

je na sebe zcela jasnými slovy: „Cokoli jste udělali pro jednoho z těchto mých nejposlednějších bratří, pro mne jste udělali“ (Mt 25,41). Text je to však krásný, srozumitelný – dnes ho mám rád a nepřestává mě udivovat,

že se Ježíš ztotožňuje s těmi potřebnými kolem nás. Za skutky lásky slibuje vstup do svého království. Je až zarážející ona pozemskost: není tam příklad žádného zbožného skutku, který bychom mohli očekávat – ani modlitba, ani dar pro Chrám, ani oběť – jen pomoc bližním. Není to ani přesný výčet, ale jsou uváděny možnosti, kdy k pomoci stačí jen láskou otevřené oči a ochota se podělit. P. VOJTĚCH ELIÁŠ,

kanovník metropolitní kapituly
u sv. Víta v Praze

Více na str. 12

Jiří Červený: Zvuková knihovna...

Ohlížíme-li se za počátky katolické zvukové knihovny, nesmí chybět jméno jednoho ze spoluzakladatelů JIŘÍHO ČERVENÉHO. Iniciativa, která dodnes přináší informace i potěšení stovkám lidí se zrakovým postižením, vytryskla na sklonku totality z nadšení tajného společenství mládeže.

Jak vzpomínáte na toto období konce 80. let, kdy začaly lézat první „vlaštovky“ zvukové knihovny?

Vzpomínám na ně rád. Už jenom proto, že jsme byli mladí a všechno to pro nás znamenalo dobrodružství. Na faře v Roztokách u Prahy jsme se scházeli jako společenství mladých lidí, část z nás z Deylovy konzervatoře pro zrakově postižené. Chodili mezi nás také ti o něco starší, jako byli Václav Malý nebo Ivan Štampach. Konały se přednášky, debatovali jsme o lidských právech... Tehdy už komunisté nestíhali sledovat všechno, a tak jim leccos unikalo mezi prsty.

Jsem dodnes vděčný, že jsem to prostředí mohl zažít, protože právě tady jsem dostal dobrý základ do dalšího života, pro svou víru i pro svůj pohled na svět.

O samotný zrod zvukové knihovny se prý zasloužilo hercegovské poutní místo Medžugorje.

Ano. Vyrázili jsme tenkrát se dvěma spolužáky do Medžugorje na výlet, ještě se vším, co tehdy cestování do ciziny obnášelo, jako byla žádost o výjezdní doložku nebo zjištění, že třeba v Maďarsku se nedomluvíte žádným vám známým jazykem. Vzpomínám si, jak jsme po dlouhé cestě vlakem dorazili do Mostaru a pak konečně do Medžugorje a spali tam pod širákem... Pro knihovnu bylo zásadní, že jsme se tam seznámili se skupinkou mladých Italů z katolického skauta. A od těch jsme dostali na tehdejší dobu velkou finanční podporu – bylo to myslím 400 dolarů, v 80. letech velké peníze – za které jsme pak v Československu koupili dva přehrávače a nějaké kazety a mohli jsme začít na koleně množit knihy, co někdo namluvil. Třeba zrovna David Nebeský takhle načelil části Nového zákona.

Jak a komu tehdejší Studio sv. Antonína, jak jste

iniciativu pojmenovali, nahrávky poskytovali?

Ve svém okolí jsme věděli o nevidomých lidech, kteří budou za nahrávky vděční, ti zase znali další a okruh zájemců se rychle rozšiřoval. Balit a půjčovat kazety dál mi postupně začali pomáhat kamarádi. V roce 1988 přišlo katastrofální zemětřesení v Arménii a ustavil se výbor, který měl koordinovat pomoc. A ten zastřešil spoustu jiných drobných aktivit a jednou z nich, díky Marii Svatošové, Adolfo Rázkovi a panu biskupu Antonínu Liškovi, který naši iniciativu zaštitil, byla ta naše. S panem biskupem Liškou jsme totiž měli docela kamarádký vztah ještě z doby, kdy byl řadový kněz a vozil nás – mládež z Roztok – trabantem na mši svatou ke svatému Vojtěchu. Pro namnožené kazety jsem pak chodil s batohem na pražské arcibiskupství k panu Josefu Bláhovi – legendárnímu vrátnému Arcibiskupského paláce z dob kardinála Tomáška – pro zásilky vrácené od posluchačů a nové objednávky právě k panu biskupu Liškovi, který bydlel v jiném domě na Hradčanském náměstí.

V létě roku 1990 přešlo Studio sv. Antonína pod Českou katolickou Charitu a přijalo název Lumen Christi. S ním se zvuková knihovna spojuje dodnes. Jaká je v knihovně či v nadačním fondu, který ji provozuje, vaše současná role?

Jsem členem správní rady nadačního fondu Lumen Christi, ale dnes přispívám spíš radou než prací. Postupně jsem se začal víc a víc věnovat hudbě a její výuce a to jde s další činností dost těžko skloubit. David Nebeský se na mě ale dodnes obrací a radí se se mnou, jak dál například v technických otázkách, co je pro mě jako pro člověka se zrakovým postižením pohodlnější a užitečnější – když se třeba před nějakou dobou objevila možnost přejít z kazet na digitální formát. Anebo doporučím, která kniha mě v poslední době zaujala a stála by za načtení.

Využíváte vy sám službu zvukové knihovny Lumen Christi?

V poslední době tolik ne. Dobře si rozumím s počítačem, takže spíš využívám to, co je dostupné třeba na internetu. Dnes už je nabídka audioknih a knih v digitálním formátu hodně široká. Například Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých provozuje pro zrakově postižené přímo Knihovnu digitálních dokumentů. Nic takového v době začátků Lumen Christi nebylo, zvláště ne u křesťanské literatury, ale i u dalších knížek, které se za komunistů nevydávaly, či byly přímo zakázané.

Má tedy činnost křesťanské zvukové knihovny ještě smysl?

Rozhodně má, a dnes možná ještě větší než v minulosti. Starších lidí, kteří dobře nevidí nebo nevidí vůbec a zároveň nezvládnou práci s počítačem, je dost. Přitom ta služba, na kterou byli dříve zvyklí a kterou ovládali, tedy poslouchání kazet, postupně mizí. Nedávno jsme se shodli s paní Janou Červeňákovou, která se celoživotně věnuje zvukovým knížkám v Diakonii, že je zájem o nahrávky stále živý. Lidí, kteří využívají služby Lumen Christi, je téměř tisíc, kolem tří set z nich je pak velmi aktivních, což není málo.

A dále si uvědomte, kolik je u nás babiček nebo nemocných upoutaných na lůžko. Stává se mi, že mi lidé říkají, jak rádi by si třeba při pobytu v nemocnici nějakou knížku poslechli, kdyby o takové možnosti věděli. Takže je to i otázka toho, aby rodiny nebo farnosti o zvukové knihovně věděly a uměly o ní svým blízkým říct a zařadit jim přístup. Kdykoli se někde najde někdo, kdo se začne trochu starat, hned je to znát a službu knihovny využije mnohem víc lidí.

Jaké to je, vyučovat hudbu, když se nemůžete spolehnout na oči?

Zrakově handicapovaných učitelů na Základních uměleckých školách, mezi něž patřím, je dnes kolem padesáti. Ve 20. století se začalo rozvíjet vzdělávání lidí s různými zrakovými handicapami tak, aby byli schopní se aspoň částečně uživit.

Pokračování na str. 11



Jiří Červený s violou da gamba.

...má i dnes velký smysl



Soubor staré hudby Musica pro Sancta Cecilia při vystoupení.

Snímky archiv Jiřího Červeného

Dokončení ze str. 10

A hudba byla jednou z cest, které se nabízely. Deylova konzervatoř byla v době 80. a 90. let, kdy jsem ji navštěvoval, na svém pedagogickém i uměleckém vrcholu. A tak byli její absolventi jako učitelé hudby dost žádaní, protože byli na tuto profesi opravdu dobře připraveni. To už dnes z různých důvodů neplatí a na vině je bohužel i to, v jaké podobě stát začal prosazovat inkluzi. Zrovna vzdělávání lidí se zrakovým handicapem tak dost utrpělo.

Samozřejmě zrakově postižený učitel musí nejen být schopný dítěti říct, „hraješ falešně“, ale také ho naučit noty nebo uhlídat, jak u nástroje sedí a podobně. Ale pro to jdou vytvořit různé pomůcky, a tak rozdíl mezi ním a vidícím učitelem bude hlavně v rychlosti. A také musím mnohem více spolupracovat s rodiči.

Stalo se vám někdy, že byste kvůli svému handicapu přišel o žáky?

Za celé ty roky mě – pokud si pamatuju – odmítla jedna rodina. Naopak je tu určitě riziko, že k dětem i k jejich rodičům víc přilnete, protože ten vztah mezi zrakově handicapovaným učite-

lem a rodinou je bližší a mnohem víc kamarádský.

Které hudební nástroje ovládáte?

Na Deylově konzervatoři jsem vystudoval violoncello a klavír, ale momentálně je mi nejmilejší hra na violu da gamba. Hraju na různé typy tohoto historického smyčcového nástroje od sopránové violy da gamba až po basovou.

Jste také zakládajícím členem hudebního uskupení s názvem Musica pro Sancta Cecilia.

Kolik let už tento soubor staré hudby funguje?

Už to bude třicet let. Na začátku soubor tvořili kamarádi z Deylovy konzervatoře, kteří zjistili, že se chtějí dál setkávat i po škole. Někteří z nás byli zároveň členy společenství v Roztokách. A jak to bývá, během let někdo zůstal, jiný se někam zakutálel... až jsme zbyli z původní sestavy dva. Ale dnešní kapela je vlastně takovým dobrým příkladem inkluze, jak by podle mě měla vypadat: z deseti, dvanácti členů jsme někteří nevidomí, jiní slabozrací i ti, kdo vidí normálně. A funguje to, aniž by někdo něco shora prosazoval nebo řídil.

Vydali jste už šest alb, na stránkách www.sancta-cecilia.cz si lidé některá z nich mohou stáhnout.

Na čem kapela pracuje teď?

Cédéčko už nejspíš nahrávat nebudeme, dnes už lidé cédéčka moc nekupují, radši si muziku stahují z internetu. Budeme hledat jiné formy. Často koncertujeme ve farnostech nebo u různých příležitostí, kam si nás lidé pozvou. Velmi se mi líbila spolupráce s panem Rudolfem Pellarem († 2010), se kterým jsme připravili například pásmo „Já o studnici vím“, zkomponované ze španělské renesanční hudby a poezie sv. Jana od Kříže. Uvažujeme o něčem podobném, co bychom pak mohli i nahrát a nabídnout ke stažení.

S manželkou vychováváte jednoho syna. Jak to, že má Jiří Červený mladší asijské rysy?

Dítě jsme si se ženou přáli, ale nechtěl jsem, aby podědilo mou genetickou zátěž. A tak jsme zvolili cestu adopce. Znamenalo to mimo jiné vyplnit obsáhlý dotazník s upřesněním, jaké dítě jsme ochotni akceptovat. A my si řekli, „přiletí čap nebo vrána a něco přinese.“ Dlouho nebylo nic, pak najednou zavolali – a za týden jsme měli doma

čtrnáctiměsíčního čínského chlapečka.

Ze začátku to byl docela fofr, všechno bylo vzhůru nohama, třeba postýlku nám dala rodina jednoho mého žáka, abychom vůbec mohli fungovat. Ale dnes je klukovi dvacet let a myslím, že se povedl. Byl by i slušný muzikant, zahraje si se mnou třeba na cembalo, pomůže mi se souborem. Ale jeho živel je technika. (sch)

Daňové potvrzení

Dar našemu nadačnímu fondu lze na základě zaslání potvrzení odečíst od základu daně z příjmu. Těm, kteří svůj dar pošlou složenkou nebo při platbě převodem uvedou do zprávy pro příjemce svoji adresu, pošleme potvrzení za cca 2 měsíce automaticky. Všem ostatním ho kdykoli pošleme na vyžádání.

Pane, kdy jsme tě viděli nevidomého a nepomohli ti?



„Náš Bůh, který vidí i to, co je skryté, vám odplatí,“ říká P. Vojtěch Eliáš.

Snímek archiv P. Vojtěcha Eliáše

Technické vymoženosti rozšiřují možnosti pomoci potřebným o celou paletu skutků: přístroj, co pomůže mluvit nebo se dorozumívat s okolím, pomůcka, která dovolí se pohybovat, uvařit si nebo se vzdělávat a plně se zapojovat do lidské společnosti.

Sám nosím brýle, a tak se asi nejvíce zajímám o nevidomé a zrakově handicapované. Je úžasné, co všechno technika umožnila! Ale ne sama – vždy tu musela být láska a ochota pomoci. Vše začalo Braillovým písmem – plastickými body vytlačenými do materiálu: to zrakově postiženým zpřístup-

nilo literaturu, i když pro někoho velmi obtížně a někdo se „čist prsty“ pro necitlivost nikdy nenaučil. Pak se začaly knihy načítat a zaznamenávat nejdříve na magnetofonové pásky (tzv. cívky), potom na magnetofonové kazety. Skoro současně se uplatňoval počítač: nejdříve robotické čtení na-

psaného textu, dnes příjemný lidský hlas.

Každý text pro nevidomé a zrakově handicapované vyžaduje poměrně náročné převedení do „zvláštního“ formátu. Proto byla nabídka knih vždycky trochu omezená (kvůli technickým i finančním požadavkům). Nabídka křesťanské duchovní a náboženské literatury byla však dokonce téměř nedostupná. To se začalo měnit v poslední třetině 20. století – ještě před Sametovou revolucí – kdy se skupina nadšenců (mezi nimi pozdější biskup Antonín Liška) pustila do vytváření zvukových knih s křesťanským obsahem. Dobré dílo rostlo i díky Božím požehnání a skromné začátky vyústily v založení nadačního fondu Lumen Christi a provozování celé zvukové knihovny, která nejen pořizuje a půjčuje nevidomým a zrakově handicapovaným knihy, ale její pracovníci i sami vytvářejí zvukové časopisy s novinkami a zajímavostmi ze současného světa.

Dobré dílo v duchu doby

Na začátku 21. století jsem poznal širokou aktivitu Lumen Christi i já osobně a mám velikou radost, že jsem mohl přispět svou „troškou do mlýna“. Analogové nahrávání a přehrávání se pomalu přesouvalo do muzeí: neustá-

lým přehráváním pásek a kazet klesala jejich kvalita, přístroje se těžko opravovaly a nová doba si vynucovala digitální formát. Nový formát s sebou přinášel velikou těžkost: každý z nás nerad mění, co funguje a co má naučené – o to více, když na to nevidíte! Musela se tedy vyřešit dostupnost nového přístroje (případně zaučení uživatelů) a změnit celý systém distribuce obsahu. V tu dobu asi nikdo netušil, jak se bude vyvíjet mobilní telefon a možnost přenosu dat. Proto byl zvolen USB nosič – „flashka“. Tehdy to byla úplná novina a pro znalce dodám, že kapacitu 2 GB jsme považovali za vysněný vrchol!

Bůh vidí, i co je skryté

Byla to nádherná práce, která mně osobně dovolila aspoň trochu vstoupit do světa lidí se zrakovým handicapem: lidí různých profesí a zájmů (od maserů až po hudebníky, zpěvačky a vědce) a samozřejmě také křesťanů. Kdykoli potkám někoho z nich, vyvstane mi na mysli jakoby pokračování Ježíšova podobenství: Byl jsem nevidomý – a co jste pro mne udělali? Někdo mohl namítnout, přesně jako v tom podobenství: Pane, kdy jsme tě viděli nevidomého a nepomohli ti? Odpověď Pána Ježíše asi všichni znáte!

Žijeme v roce 2020 a máme to štěstí, že můžeme pro nevidomé a zrakově handicapované udělat mnoho: zpřístupnit a doširoka otevřít svět křesťanské literatury, zajímavostí, modliteb a informací. Pro jednotlivce je to úkol příliš veliký, ale když spojíme síly a využijeme osvědčené cesty – jako například Lumen Christi – je výsledek pro zrakově handicapované stejně dobrý jako dát hladovému najíst a žíznavému napít. A náš Bůh, který vidí i to, co je skryté, vám odplatí.

Těším se na spolupráci s vámi!

P. VOJTĚCH ELIÁŠ,
kanovník metropolitní kapituly
u sv. Víta v Praze

Používáte mobilní bankovníctví?

Příspěvek můžete snadněji pomoci QR kódem níže. V QR kódu je kromě čísla účtu předvyplněna částka 500 Kč, kterou samozřejmě ve svém mobilním bankovníctví můžete před odesláním změnit. Abychom vám mohli poslat daňové potvrzení, nezapomeňte prosím do poznámky pro příjemce uvést svoji adresu.



QR Platba

Kolik stojí naše služby?

Katolická knihovna pro nevidomé poskytuje handicapovaným nahrávky zdarma nebo za symbolický roční poplatek. Naši dárci se nás ale opakovaně ptají, kolik peněz by stálo, kdyby jednomu nevidomému chtěli naše služby předplatit – například trvalým příkazem. Pokud náklady na provoz knihovny a pořizování nových titulů vydělíme počtem klientů, dostaneme částku přibližně 190 Kč měsíčně.

Jak se rodí zvukový časopis

Jeden z hlasů, který mohou klienti zvukové knihovny poslouchat už třetí desetiletí, patří Lence Nebeské. Je také redaktorkou hned dvou zvukových časopisů.

Na začátku – v roce 1991 – byla průprava z ochotnického divadla a přání být užitečná druhým. Dnes je zvuková knihovna díky Lence Nebeské bohatší o celou řadu knižních titulů a odběratelé ženského magazínu Lucie a výběru zajímavostí ze světa víry Křesťanské obzory se pravidelně mohou těšit na novou flashku se zajímavým obsahem.

Práci na obou periodikách se dnes paní Lenka zabývá především. „Moje spolupráce s Lumen Christi začala tím, že jsem pomáhala načítat texty pro tehdejší časopis o víře, který se jmenoval Světlo,“ ohlíží se Lenka Nebeská. Na mateřské dovolené přišel pak nápad na ženský časopis, a tak se roku 1997 zrodila Lucie. „Ženské časopisy obvykle mají v názvu ženské jméno, a tak jsem vybrala Lucii jako patronku nevidomých,“ vysvětluje paní Lenka. Každý měsíc Lucie představí některou významnou osobnost, najde se tu čtení o cestování, zdravé výživě nebo bylinkaření, recepty či úryvky z knih a rubrika „Výpravy za jmény“ představí některého světce nebo jinou důležitou osobnost, které si v daném měsíci připomínáme.

V roce 2001 pak začaly vycházet Křesťanské obzory. „Původní křesťanské zvukové časopisy mezitím zanikly, a tak jsme chtěli nabídnout něco podobného, ne moc odborného a náročného. Také do Křesťanských obzorů vždy zařazují některou osobnost, obvykle zajímavého kněze nebo řeholnici, tematické čtení, rozhovor, představení některého poutního místa a závěrem vybírám z Příběhů pro potěchu duše od salesiánského kněze Bruna Ferrera,“ přibližuje Lenka Nebeská.

Co příprava zvukového časopisu obnáší? „Materiály většinou přebírám z jiných časopisů nebo knih či z internetu, ale musím je ještě upravit,“ ilustruje paní Lenka. Jednak je nezbytné zohlednit délku časopisu – ta i s hudebními předěly nepřesahuje 130 minut, jednak bývá na místě ověřit, případně opravit některá data nebo údaje. „A když čerpám z anglických textů, samozřejmě je musím přeložit,“ doplňuje redaktorka. Připravené texty kolega z Lumen Christi zaneše do studia pražské Knihovny pro nevidomé K. E. Macana a zde je načtou pro-



Zvukový časopis? Podle Lenky Nebeské by mělo jít o pestré a povzbudivé čtení.

Snímek David Nebeský

fesionálové. Klienti potom svůj časopis dostanou poštou nahraný na flashce.

Bez nároku na odměnu

Jiné je to s knížkami, kterých sice paní Lenka postupně načetla pěknou řádku, avšak vyžadují čas, kterého není vždy nazbyt. Nedávno se totiž Lenka Nebeská stala navíc redaktorkou čtvrtletníku Křesťanská orientace, který vzniká v Macanově knihovně a tiskárně pro nevidomé a vychází v Braillově písmu. V poslední době tak k mikrofonu a tabletu se speciální nahrávací aplikací usedá jen občas. „Sama mám nejradši životopisy, takže těch jsem

načetla nejvíc. Třeba Maminku Markétu o matce Dona Boska nebo životopis katolické bylinkářky Marie Treben, autorky známého Zdraví z Boží lékárny. Ta se dokonce narodila v Žatci, až po válce byla odsunuta a žila v Rakousku. A teď bych ráda načetla příběh svaté Josefíny Bakhity, který jsem objevila v knihkupectví u Paulínek,“ prozrazuje Lenka Nebeská.

Načtení jedné patnáctihodinové knihy (delší už by pro nevidomé byly neúměrně dlouhé) zabere nejméně dvojnásob času. „Musím na to být dobře naladěná, doma musí být klid a soused nesmí sekat trávu,“ směje se paní Lenka. „Vydržím číst tak hodinu, hodinu a půl, než začnu chraptět.“

Jsem maximalistka, a tak přemazávám a nahrávám znovu nejen přefeknuti, ale i místa, kde se mi zdá, že jsem výrazněji polkla nebo že venku zaštekcal pes,“ dodává. Hrubá nahrávka putuje ke kolegovi, který ji upraví po technické stránce (od odstranění šumů přes normalizaci hladiny zvuku až k seřazení kapitol), a pak už se knížka kopíruje na flashky a může se vydat ke klientům.

Čtení v době karantény

Za rok tak do zvukové knihovny Lumen Christi přibude zhruba padesát titulů, a to díky pětadvaceti „speakerům“, kteří knihy načítají. Ne všichni najednou – musejí se prostrídat u osmi tabletů. Lumen Christi se číní i nyní, v době karantény. „Nevidomé teď knížky a časopisy potřebují ještě víc než jindy,“ podotýká Lenka Nebeská.

Za to, že lidem se zrakovým handicapem zprostředkovávají informace a četbu, nikdo z načítajících nedostává žádné peníze. Odměnou jsou pozitivní ohlasy od těch, pro koho čtení připravují. „Byla jsem velmi dojatá, když jedna nevidomá paní vyprávěla, že se právě díky našim časopisům začala zajímat o křesťanství a nakonec konvertovala,“ uzavírá Lenka Nebeská milým příkladem. (sch)

Příspěvek katolické knihovně
pro nevidomé můžete složenkou
z přiloženého letáku nebo
bankovním převodem na účet číslo

265 818 414 / 0300

Od hudby k literatuře – a zase zpátky

K četbě Jan Olejník tíhl už jako chlapec. A i když si po nešťastné ztrátě zraku zvolil hudební dráhu, láska ke knihám mu zůstala. Z těch křesťanských už se díky nadačnímu fondu Lumen Christi těší bezmála třicet let.

Dětství synka sklářského dělníka z jihomoravské Květné provázely pohádky, Medvídek Pú nebo za proktorátu tak vzácný náčelník Apačů Vinnetou. „Pak mi bylo patnáct let, měl jsem těžký úraz a úplně jsem přišel o zrak,“ vypráví dnes devadesátiletý Jan Olejník. Ve středočeském Málkově, kde nyní bydlí spolu s rodinou svého syna, žije obklopen svazky v Braillově písmu a bezpočetnými nahrávkami: většinu z nich ovšem představuje hudba. Shodné příjmení totiž není náhoda – Jan Olejník je nejmladším bratrem P. Josefa Olejníka, kněze, pedagoga a autora liturgic-

ké hudby. „Když se mi to stalo, bratr k tomu přistoupil velmi prakticky. Zjistil, jaké jsou pro nevidomého člověka možnosti vzdělání a profesního uplatnění,“ vzpomíná o šestnáct let mladší Jan. A protože už odmala jevil hudební talent, padla volba na hudební oddělení hradčanské školy pro nevidomé v Praze. U profesora Otakara Heindla pak Jan studoval hru na klavír a flétnu.

Braillovo písmo zachytí slova i noty

„Jak? „Braillovo písmo!“ odpovídá Jan Olejník s úsměvem. To je slepecké písmo, které se vytlačuje do papíru a čte se hmatem. „Písmu má celkem 64 znaků a těmi vyjádříte celou abecedu, vše, co je potřeba k matematice, a také noty,“ doplňuje hudebník. „Má to háček, že stejný znak v abecedě znamená něco jiného než v notách, například písmeno ‚d‘ odpovídá osminové notě ‚c‘. Když ale toto písmo používáte denně, zvyknete si a už nad tím ani nepotřebujete uvažovat,“ poznamenává muzikant.

Přesto na své studium vzpomíná jako na náročné, už proto, že nevidomí hudebníci se vše musejí naučit z paměti. Zásadní byla bratrova podpora – především poté, kdy v roce 1948



byla hudební oddělení škol pro nevidomé sloučena do jediné školy v Praze. P. Josef Olejník – tehdejší vyučující teologické fakulty v Olomouci – zařídil Janovi soukromou přípravu na státní zkoušky a také se o něj během tohoto času staral.

Půlstoletí učitelem hudby

Po studiích se Jan Olejník oženil a vzhledem k tísnivé bytové situaci v Olomouci se odstěhoval s manželkou do Kladna k jejím příbuzným. Tam také získal místo učitele hudby v Lidové škole umění. Budoucí klavírista a flétnista zde připravoval dlouhých dvaapadesát let. Učil také komorní hru. „Všechny nezbytné písemnosti vyřizovala moje manželka, která vytvořila takové zázemí, že jsem se mohl učení plně věnovat,“ vysvětluje Jan Olejník. Patnáct jeho žáků si zvolilo hudbu jako profesi, a když dnes přije-

dou do Málkova svého někdejšího pana učitele navštívit, nechybí při těchto setkáních společné muzicírování. Za klavír Jan Olejník usedá dodnes.

A neopustil ani knihy. Těch ve slepeckém písmu v jeho knihovně mnoho nenajdeme, s výjimkou svazků Bible a literatury o hudbě. Jednak Braillovo písmo zabere mnohem více místa než písmo pro vidící a silnější je i papír, a tak by knížky mohly velikostí konkurovat středověkým kodexům. „Navíc hmat člověka, který oslepl až později, se nikdy nevytváří tak jako u nevidomých od narození. Čtení mi proto trvá déle a moc toho nepřechtu,“ přibližuje Jan Olejník, jak velkým přínosem jsou pro něj zvukové knihy a časopisy.

Čtení ušima o svatých i o hrdinech

„Na konci 50. let se objevily magnetofony a slepecká knihovna v Praze obratem zřídila právě oddělení zvukové knihy,“ líčí hudebník. Na magnetofonové pásky a později na kazety, CD a flashdisky namlouvali – a dodnes namlouvají – v kvalitním zvukovém studiu profesionální herci výběr literatury i časopisů. „Mělo to ovšem jednu velkou mezeru – chýběla literatura duchovní. Za totality ji nahrávat nemohli, ačkoli si vzpomínám, že jsem si tam půjčil alespoň Werfelovu ‚Píseň o Bernadettě‘ nebo Twainovu ‚Pannu ve zbroji‘. A právě výroby knih pro křesťany se na konci 80. let ujali Jiří Červený, David Nebeský a další,“ vzpomíná Jan Olejník.

Původně amatérská produkce Studia sv. Antonína a navazujícího Lumen Christi se během času profesionalizovala, z nahrávek zmizely ruchy a další nedokonalosti, a dnes si tak Jan Olejník vychutnává i mnohahodinové nahrávky křesťanských historických románů nebo zvukové časopisy. Ty mu z Lumen Christi chodí hned čtyři včetně Křesťanských obzorů nebo přehledového Monitoru. „Teď jsem zrovna doposlechl a budu vracet román o středověkém opatu Regimovi z Průmu ‚A vody plynou‘ od Marie Calasanz Ziescheové, mám od ní rád i ‚Návrat‘ a ‚Nový začátek‘ o Thomasi Volknerovi – německém knězi, který se jako voják dostal v Rusku do zajetí,“ přibližuje Jan Olejník. „Ve ‚Stínu otce‘ od Jana Dobraczyrského je zase tak výstižně popsán svatý Josef, že mám k němu díky té knize docela jiný vztah.“

Poslech mu od minulých Vánoc usnadňuje naslouchátko. A kolik času Jan Olejník knihám věnuje? Jak kdy, záleží třeba na žánru. „Ale třeba takové detektivní příběhy bratra Cadfaela od Ellis Petersové – to je literatura, od které se člověk těžko odtrhne,“ uzavírá s úsměvem hudebník. (sch)



Jan Olejník si všechny poznámky zapisuje v Braillově písmu na tzv. Pichtově psacím stroji (na stole vlevo).

Snímek autorka

S časopisy nejen v kuchyni

Paní Milena Dohelská je klientkou knihovny Lumen Christi už „pěknou řádku let“, jak sama říká. „Přesně už si nevzpomenu kdy, ale jednou nám nevidomým přišla do poštovní schránky nabídka odebírat časopis Lucie.“

„Tento křesťanský magazín pro ženy mě obsahem i provedením velmi zaujal, a tak jsem časopisy od Lumen Christi začala odebírat,“ vzpomíná někdejší učitelka v Lidové škole umění a pozdější operátorka v telefonní ústředně. Až do začátku 90. let byla práce na telefonních ústřednách, které se tehdy obsluhovaly ručně, pro nevidomé typická; s nástupem automatických ústředěn pak tito lidé zpravidla přišli o práci.

Čtení v Brailu i poslech z knihovny a rádia

Literatura ji baví, a tak u ní doma zní zvukové knihy třeba i v kuchyni a při domácích pracích. „Ráda poslouchám i Čtení na pokračování v Radiu Proglas



Braillovo písmo zpřístupnilo zrakově handicapovaným třeba i evangelium podle sv. Jana. Snímek archiv Lumen Christi

a knížky z dalších zdrojů,“ upřesňuje Milena Dohelská.

Výjimkou je Bible. Tu bere raději do rukou papírovou a pročítá si ji v Braillově písmu. „Nevidomá jsem od narození, a tak jsem se Braillovo písmo učila už od první třídy. Nečtu ale tak rychle jako někteří jiní. To je ovšem výhoda, protože když čtu pomaleji, víc

se na text Písma soustředím a mohu nad ním přemýšlet,“ zdůrazňuje paní Milena. Cestu k víře jí ostatně, jak říká, otevřelo právě její postižení. „Beru to jako výzvu a výzvy mám ráda,“ ujišťuje energická šedesátnice.

„Kdybych byla zdravá, možná bych se nikdy nesesetkala s křesťany a třeba bych nikdy neuvěřila. Jsem přesvěd-

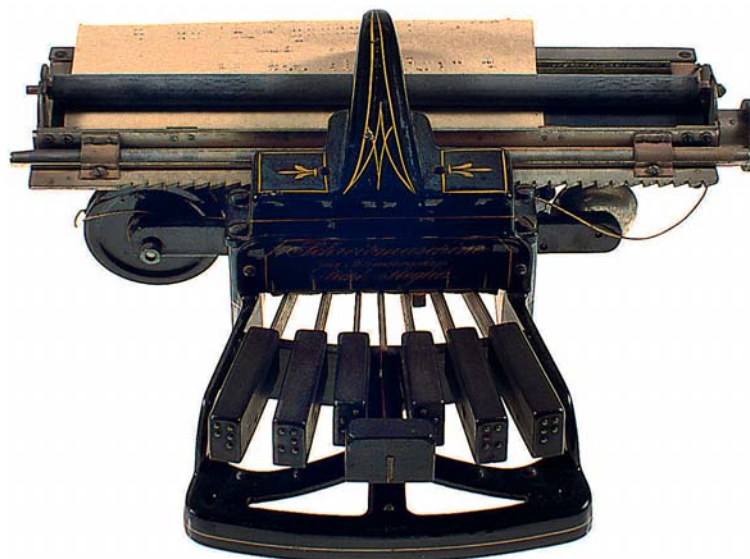
čená, že všechno má svoje důvody a svůj smysl,“ dodává. Lucie, Monitor a Křesťanské obzory – to jsou tři časopisy z produkce Lumen Christi, které Milena Dohelská odebírá a které jí pravidelně dělají radost. „A všem v Lumen Christi za mě patří můj velký a upřímný dík,“ uzavírá klientka.

(sch)

Na nové knížky se vždy těším

Možnost poslouchat zvukové knížky z katalogu Lumen Christi a těšit se z časopisů, které organizace připravuje, provází Marii Jarošovou už spoustu let. „Původně se knížky ještě natáčely na kazety. Jednou mi v Lumen Christi dokonce pomáhali opravovat můj magnetofon, protože špatně přehrával,“ vzpomíná paní Marie. Z Macanovy knihovny pro nevidomé v pražské Krakovské ulici zase nosila těžké tašky, protože každá kazeta něco váží... „Dnes je mnohem více možností a knížky a časopisy i z Lumen Christi dostávám na CD a na flashkách. Ti, kdo umějí s počítačem, si rádi stahují čtení z internetu, ale to já neumím,“ konstatuje Marie Jarošová.

Narodila se jako vidící, ale po porodu dětí se jí zrak začal zhoršovat a dnes už jí slouží jen minimálně – na čtení to není. A tak paní Jarošová poslouchá dámský časopis Lucie nebo Křesťanské obzory přinášející zají-



Pichtův psací stroj byl patentován roku 1901. Třicet let po smrti vynálezce slepeckého písma Louise Brailly pomohl jeho vynálezu do světa. Repro KT

mavosti a aktuality ze světa víry a každé se těší, jaký jí z Lumen Christi nabídnou nový knižní titul. „Teď naposledy se mi moc líbila knížka Eduarda Martina Andělské úsměvy. Je to první věc, co jsem od něj slyšela, a protože v Lumen Christi nahráli jeho knížek víc, těším se, že se dostanu k dalším,“ přibližuje paní Marie.

Využívá na nahrávkách i Písmo svaté? „Víte, na to mám manžela,“ směje se paní Marie. „On vidí normálně, takže mi z Bible čte. Čte mi takhle i další věci, třeba i Katolický týdeník. Sice už mu bude devadesát, ale ještě to zvládne, a tak to dáváme dohromady,“ doplňuje. Rodina se pak postará i o další věci – třeba nepostradatelný magnetofon s USB vstupem na flashdisk paní Jarošové obstaral syn, kontakt s Lumen Christi kdysi zajistila dcera – a díky vnukovi můžeme tento článek s paní Marií autorizovat.

(sch)

Lumen Christi – katolická knihovna pro nevidomé



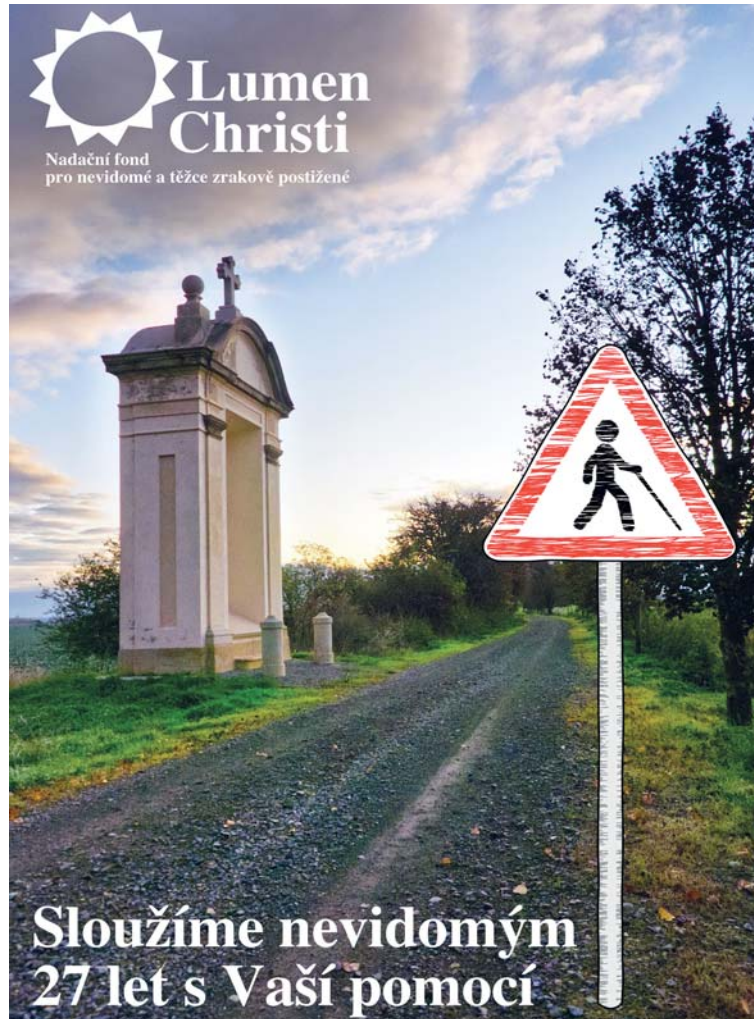
Pane, kdy jsme tě viděli nevidomého a nepomohli ti?

P. Vojtěch Eliáš připomíná Ježíšova slova z Matoušova evangelia a vztahuje je k pomoci zrakově postiženým. V době, kdy jsou dostupné nejrůznější technické prostředky, může pomáhat opravdu každý. Str. 9 a 12



Jiří Červený: Zvuková knihovna má i dnes velký smysl

Je jedním ze spoluzakladatelů zvukové knihovny, hudebníkem, učitelem, kapelníkem a v neposlední řadě otcem. Jiří Červený se ohlíží za minulostí Lumen Christi a líčí, jak se nevidomému žije dnes. Str. 10 a 11



S časopisy nejen v kuchyni

Paní Milena Dohelská díky časopisům od Lumen Christi našla nejen potěšení a poučení, ale především křesťanskou víru. „Jsem přesvědčená, že všechno má svoje důvody a svůj smysl,“ říká. Str. 15

Na nové knížky se vždy těším

Kdo není kamarád s počítačem, nemusí se čtení vzdát. Zvuková knihovna půjčí časopisy i kvalitně načené knihy, jako paní Marii Jarošové. Ta nachází oporu také ve své rodině – vidícím manželovi a dětech. Str. 15



Jak se rodí zvukový časopis

Lenka Nebeská je redaktorkou několika časopisů pro nevidomé. Co všechno obnáší příprava jednoho titulu? Jak se slova dostanou až na flashdisk, který potěší desítky klientů? Str. 13



Od hudby k literatuře – a zase zpátky

Devadesátník Jan Olejník je mladším bratrem známého kněze a hudebníka P. Josefa Olejníka. Hudbu si zvolil za své životní povolání, a ač je od patnácti let nevidomý, vychoval celé generace dalších muzikantů. Dodnes ho s nimi pojí přátelství. Str. 14

Přílohu redakčně připravila Alena Scheinostová

Pomozte prosím nevidomým

Přispět katolické knihovně pro nevidomé můžete složenkou z příloženého letáku nebo bankovním převodem na účet číslo

265 818 414 / 0300

Dar našemu nadačnímu fondu si na základě zaslání potvrzení můžete odečíst od základu daně z příjmu (za zaměstnance to obvykle udělá mzdová účtárna). Pokud svůj dar posíláte bankovním převodem a chcete obdržet potvrzení, vyplňte prosím při platbě do poznámky pro příjemce svoji adresu nebo si potvrzení vy-

žádejte na našich webových stránkách. Potvrzení darů přijatých do konce dubna budeme odesílat v červnu, ostatní v září.

Všem dárcům Pán Bůh zaplatí!

Lumen Christi, nadační fond pro nevidomé a těžce zrakově postižené

Čs. armády 1705, Box 57
253 01 Hostivice
www.lumenchristi.cz
fond@lumenchristi.cz
Tel.: 242 446 984



QR Platba